



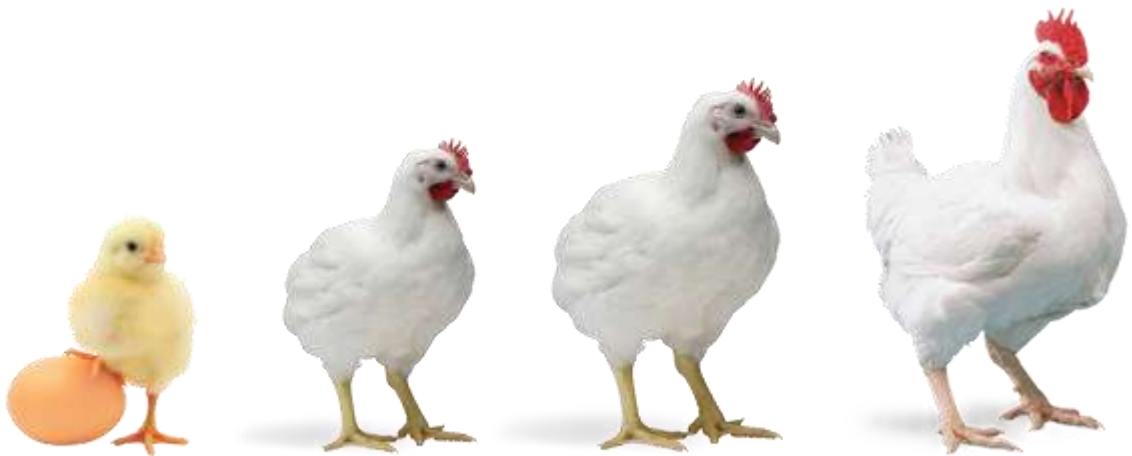
АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

---

Звіт про результати дослідження

**ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО РИНКУ М'ЯСА КУРЯЧОГО**  
**STUDY OF THE CHICKEN MEAT MARKET**

**2016 – 2018 роки**



Відділ ринків агропромислового комплексу  
Департаменту виробничої сфери, фармацевтики та ритейлу

Державний уповноважений – Голова Антимонопольного комітету України  
**Терентьєв Юрій Олександрович**

## ЗМІСТ

СКОРОЧЕННЯ.....	7
ВСТУП.....	9
I. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ.....	11
1.1. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».....	11
1.2. Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин».....	13
II. РЕГУЛЯТОРИ РИНКУ.....	14
2.1. Міністерство аграрної політики та продовольства України.....	14
2.2. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.....	15
III. ВИЗНАЧЕННЯ ТОВАРУ, ЩО Є ПРЕДМЕТОМ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	16
3.1. Основні тренди м'ясної галузі та споживчі переваги.....	16
3.2. Товарні межі ринку.....	20
3.2.1. Фізичні характеристики товару.....	20
3.2.2. Умови споживання товару.....	22
3.2.3. Ціни.....	23
3.3. Перелік основних продавців (постачальників, виробників) м'яса курячого.....	23
3.4. Функціональне призначення та основні споживачі товару.....	25
IV. ВИРОБНИЧИЙ ЦИКЛ.....	26
4.1. Постачання та вирощування добового молодняка бройлера.....	26
4.2. Вирощування птиці.....	27
4.3. Годування птиці.....	27
4.4. Забій птиці.....	27
4.5. Пакування птиці.....	28
4.6. Заходи ветеринарного нагляду та контролю, ветеринарно-санітарні заходи.....	28
4.7. Підтвердження придатності для споживання м'яса курячого людиною.....	29
V. УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРУ.....	31
VI. РИНОК ПЕРВИННОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ М'ЯСА КУРЯЧОГО.....	33
6.1. Учасники та структура ринку первинної реалізації м'яса курячого.....	33
6.2. Територіальні (географічні) межі ринку.....	33
6.3. Часові межі ринку.....	34
6.4. Бар'єри вступу на ринок.....	34

6.5.	Обсяг ринку первинної реалізації м'яса курячого.....	35
VII.	НАЙБІЛЬШІ УЧАСНИКИ РИНКУ ПЕРВИННОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ М'ЯСА КУРЯЧОГО ТА ЇХ ЧАСТКИ НА РИНКУ.....	39
7.1.	Група компаній «Миронівський хлібопродукт».....	39
7.1.1.	ТОВ «Вінницька птахофабрика».....	40
7.1.2.	ПрАТ «Миронівська птахофабрика».....	40
7.1.3.	ПрАТ «Оріль-Лідер».....	41
7.1.4.	ДП «Перемога Нова».....	41
7.1.5.	СТОВ «Старинська птахофабрика».....	42
7.1.6.	ПрАТ «Миронівський хлібопродукт».....	42
7.1.7.	Частка групи «МХП» на ринку первинної реалізації м'яса курячого.....	43
7.2.	Група компаній «Комплекс Агромарс».....	44
7.2.1.	ТОВ «Комплекс Агромарс».....	45
7.2.2.	ТОВ «Курганський бройлер».....	45
7.2.3.	ТОВ «Агромарс Ексім».....	46
7.2.4.	Частка Групи «Комплекс Агромарс» на ринку первинної реалізації м'яса курячого.....	46
7.3.	ТОВ «Агро-Овен».....	46
7.4.	ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський».....	47
7.5.	ПрАТ «Володимир-Волинська птахофабрика».....	47
7.6.	Імпорттери.....	48
VIII.	ВИСНОВОК ЩОДО СТАНУ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ ПЕРВИННОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ М'ЯСА КУРЯЧОГО.....	48
8.1.	Ринкові частки основних учасників.....	48
8.2.	Розрахунок рівня концентрації ринку.....	50
8.3.	Прогноз динаміки рівня концентрації ринку на 2019 рік .....	51
IX.	УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРУ НА НИЖНЬОСУМІЖНІ РИНКИ.....	53
9.1.	Загальні умови реалізації товару учасниками ринку.....	53
9.1.1.	Договори поставки товару.....	53
9.1.2.	Дистриб'юторські угоди.....	54
9.1.3.	Франчайзингові договори.....	54
9.1.4.	Договори купівлі-продажу.....	55
9.1.5.	Договори комісії.....	55
9.2.	Аналіз умов реалізації товару Групою «МХП» (містить інформацію для службового користування).....	55

X.	ЦІНОВИЙ АНАЛІЗ.....	56
10.1.	Державне регулювання цін.....	56
10.2.	Аналіз цін на м'ясо куряче.....	58
10.2.1.	Підходи до проведення аналізу.....	58
10.2.2.	Роздрібні ціни на м'ясо куряче.....	59
10.2.3.	Оптово-відпускні ціни на м'ясо куряче.....	61
10.2.4.	Вплив ринків інших видів м'яса на ціни.....	62
10.2.5.	Оптово-відпускні ціни на м'ясо куряче Групи «МХП» (містить інформацію для службового користування).....	65
XI.	ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ГАЛУЗІ.....	66
11.1.	Загальні засади.....	66
11.1.1.	Фінансова підтримка суб'єктів господарювання агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів.....	66
11.1.2.	Бюджетна тваринницька дотація.....	67
11.1.3.	Інші види державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників.....	67
11.1.4.	Додаткова фінансова підтримка сімейних господарств.....	67
11.2.	Спеціальний режим оподаткування сільськогосподарських підприємств.....	68
11.3.	Запровадження бюджетних дотацій.....	68
11.4.	Щодо дії Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».....	70
11.5.	Аналіз впливу отриманої державної підтримки на стан конкуренції на ринку...	71
11.5.1.	Суми державних коштів, виділені у 2017 році.....	71
11.5.2.	Суми державних коштів, виділені у 2018 році.....	74
11.5.3.	Оцінка впливу державної підтримки Групи «МХП».....	76
	ВИСНОВКИ.....	78

## ПЕРЕЛІК ДОДАТКІВ

Додаток	Розрахунок часток Групи «МХП» на ринку первинної реалізації м'яса курячого (конфіденційна інформація)
---------	---

## ПЕРЕЛІК ГРАФІКІВ

Графік 1	Кількість сільськогосподарських тварин на 01 січня 1990 – 2019 років
Графік 2	Поголів'я сільськогосподарських тварин (за видами)
Графік 3	Кількість птиці на 01 січня 1990 – 2019 років
Графік 4	Динаміка споживання м'яса тварин (всіх видів) у 2000 – 2017 роках

Графік 5	Споживання на одну особу за рік, кг м'яса сільськогосподарських тварин (за видами)
Графік 6	Динаміка виробництва м'яса курячого сільськогосподарськими підприємствами
Графік 7	Порівняння обсягів реалізації м'яса курячого на внутрішньому та зовнішньому ринках
Графік 8	Динаміка експорту м'яса курячого сільськогосподарськими підприємствами в країни за період 2016 – 2018 років
Графік 9	Частки основних учасників ринку первинної реалізації м'яса курячого у 2018 році
Графік 10	Порівняння цін на м'ясо різних видів
Графік 11	Ціни [Торговельної мережі] на тушку курячу охолоджену та свинячу лопатку охолоджену
Графік 12	Ціни [Торговельної мережі] на тушку курячу охолоджену та лопатку свинячу охолоджену
Графік 13	Оптово-відпускні ціни учасників ринку первинної реалізації м'яса курячого для торговельних мереж корпоративного типу
Графік 14	Рівень рентабельності виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах
Графік 15	Аналіз індексів зростання цін різних видів м'яса
Графік 16	Співвідношення обсягів реалізації м'яса курячого Групою «МХП» на внутрішній та зовнішній ринки

## ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ

Таблиця 1	Баланс м'яса та м'ясопродуктів за основними видами
Таблиця 2	Температурний режим у товщі м'язів птиці
Таблиця 3	Виробництво м'яса птиці свійської у 2016 – 2018 роках
Таблиця 4	Перелік основних нормативно-правових актів, які встановлюють вимоги до безпечності та якості м'яса курячого на внутрішньому ринку України
Таблиця 5	Перелік основних нормативно-правових актів, які встановлюють вимоги до безпечності та якості м'яса курячого на ринках Європейського Союзу
Таблиця 6	Розрахунок максимально можливого обсягу реалізації мяса курячого виробниками (сільськогосподарськими підприємствами) та імпортерами
Таблиця 7	Розрахунок ступеня відкритості ринку щодо міжнародної торгівлі
Таблиця 8	Частки основних учасників ринку первинної реалізації м'яса курячого
Таблиця 9	Прогнозні значення обсягу ринку первинної реалізації м'яса курячого у 2019 році

Таблиця 10	Прогнозні значення виробництва та реалізації м'яса курячого Групою «МХП» протягом 2019 року
Таблиця 11	Суми сплачених коштів суб'єктам господарювання – учасникам ринку первинної реалізації м'яса курячого у 2017 році
Таблиця 12	Суми сплачених коштів суб'єктам господарювання – учасникам ринку первинної реалізації м'яса курячого у 2018 році

### **ПЕРЕЛІК РИСУНКІВ**

Рисунок 1	Схема руху м'яса курячого до кінцевого споживача
Рисунок 2	Вертикальна інтеграція господарської діяльності Групи компаній «Миронівський хлібопродукт»
Рисунок 3	Зображення знаків для товарів і послуг, які є власністю ПрАТ «Миронівський хлібопродукт»
Рисунок 4	Зображення знаків для товарів і послуг, які є власністю ТОВ «Комплекс Агромарс»
Рисунок 5	Зображення знаків для товарів і послуг, які є власністю ТОВ «Агро-Овен»
Рисунок 6	Зображення знаків для товарів і послуг, які є власністю та використовуються ПрАТ «Володимир-Волинська птахофабрика»
Рисунок 7	Динаміка цін на свинину в живій вазі в країнах ЄС, євро за кг

## СКОРОЧЕННЯ

ВРХ	Велика рогата худоба
Господарства населення	Домогосподарства, що здійснюють сільськогосподарську діяльність як з метою самозабезпечення продуктами харчування, так і з метою виробництва товарної сільськогосподарської продукції. До цієї категорії виробників віднесено також фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які провадять свою діяльність у галузі сільського господарства.
Група «МХП»	Група суб'єктів у складі ТОВ «Вінницька птахофабрика», ПрАТ «Миронівська птахофабрика», ПрАТ «Оріль-лідер», ДП «Перемога Нова», СТОВ «Старинська птахофабрика», ПрАТ «Миронівський хлібопродукт», що здійснюють діяльність із виробництва та первинної реалізації м'яса курячого, пов'язані відносинами контролю через фізичну особу Косюка Юрія Анатолійовича, кінцевого бенефіціарного власника (контролера), та утворюють єдиний суб'єкт господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції»
Група «Агромарс»	Група суб'єктів господарювання у складі ТОВ «Комплекс Агромарс», ТОВ «Курганський бройлер» та ТОВ «Агромарс Ексім», що здійснюють діяльність із виробництва та реалізації м'яса курячого, пов'язані відносинами контролю через фізичні особи Сігала Євгена Яковича та Сігал Марину Анатоліївну, кінцевих бенефіціарних власників (контролерів), та утворюють єдиний суб'єкт господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції»
Державна допомога	Підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності
Держпродспоживслужба	Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту прав споживачів
ДССУ	Державна служба статистики України
ДСТУ 3143:2013	ДСТУ «3143:2013 М'ясо птиці. Загальні технічні умови»
Експортні потужності	Потужності з виробництва харчових продуктів, призначених для експорту з України
Казначейство	Державна казначейська служба України
Комітет	Антимонопольний комітет України
Методика	Методика визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затверджена розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605
Мінагрополітики	Міністерство аграрної політики та продовольства України

FAO

Food and Agriculture Organization of the United Nations

Положення про Держпродспоживслужбу	Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 № 667
Положення про Мінагрополітики	Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 1119
Порядок № 83	Порядок розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 року № 83
Постанова № 394	Постанова Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 № 394 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 р. № 1548 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»
Постанова № 656	Постанова Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 року № 656 «Про реалізацію пілотного проекту щодо тимчасового обмеження застосування постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 р. № 1548 та постанови Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. № 1222» (втратила чинність)
Постанова № 1548	Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 року № 1548 «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)»
Роз'яснення	Роз'яснення Антимонопольного комітету України з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги» від 04.01.2018 № 1-pp/дд
Сільськогосподарські підприємства	Юридичні особи, їхні відокремлені підрозділи, що займаються сільськогосподарським виробництвом, незалежно від підпорядкування, організаційно-правової форми господарювання та основного виду діяльності. До цієї категорії товаровиробників належать державні підприємства, господарські товариства, кооперативи, фермерські господарства, приватні та інші підприємства, які займаються виробництвом сільськогосподарської продукції
Торговельні мережі корпоративного типу	Сукупність магазинів, що мають централізоване управління та/або здійснюють свою діяльність на умовах договору комерційної концесії (тобто на умовах франчайзингу), притримуються ведення спільної маркетингової політики, зовнішнього та внутрішнього оформлення, працюють в одному або в декількох споріднених форматах торгівлі, що дає можливість одночасно задовольняти потреби споживачів різних сегментів ринку.

**ВСТУП**

- (1) Ринки продукції птахівництва в Україні відіграють надзвичайно важливу роль, адже птахівництво – одна з найбільш динамічних галузей тваринництва, що характеризується швидкими темпами відтворення поголів'я, найменшими витратами матеріальних засобів і затратами людської праці на одиницю виробленої продукції.
- (2) Продукція галузі займає важливе місце в забезпеченні населення високоякісними дієтичними продуктами харчування, а м'ясо птиці, завдяки харчовій цінності, вважається одним із найбільш корисних і поживних продуктів, які необхідні для здорового та збалансованого харчування людини.
- (3) М'ясо куряче є найпоширенішим м'ясом птиці у світі та більш споживаним з огляду на відсутність заборон з боку певних релігій.
- (4) М'ясо птиці є однією з базових складових «споживчого кошика» - набору продуктів харчування, який формується з використанням нормативів фізіологічної потреби організму людини в продуктах харчування виходячи з їх хімічного складу та енергетичної цінності, з урахуванням рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я<sup>1</sup>.
- (5) Так, у 2018 році норма споживання м'яса птиці дитиною становила 5,8 кг (до 6 років) та 9,2 кг (з 6 до 18 років), потреба працездатного населення була визначена на рівні 14 кг та для осіб, які втратили працездатність, встановлювалась на рівні 5 кг на рік.
- (6) Виходячи із соціальної важливості продуктів харчування для населення, Комітетом проведено дослідження ринку м'яса курячого з метою виявлення факторів, які можуть мати негативний вплив для кінцевого споживача.
- (7) **Об'єктами аналізу** в цьому дослідженні є:  
суб'єкти господарювання, групи суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність із виробництва та реалізації м'яса курячого;  
м'ясо куряче, яке випускається, постачається, продається, придбавається, використовується, споживається цими суб'єктами господарювання.
- (8) **Метою дослідження ринку** є:  
вивчення ринку м'яса курячого в Україні, розуміння його структури, правил та умов функціонування;  
аналіз динаміки ринку, виявлення факторів, які впливали на зміну або укріплення ринкових позицій основних його учасників протягом 2017 - 2018 років;  
виявлення таких ситуацій, які можуть вказувати на неефективне функціонування ринку м'яса курячого в Україні;  
визначення стану конкурентного середовища на ринку м'яса курячого, його оцінка та внесення пропозицій щодо здійснення заходів, спрямованих на розвиток конкуренції, забезпечення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (9) **Підстава проведення дослідження:**  
Комітет проводив дослідження за власною ініціативою на виконання доручення Голови Комітету від 22.12.2018 № 13-01/1217, на підставі пункту 11 частини першої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» відповідно до:

---

<sup>1</sup> Набір продуктів харчування затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 780 «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення».

Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (далі – **Методика**),

Інформаційного листа Комітету № 60/01 від 02.04.2012 «Про проведення досліджень ринків».

**(10) Джерела отримання інформації:**

дані Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Державної фіскальної служби України тощо; інформація з відкритих джерел, зокрема інтернет-ресурсів; наукові статті та профільна література; інформація, отримана в ході проведення дослідження у вигляді відповідей на запити від учасників ринку та галузевих експертів, зокрема виробників, торговельних мереж, Українського науково-дослідного інституту продуктивності агропромислового комплексу та Асоціації «Союз птахівників України» тощо.

## I. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ

- (11) Система правового регулювання у сфері птахівництва включає два рівні: рівень загальноправового регулювання (нормативно-правові акти, що визначають основи господарської діяльності в сільському господарстві) і рівень галузевого аграрно-правового регулювання (нормативно-правові акти, спрямовані на забезпечення діяльності у тваринництві загалом і, зокрема, в такій його підгалузі, як птахівництво).
- (12) При цьому нормативно-правові акти у сфері регулювання птахівництва можна класифікувати за предметною ознакою на такі групи:
- нормативно-правові акти у сфері правового регулювання племінної справи, племінного обліку, бонітування тощо у птахівництві;
- нормативно-правові акти у сфері правового забезпечення якості й безпечності продукції птахівництва;
- нормативно-правові акти ветеринарно-санітарного та протиепізоотичного спрямування щодо забезпечення боротьби й запобігання хворобам у птахівництві;
- нормативно-правові акти у сфері державної підтримки суб'єктів ведення птахівництва тощо.<sup>2</sup>
- (13) Для цілей цього дослідження аналізувалися нормативно-правові акти у сфері правового забезпечення якості й безпечності продукції птахівництва, а також нормативно-правові акти, які запроваджували державне регулювання окремих ринків харчових продуктів, оскільки саме вони регулюють функціонування ринку та встановлюють кінцеві умови обігу товару на ринку.

### 1.1. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»

- (14) Одним з основних нормативно-правових актів у сфері загальноправового регулювання виробництва та реалізації харчових продуктів є Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», який встановлює відносини між органами виконавчої влади, операторами ринку харчових продуктів та споживачами харчових продуктів, а також визначає порядок забезпечення безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, що виробляються, перебувають в обігу, ввозяться (пересилаються) на митну територію України та/або вивозяться (пересилаються) з неї.
- (15) Відповідно до вказаного Закону:

**оператор ринку харчових продуктів** (оператор ринку) - суб'єкт господарювання, який провадить діяльність з метою або без мети отримання прибутку та в управлінні якого перебувають потужності, на яких здійснюється первинне виробництво, виробництво, реалізація та/або обіг харчових продуктів та/або інших об'єктів санітарних заходів (крім матеріалів, що контактують з харчовими продуктами), і який відповідає за виконання вимог цього Закону та законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів. До операторів ринку належать фізичні особи, якщо вони провадять діяльність з метою або без мети отримання прибутку та займаються виробництвом та/або обігом харчових продуктів або інших об'єктів санітарних заходів. Оператором ринку також вважається агропродовольчий ринок;

<sup>2</sup> Правове регулювання виробництва сільськогосподарської продукції / [А. М. Статівка, В. М. Корнієнко, Г. С. Корнієнко та ін.]. – Харків: Юрайт, 2015. – 272 с.

**кінцевий споживач** – споживач, який використовує харчовий продукт виключно для власного споживання;

**агропродовольчий ринок** - суб'єкт господарювання, що створює належні умови для реалізації (оптової реалізації) сільськогосподарської продукції, у тому числі харчових продуктів, на спеціально оснащених та відведених місцях відповідно до закону;

**харчовий продукт тваринного походження** – молоко, м'ясо, риба, молюски і ракоподібні, у тому числі свіжі, охолоджені або заморожені, яйця, мед, їх похідні та інші продукти, виготовлені з частин тварин, окремих їх органів та/або тканин, призначені для споживання людиною.

- (16) Вказаним Законом встановлено принципово новий підхід до забезпечення безпечності харчових продуктів. Головною відмінністю нової системи є чітке закріплення відповідальності оператора ринку в межах своєї діяльності за дотримання вимог законодавства про безпечність харчових продуктів.
- (17) Так, відповідно до частин першої, другої статті 20 Закону оператори ринку відповідають за виконання вимог законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів у межах діяльності, яку вони здійснюють. Оператори ринку зобов'язані забезпечувати дотримання вимог цього Закону щодо гігієнічних вимог до харчових продуктів на всіх стадіях їх виробництва та обігу.
- (18) Законом встановлено обов'язковість отримання операторами ринку **експлуатаційного дозволу** – документи дозвільного характеру, що видається територіальним органом компетентного органу операторів ринку за результатами інспектування його потужності та посвідчує право оператора ринку здійснювати визначену цим Законом діяльність із виробництва та/або зберігання харчових продуктів тваринного походження.
- (19) Крім того, частиною першою статті 25 Закону передбачено необхідність проведення **державної реєстрації потужностей** з виробництва та/або обігу харчових продуктів, на які не вимагається отримання експлуатаційного дозволу.
- (20) Державна реєстрація потужностей здійснюється компетентним органом шляхом внесення відповідної інформації до реєстру на безоплатній основі (частина друга статті 25 Закону).
- (21) Потужності з виробництва харчових продуктів, призначених для експорту з України (далі - **експортні потужності**), затверджуються компетентним органом, якщо це вимагається країною призначення.
- (22) Компетентний орган здійснює інспектування експортної потужності на відповідність вимогам країни призначення виключно за запитом оператора ринку, який має намір експортувати харчові продукти до країни призначення, що вимагає затвердження експортної потужності компетентним органом. Компетентний орган затверджує експортну потужність, якщо за результатами інспектування підтверджено її відповідність вимогам країни призначення, а також веде **реєстр затверджених експортних потужностей (об'єктів)** із зазначенням країни призначення та кожного виду харчового продукту, для якого перевірено виконання встановлених вимог (стаття 26 Закону).
- (23) При цьому державна реєстрація: новітніх харчових продуктів; харчових добавок; ароматизаторів, за винятком окремої групи ароматизаторів, визначених центральним органом виконавчої влади, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я; ензимів; допоміжних матеріалів для переробки та матеріалів, що контактують з харчовими продуктами, які вперше вводяться в обіг та/або вперше використовуються на території України; вод природних мінеральних; видача експлуатаційного дозволу є **адміністративними послугами** у сфері безпечності харчових продуктів.

- (24) Вимоги до виробництва та обігу харчових продуктів визначено в розділі VI Закону.
- (25) Відповідно до частини першої статті 32 харчові продукти, які знаходяться в обігу на території України, повинні відповідати вимогам законодавства про безпечність та окремими показниками якості харчових продуктів.
- (26) Сертифікація харчових продуктів необов'язкова. Зазначене не стосується процедури видачі міжнародного сертифіката, передбаченого цим Законом.
- (27) Під час виробництва харчових продуктів оператор ринку може користуватися технічними умовами, державна реєстрація яких є необов'язковою.
- (28) Вказаним Законом з **01 січня 2025 року** запроваджується заборона: продукти, отримані в результаті забою не на бойні, що має експлуатаційний дозвіл, можуть використовуватися виключно для власного споживання або реалізації на агропромисловому ринку кінцевому споживачу в межах 50 кілометрів від місця забою або в області, в якій він здійснений.
- (29) Відповідно до частини першої статті 36 Закону цілі туші або частини туш парнокопитних та інших копитних тварин, **туші свійської птиці**, кроликів та малих диких тварин, риба, мед, яйця, молоко необроблене, сир домашнього виробництва і продукти рослинного походження **можуть продаватися на агропродовольчих ринках за умови підтвердження їхньої придатності за результатами випробувань (досліджень) акредитованої лабораторії**, яка знаходиться на агропродовольчому ринку, державним інспектором, який знаходиться на цьому ж ринку. Не підлягають зазначеним випробуванням харчові продукти не домашнього виробництва, які супроводжуються документами, що забезпечують простежуваність продукції.
- (30) Статтею 37 Закону встановлюються вимоги до об'єктів санітарних заходів<sup>3</sup>, указаною нормою, зокрема, забороняється:
- обіг харчових продуктів на потужностях, що не відповідають вимогам санітарних заходів;
- продаж харчових продуктів власного домашнього виробництва не на агропродовольчих ринках;**
- обіг неперероблених туш парнокопитних та/або однокопитних тварин, на яких безпосередньо або на упаковці відсутня позначка придатності;
- обіг харчових продуктів, вироблених на потужностях, щодо яких не отримано експлуатаційного дозволу, передбаченого цим Законом, або дія якого тимчасово припинена;
- обіг харчових продуктів, вироблених на потужностях, повідомлення про реєстрацію яких не було зроблено оператором ринку відповідно до вимог цього Закону;
- обіг харчових продуктів, які містять відповідно генетично модифіковані організми або отримані з їх використанням, до проведення їх державної реєстрації.
- (31) Отже, м'ясо куряче є харчовим продуктом тваринного походження, який повинен відповідати вимогам, визначеним цим Законом.

## 1.2. Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»

- (32) **18.05.2017** Верховною Радою прийнято Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти

<sup>3</sup> Об'єкти санітарних заходів - харчові продукти, допоміжні матеріали для переробки, предмети та матеріали, що контактують з харчовими продуктами.

тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин», який набрав чинності окремими положеннями 05.07.2017 та **в повному обсязі 04.04.2018.**

- (33) Законом визначено правові та організаційні засади державного контролю, що здійснюється з метою перевірки дотримання операторами ринку законодавства про харчові продукти, корми, здоров'я та благополуччя тварин, а також законодавства про побічні продукти тваринного походження під час ввезення (пересилання) таких побічних продуктів на митну територію України.
- (34) Відповідно до частини першої статті 19 Закону заходи державного контролю здійснюються у формі аудиту, інспектування, передзабійного та післязабійного огляду, відбору зразків, лабораторного дослідження (випробування), документальної перевірки, перевірки відповідності, фізичної перевірки. У межах заходів державного контролю здійснюється державний моніторинг.
- (35) Загальні принципи здійснення державного контролю свіжого м'яса визначені у статті 28 Закону, відповідно до якої державний ветеринарний інспектор здійснює державний контроль свіжого м'яса на бійнях, потужностях з переробки диких тварин та потужностях з розбирання та обвалювання м'яса відповідно до вимог статті 30 цього Закону.
- (36) Якщо за результатами державного контролю не виявлено причин, через які свіже м'ясо визнається непридатним для споживання людиною, державний ветеринарний інспектор або під його відповідальність інша особа, визначена цим Законом, наносить позначку придатності в порядку, встановленому цим Законом.

## **II. РЕГУЛЯТОРИ РИНКУ**

### **2.1. Міністерство аграрної політики та продовольства України<sup>4</sup>**

- (37) Протягом періоду дослідження основним регулятором галузі виступало Міністерство аграрної політики та продовольства України (далі – **Мінагрополітики**). Мінагрополітики діє відповідно до Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 1119 (далі – **Положення про Мінагрополітики**).
- (38) Мінагрополітики є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує, зокрема, формування та реалізує державну аграрну політику, державну політику у сферах сільського господарства та з питань продовольчої безпеки держави, охорони прав на сорти рослин, тваринництва, насінництва та розсадництва.
- (39) Відповідно до пункту 3 Положення про Мінагрополітики, основними завданнями Міністерства є забезпечення формування та реалізація державної аграрної політики, державної політики у сферах сільського господарства та з питань продовольчої безпеки держави.
- (40) Мінагрополітики відповідно до покладених на нього завдань:  
здійснює заходи щодо економічного стимулювання виробників харчової продукції, задоволення потреб населення у продуктах харчування та насичення продовольчого ринку харчовими продуктами;

---

<sup>4</sup> Постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2019 № 829 «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» постановлено реорганізувати Міністерство аграрної політики та продовольства шляхом приєднання до Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. Установлено, що Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства є правонаступником майна, прав і обов'язків Міністерства аграрної політики та продовольства.

розробляє і здійснює заходи щодо розвитку інфраструктури аграрного та продовольчого ринку, зокрема біржового, оптових ринків сільськогосподарської продукції, сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, кредитних спілок, страхових компаній, виставок, ярмарків тощо;

розробляє та забезпечує виконання державних цільових, галузевих та інших програм розвитку сфер агропромислового виробництва, комплексного розвитку сільських територій, удосконалення системи управління агропромисловим комплексом;

бере участь у державному регулюванні організованого аграрного ринку в частині забезпечення здійснення фінансових і товарних інтервенцій.

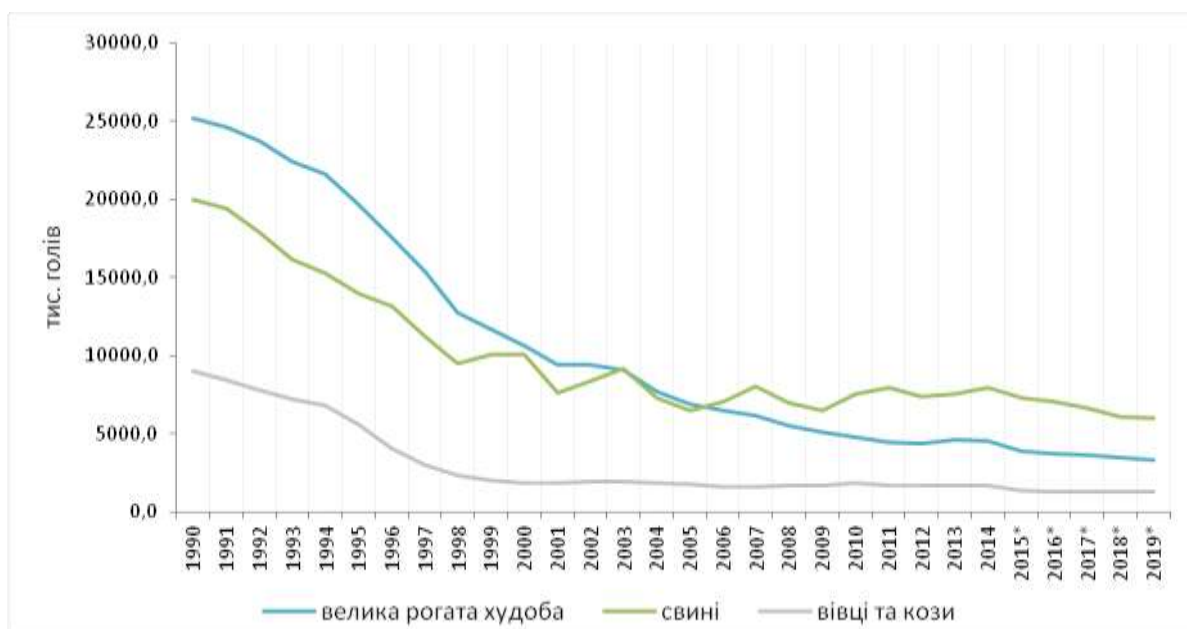
## **2.2. Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів**

- (41) Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів (далі – **Держпродспоживслужба**) діє відповідно до Положення про Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 № 667 (далі – **Положення про Держпродспоживслужбу**).
- (42) Відповідно до пункту 1 Положення про Держпродспоживслужбу, Держпродспоживслужба є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, сферах безпеки та окремих показників якості харчових продуктів, санітарного законодавства, державного нагляду (контролю) у сфері агропромислового комплексу.
- (43) Основними завданнями Держпродспоживслужби є реалізація державної політики у галузі ветеринарної медицини, сферах безпеки та окремих показників якості харчових продуктів, ідентифікації та реєстрації тварин, санітарного законодавства, здійснення відповідно до закону державного ветеринарно-санітарного контролю, державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства.
- (44) Відповідно до Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів» встановлено обов'язковість отримання операторами ринку експлуатаційного дозволу – документа дозвільного характеру, що видається територіальним органом Держпродспоживслужби операторові ринку за результатами інспектування його потужності та посвідчує право оператора ринку здійснювати визначену цим Законом діяльність із виробництва та/або зберігання харчових продуктів тваринного походження.
- (45) Крім того, частиною першою статті 25 Закону передбачено необхідність проведення державної реєстрації потужностей з виробництва та/або обігу харчових продуктів, на які не вимагається отримання експлуатаційного дозволу.
- (46) Державна реєстрація потужностей здійснюється Держпродспоживслужбою шляхом внесення відповідної інформації до реєстру на безоплатній основі (частина друга статті 25 Закону).
- (47) Державний контроль за діяльністю операторів ринку щодо забою тварин, переробки, зберігання, транспортування й реалізації харчових продуктів продукції тваринного походження, у тому числі неперероблених харчових продуктів, харчових продуктів, здійснює Держпродспоживслужба, її територіальні органи та уповноважені особи.

### III. ВИЗНАЧЕННЯ ТОВАРУ, ЩО Є ПРЕДМЕТОМ ДОСЛІДЖЕННЯ

#### 3.1. Основні тренди м'ясної галузі та споживчі переваги

- (48) Тваринництво є основною галуззю сільського господарства і має не тільки виробниче, а й соціальне значення для економіки країни. Його функціональне призначення полягає в забезпеченні населення такими видами продуктів харчування, як молоко, різні види м'яса, яйця, а підприємства переробної промисловості – сировиною.
- (49) До складу тваринництва України входить скотарство, свинарство, птахівництво, вівчарство, менш поширені: кролеводство, рибицтво, бджільництво, звірівництво та інші.
- (50) Скотарство є найбільш складною та надзвичайно важливою галуззю сільського господарства, яка ґрунтується на розведенні великої рогатої худоби (далі – ВРХ). Головна продукція галузі: м'ясо та молоко. Свинарство забезпечує населення такими продуктами харчування, як м'ясо та сало. Серед сільськогосподарських тварин свині виділяються високим забійним виходом, а свиняче м'ясо відрізняється великим вмістом повноцінного й легкозасвоюваного білка й незамінних амінокислот.<sup>5</sup> Вівчарство дає суспільству такі продукти, як вовна, що використовується надалі в текстильній галузі.
- (51) Упродовж останніх десятиріч спостерігається значний спад скотарства, свинарства та вівчарства – скорочення виробництва продукції тваринництва і зменшення поголів'я основних видів тварин загалом. Так, за даними Державної служби статистики України (далі – ДССУ), за 1990 – 2018 роки кількість поголів'я сільськогосподарських тварин скоротилась у середньому на 80 %.
- (52) Зокрема, поголів'я ВРХ скоротилось на 86 % (корів – на 76 %), поголів'я свиней – на 69 %, овець та кіз – майже на 91 % (див. графік 1).



Графік 1. Кількість сільськогосподарських тварин на 01 січня 1990 – 2019 років<sup>6</sup>

*\*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.*

<sup>5</sup> Брик М.М. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі тваринництва в Україні. Економічний аналіз. Тернопіль, 2018. – Том 28. – № 4. – С.331-337.

<sup>6</sup> За даними ДССУ (<http://www.ukrstat.gov.ua/>).

- (53) Тривале скорочення поголів'я сільськогосподарських тварин призвело до перерозподілу питомої ваги різних видів сільськогосподарських тварин у загальному обсязі поголів'я. Якщо у 1990 році лідируючі позиції займала ВРХ, то з 2006 року за кількістю тварин на перше місце вийшло свинарство. У 2018 році свинарство займало приблизно 57 % (див. графік 2). Однією з причин стрімкого зростання свинарства є характерні для свиней скороспілість та багатоплідність, які дають можливість за короткий період отримати від них значно більше м'яса ніж від інших сільськогосподарських тварин.



**Графік 2. Поголів'я сільськогосподарських тварин (за видами)\***

*\*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.*

- (54) Провідні позиції в галузі тваринництва на сьогодні займає птахівництво. Споживче значення птахівництва визначається в його можливості постачати цінні продукти харчування – м'ясо та яйця.<sup>7</sup>
- (55) Як свідчать дані ДССУ, з 1991 року відбувалося значне скорочення поголів'я птахів. Лише у 2001 році кількість свійської птиці в Україні почала поступово збільшуватися. На сьогодні простежується активне відновлення та розвиток галузі, про що свідчить загальна тенденція до нарощування обсягів поголів'я птиці в Україні (див. графік 3) та збільшення споживчого попиту на м'ясо птиці (див. графік 5).



**Графік 3. Кількість птиці на 01 січня 1990 – 2019 років<sup>8</sup>**

*\*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.*

<sup>7</sup> Брик М.М. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі тваринництва в Україні. Економічний аналіз. — Тернопіль, 2018. — Том 28. — № 4. — С. 331-337.

<sup>8</sup> За даними ДССУ (<http://www.ukrstat.gov.ua/>).

- (56) Так, світова продовольча економіка все більше рухається за рахунок зміни раціонів харчування та моделей споживання продуктів тваринництва. У країнах, що розвиваються, споживання м'яса збільшується на 5 – 6 % в рік протягом останніх десятиріч.<sup>9</sup>
- (57) Серед найбільш популярних видів м'яса є червоне м'ясо (яловичина), біле м'ясо (в основному курятина та деякі інші види домашньої птиці, свинина) та морепродукти (риба та молюски).
- (58) За даними Food and Agriculture Organization of the United Nations (далі – **FAO**), виробництво м'яса у світі неухильно зростає. Динаміка виробництва залежить від рівня економічного розвитку країни. Так, порівняно з країнами з перехідною економікою, у країнах, що розвиваються, простежується постійне зростання виробництва м'яса. При цьому обсяги виробництва білого м'яса перевищують обсяги виробництва червоного м'яса.<sup>10</sup>
- (59) В Україні вказані тенденції простежуються лише у сфері птахівництва. За даними ДССУ, протягом 2016 – 2017 років в Україні було вироблено 4 642 тис. тонн м'яса (всіх видів), з яких 2 352 тис. тонн м'яса птиці, 1 484 тис. тонн м'яса свинини та 740 тис. тонн м'яса яловичини й телятини (див. табл. 1).

Таблиця 1

Баланс м'яса та м'ясопродуктів за основними видами\*<sup>11</sup>

	2016 (тис. тонн)					2017 (тис. тонн)				
	м'ясо	у тому числі				м'ясо	у тому числі			
		яловичина і телятина	свинина	м'ясо птиці	інші види м'яса		яловичина і телятина	свинина	м'ясо птиці	інші види м'яса
Виробництво	2324	376	748	1167	33	2318	364	736	1185	33
Зміна запасів на кінець року	2	1	0	1	0	5	1	2	2	0
Імпорт	182	16	80	85	1	233	13	95	120	5
<b>Усього ресурсів</b>	<b>2508</b>	<b>393</b>	<b>828</b>	<b>1253</b>	<b>34</b>	<b>2556</b>	<b>378</b>	<b>833</b>	<b>1307</b>	<b>38</b>
Експорт	303	46	13	241	3	351	59	14	272	6
Витрачено на нехарчові цілі	10	1	4	4	1	10	1	5	3	1
<b>Фонд споживання</b>	<b>2195</b>	<b>346</b>	<b>811</b>	<b>1008</b>	<b>30</b>	<b>2195</b>	<b>318</b>	<b>814</b>	<b>1032</b>	<b>31</b>
<i>у розрахунку на 1 особу, кг</i>	<i>51,4</i>	<i>8,1</i>	<i>19,0</i>	<i>23,6</i>	<i>0,7</i>	<i>51,7</i>	<i>7,5</i>	<i>19,2</i>	<i>24,3</i>	<i>0,7</i>
	2018 (тис. тонн)									
	м'ясо	у тому числі								
		яловичина і телятина	свинина	м'ясо птиці	інші види м'яса					
Виробництво	2355	359	703	1259	34					
Зміна запасів на кінець року	3	2	3	2	0					
Імпорт	283	14	128	133	8					
<b>Усього ресурсів</b>	<b>2641</b>	<b>375</b>	<b>834</b>	<b>1394</b>	<b>42</b>					
Експорт	399	56	9	330	4					
Витрачено на нехарчові цілі	10	1	4	4	1					
<b>Фонд споживання</b>	<b>2232</b>	<b>318</b>	<b>821</b>	<b>1056</b>	<b>37</b>					
<i>у розрахунку на 1 особу, кг</i>	<i>52,8</i>	<i>7,5</i>	<i>19,4</i>	<i>25,0</i>	<i>0,9</i>					

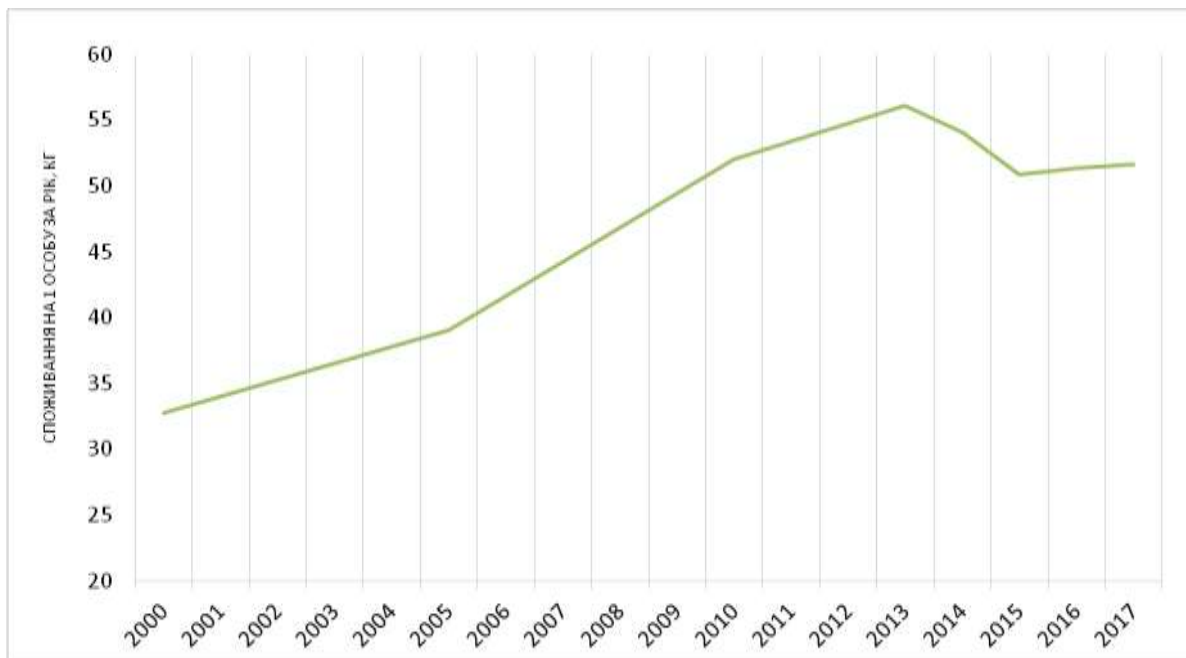
<sup>9</sup> <http://www.fao.org/3/y4252e/y4252e05b.htm>.

<sup>10</sup> <http://www.fao.org/3/y4252e/y4252e05b.htm>.

<sup>11</sup> Інформація сформована ДССУ за результатами проведення державного статистичного спостереження «Баланси основних продуктів рослинництва та тваринництва» згідно з Методологічними положеннями щодо формування балансів основних продуктів рослинництва та тваринництва (затверджені наказом ДССУ від 28.02.2019 № 96). На момент підготовки цього звіту інформація за 2018 рік на вказаному сайті відсутня.

*\*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.*

- (60) З огляду на вказані вище дані слід констатувати, що пропозиція м'яса птиці та свинини на внутрішньому ринку України значно перевищує пропозицію м'яса ВРХ та інших порід сільськогосподарських тварин.
- (61) За даними ДССУ, споживання м'яса та м'ясопродуктів протягом 2000 – 2017 років збільшувалось<sup>12</sup> (див. графік 4).



**Графік 4. Динаміка споживання м'яса тварин (всіх видів) у 2000 – 2017 роках\***<sup>13</sup>

*\*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях (у 2015 – 2017 роках).*

- (62) При цьому найбільш споживаними видами м'яса в Україні є курятина та свинина:



**Графік 5. Споживання на одну особу за рік, кг м'яса сільськогосподарських тварин (за видами)\***<sup>14</sup>

*\*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях (у 2015 – 2017 роках).*

<sup>12</sup> [http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat\\_u/2018/zb/07/zb\\_bsoph2017\\_pdf.pdf](http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_bsoph2017_pdf.pdf).

<sup>13</sup> За даними ДССУ (<http://www.ukrstat.gov.ua/>). На момент підготовки цього звіту інформація за 2018 рік на вказаному сайті відсутня.

<sup>14</sup> Інформація сформована ДССУ за результатами проведення державного статистичного спостереження «Баланси основних продуктів рослинництва та тваринництва» згідно з Методологічними положеннями щодо формування балансів основних продуктів рослинництва та тваринництва (затверджені наказом ДССУ від 28.02.2019 № 96). Фонд споживання в розрахунку на одну особу наявного середньорічного населення України.

- (63) Споживчі переваги щодо видів м'яса залежать від багатьох факторів: власних вподобань, сезонного фактора, віросповідання (наприклад, в ісламі та юдаїзмі заборонено споживання свинини) тощо.
- (64) Важливо також зазначити, що ринки продукції тваринництва мають високий рівень взаємозамінності товарів і низьку еластичність попиту за доходами. Це пояснюється тим, що обумовленість обсягів виробництва товарів забезпечується не лише платоспроможним попитом, але й фізіологічними нормами споживання.
- (65) При цьому попит на окремі види м'яса коливається не лише в рамках споживчих переваг населення, а й залежить від доходів громадян та цін на продукти, що проявляється в купівельній спроможності населення. Тому в процесі дослідження проаналізовано зміни цінових трендів і динаміки попиту та пропозиції на м'ясо куряче, м'ясо свинини та м'ясо яловичини ([див. розділ 10](#)), а також проведено порівняльний аналіз м'яса курячого з м'ясом свинини та яловичини на наявність ознак одного, подібного товару, відповідно до вимог Методики ([див. підпункт 3.2 розділу 3](#)) та оцінку можливого впливу вказаних товарів на ринок м'яса курячого.

### 3.2. Товарні межі ринку

- (66) Товарні межі досліджуваного ринку визначалися шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого, відповідно до пункту 5.1 розділу 5 Методики.
- (67) При цьому під час визначення товару, який є об'єктом цього дослідження, встановлювався перелік товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (68) **Товаром, який обертається на ринку, що є об'єктом цього дослідження, є м'ясо куряче.**

#### 3.2.1. Фізичні характеристики товару

- (69) М'ясо куряче є дієтичним харчовим продуктом, джерелом білка та амінокислот, з невеликою кількістю калорій.
- (70) Так, в 100 г м'язової тканини м'яса курячого міститься: 16 г білка, 14 г жиру, при цьому калорійність продукту становить 190 ккал. Отже, одним з основних фізико-хімічних параметрів м'яса курячого як товару є наявність в ньому білка, який є необхідною складовою для організму людини й легко засвоюється організмом.
- (71) М'ясо куряче є стандартизованим товаром. У 2013 році було розроблено та прийнято<sup>15</sup> національний стандарт України ДСТУ 3143:2013 «М'ясо птиці. Загальні технічні умови» (далі – **ДСТУ 3143:2013**)<sup>16</sup>, який набрав чинності 01.07.2014<sup>17</sup>.

<sup>15</sup> Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 11.06.2013 № 622 «Про прийняття національних стандартів України, гармонізованих з міжнародними стандартами, затвердження національних стандартів України, змін до національних стандартів України та скасування національного стандарту України».

<sup>16</sup> ДСТУ 3143:2013 поширюється на м'ясо птиці - тушки (курей, курчат, курчат-бройлерів, качок, каченят, гусей, гусенят, індичок, індичат, цесарок, цесарят) та їх частини (далі - м'ясо птиці), яке не було оброблено таким способом, що сприяє його зберіганню, за винятком процесів охолодження або заморожування, зокрема й пакування (в полімерні матеріали, вакуумним способом, у модифікованому газовому середовищі тощо) і призначене для реалізації та виробництва продуктів харчування.

(72) Відповідно до ДСТУ 3143:2013 м'ясо птиці класифікується за такими критеріями:

- за видом та віком птиці;
- видом оброблення;
- температурою в товщі м'язів птиці;
- вгодованістю та якістю оброблення тушки;
- за масою тушки.

#### ***Щодо виду та віку птиці***

(73) Зокрема, залежно від виду та віку птиці м'ясо поділяють на: м'ясо курей, м'ясо курчат, м'ясо курчат-бройлерів, м'ясо качок, м'ясо каченят, м'ясо гусей, м'ясо гусенят, м'ясо індиків, м'ясо індичат, м'ясо цесарок, м'ясо цесарят (пункт 4.1 ДСТУ 3143:2013).

(74) Аналіз даних ДССУ засвідчив, що виробництво інших видів м'яса птиці, крім м'яса курячого (м'ясо качок, каченят, гусей, гусенят, індичок, індичат, цесарок, цесарят) є незначним – близько 7 % загального обсягу виробленого в Україні м'яса свійської птиці.<sup>18</sup>

(75) З огляду на зазначене, інші види м'яса свійської птиці ні за обсягами виробництва, ні за обсягами споживання не можуть конкурувати з м'ясом курячим. Через технологічні можливості виробництва, виробники не в змозі швидко замінити пропозицію м'яса курячого іншими видами свійської птиці, враховуючи співвідношення обсягів їх виробництва.

(76) **Отже, інші види м'яса свійської птиці належить до інших товарних груп, ніж м'ясо куряче.**<sup>19</sup>

#### ***Щодо виду оброблення м'яса птиці***

(77) Залежно від виду оброблення м'ясо птиці випускають у вигляді тушок та їх частин (крім цесарок та цесарят і курчат, які мають масу менше ніж 650 г): напівтушок, четвертини передньої та задньої, грудини, ніжок, гомілки, стегна, філе та крил. Асортимент м'яса птиці не є вичерпним та наведений в додатку А (пункт 4.2 ДСТУ 3143:2013).

(78) **Разом із тим, враховуючи однакові споживчі характеристики, подібність фізичних властивостей і характеристик, якісних показників, наявність спільної групи споживачів між різними частинами тушок м'яса курячого, відповідно до пункту 4.2 Методики, в цілях цього дослідження недоцільно сегментувати ринок за видами оброблення м'яса, тому вважається, що всі вони мають ознаки однієї товарної групи.**

#### ***Щодо температурного режиму зберігання м'яса птиці***

(79) Залежно від температури в товщі м'язів м'ясо птиці поділяють на остигле, охолоджене, підморожене, заморожене та глибокозаморожене. Температурний режим

<sup>17</sup> У зв'язку зі вступом України до Світової організації торгівлі, необхідністю приведення українських нормативних документів у відповідність із вимогами європейського законодавства для уникнення розбіжностей під час оцінювання м'яса птиці в разі експорту його до країн ЄЕС.

<sup>18</sup> Визначено розрахунковим методом за даними ДССУ.

<sup>19</sup> Під час проведення дослідження було встановлено, що ДССУ не проводить статистичного аналізу окремих показників в розрізі курей та півнів. Значна частина статистичних спостережень здійснюється щодо свійської птиці або м'яса свійської птиці. З огляду на зазначене, враховуючи незначну питому вагу інших видів птиці у загальному обсязі виробництва та реалізації м'яса птиці, а також важливість вказаного харчового продукту, під час дослідження допускалось використання даних ДССУ щодо свійської птиці, де нехтувалась частка інших птахів.

у товщі м'язів продукту повинен відповідати показникам, наведеним у таблиці 2 (пункт 4.3 ДСТУ 3143:2013).

Таблиця 2

## Температурний режим у товщі м'язів птиці

Термічний стан м'яса птиці	Опис
Остигле	М'ясо птиці, отримане безпосередньо після забою птиці за температури в товщі м'язів не вище ніж 25 <sup>0</sup> С
Охолоджене	М'ясо птиці, яке зберігає протягом усього періоду після забивання птиці й подальшого охолодження температуру в товщі м'язів від 0 <sup>0</sup> С до 4 <sup>0</sup> С включно
Підморожене	М'ясо птиці, яке зберігає протягом усього періоду після заморожування температуру в товщі м'язів від 3 <sup>0</sup> С до мінус 2 <sup>0</sup> С
Заморожене	М'ясо птиці, яке зберігає протягом усього періоду після заморожування температуру в товщі м'язів не вище 8 <sup>0</sup> С включно
Глибокозаморожене	М'ясо птиці, яке зберігає протягом усього періоду після заморожування температуру в товщі м'язів не вище ніж мінус 18 <sup>0</sup> С

- (80) Залежно від температури в товщі м'язів, м'ясо відрізняється умовами зберігання та реалізації.
- (81) Згідно з пунктами 5.2.3 – 5.2.5 ДСТУ 3143:2013, остигле м'ясо реалізації у торговельній мережі не підлягає. Охолоджене м'ясо птиці можна постачати в контейнерах із льодом (замороженою водою) або із сухим льодом (СО2), у цьому разі сухий лід не повинен бути в безпосередньому контакті з продуктом. Підморожене м'ясо птиці може бути використано лише для промислового перероблення (наприклад, для обвалювання).
- (82) Із зазначених вище вимог вбачається, що лише охолоджене та заморожене (в тому числі глибокозаморожене) м'ясо птиці дозволяється до реалізації на внутрішньому та зовнішньому ринках. При цьому аналіз отриманих від учасників ринку даних засвідчив, що суб'єкти господарювання займаються виробництвом та реалізують лише охолоджене та заморожене м'ясо куряче.
- (83) З огляду на вказаний вище поділ, ринок м'яса курячого можна умовно поділити на два товарних сегменти: м'ясо куряче охолоджене та м'ясо куряче заморожене.
- (84) **Разом із тим, оскільки, з точки зору споживача, м'ясо охолоджене та м'ясо заморожене є взаємозамінними товарами, для цілей цього дослідження товаром визначено м'ясо куряче, яке в дослідженні не поділяється на вказані вище сегменти.**

## 3.2.2. Умови споживання товару

- (85) На відміну від готових (оброблених або напівоброблених) м'ясних продуктів, м'ясо куряче необроблене вимагає від споживача перероблення або відповідної обробки (наприклад, термічної), після якої воно стає безпечним для споживання.
- (86) Враховуючи, що асортимент готових (оброблених) харчових продуктів продукції дуже широкий та відрізняється як за видом оброблення /перероблювання, так і за кінцевими цінами, м'ясо куряче сире (охолоджене та заморожене) не є подібним до готових харчових продуктів (курка-гриль та її частини, готові м'ясні вироби тощо) з точки зору умов споживання.

### 3.2.3. Ціни

- (87) Аналіз споживчих цін на м'ясо куряче, м'ясо свинини та яловичини проводився за даними ДССУ.<sup>20</sup>
- (88) Отже, відповідно до інформації, оприлюдненої на офіційному сайті ДССУ<sup>21</sup>, середні споживчі ціни на тушку курки протягом 2017 року коливались від 41,78 грн/кг (у січні) до 55,38 грн/кг (у вересні), що свідчить про підвищення цієї ціни протягом року на 33 %. Протягом 2018 року споживча ціна на тушку курки коливалась від 53,72 грн/кг (у лютому) до 58,64 грн/кг (у жовтні), приріст: 9 %. Отже, середня ціна за 1 кілограм тушки курячої у 2017 році становила 48,58 грн, а в 2018 році – 56,18 грн.
- (89) Середні споживчі ціни на свинину протягом 2017 року коливались від 77,59 грн/кг у січні до 112,25 грн/кг у вересні (приріст: 45 %), а протягом 2018 року коливались від 107,93 грн/кг у лютому до 118,22 грн/кг у жовтні (приріст: 10 %) Отже, середня ціна за 1 кілограм свинини у 2017 році становила а 94,92 грн, а в 2018 році – 113,08 грн.
- (90) Середні споживчі ціни на яловичину протягом 2017 року коливались від 89,46 грн/кг у січні до 114,3 грн/кг у грудні (приріст: 28 %), а протягом 2018 року коливались від 117,14 грн/кг у січні до 128,12 грн/кг у грудні (приріст: 9 %). Отже, середня ціна за 1 кілограм яловичини у 2017 році становила 101,88 грн, а в 2018 році – 122,63 грн.
- (91) Враховуючи зазначене, ціна свинини та яловичини як у 2017 році, так і в 2018 році була приблизно вдвічі вищою, ніж ціна тушки курячої.
- (92) Отже, для придбання м'яса свинини кінцевому споживачу у 2018 році необхідно було витратити удвічі більше, ніж для придбання аналогічного обсягу м'яса курячого. У свою чергу для придбання аналогічного обсягу м'яса яловичини споживачу необхідно було витратити на 118 % більше, ніж на м'ясо куряче.
- (93) За даними ДССУ, у період 2016 – 2018 років виробництво м'яса свинини підприємствами становило 1,1 млн тонн (у забійній вазі), м'яса яловичини – 281,7 тис. тонн (у забійній вазі) та, через технологічні можливості та особливості продуктивного циклу тварин швидко замінити пропозицію м'яса курячого в обсязі 2,9 млн тонн, враховуючи потенційні можливості галузі, – неможливо.
- (94) Виходячи з наведеного, м'ясо свинини не є взаємозамінним із м'ясом курячим відповідно до пункту 4.2.4 Методики.
- (95) **Отже, у цілях цього дослідження товаром визначено м'ясо куряче.**

### 3.3. Перелік основних продавців (постачальників, виробників) м'яса курячого

- (96) Відповідно до підпункту 4.4 розділу 4 Методики, перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) може складатися шляхом визначення суб'єктів господарювання, які мають значущі обсяги продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.
- (97) Значущими обсягами продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп) визначаються обсяги, які, як правило,

<sup>20</sup> Споживчі ціни визначаються ДССУ за результатом моніторингу динаміки цін на споживчому ринку, який проводиться відповідно до Методологічних положень щодо організації статистичного спостереження за змінами цін (тарифів) на споживчі товари (послуги) і розрахунків індексів споживчих цін, затверджених наказом ДССУ від 01.07.2013 № 190 (зі змінами).

При цьому згідно з Переліком товарів, за якими проводиться моніторинг цін на споживчому ринку ([http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/ct/mon\\_c/pt\\_mon.htm](http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/ct/mon_c/pt_mon.htm)), репрезентативним товаром для моніторингу цін на м'ясо птиці ДССУ визначено тушку курячу.

<sup>21</sup> <http://www.ukrstat.gov.ua/>

перевищують 5 % відомих обсягів товарів (товарних груп), що мають ознаки однакових (подібних, аналогічних), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.

- (98) Під час визначення основних виробників м'яса курячого враховувались особливості функціонування аграрних ринків, які полягають у наявності на рівні виробників домашніх господарств, які мають значний вплив стосовно забезпечення населення харчовими продуктами.
- (99) Так, практично кожна родина, що мешкає в сільській місцевості, вирощує сільськогосподарських тварин для виробництва тваринницької продукції як для власного споживання, так і для реалізації на агропродовольчих ринках.<sup>22</sup> За даними ДДСУ, за результатами державного статистичного спостереження щодо сільськогосподарської діяльності населення в сільській місцевості, майже 96 % домогосподарств у сільській місцевості утримують птицю свійську.
- (100) З огляду на зазначене, ринок м'яса курячого за специфікою виробництва товару поділяється на два сегменти:
- промислове виробництво м'яса курячого;
  - виробництво м'яса курячого особистими селянськими господарствами (населенням).
- (101) При цьому обсяги виробництва м'яса курячого суб'єктами промислового виробництва перевищують виробництво м'яса птиці свійської особистими селянськими господарствами (населенням) майже у 6 разів (див. табл. 3).

Таблиця 3

Виробництво м'яса птиці свійської у 2016 – 2018 роках<sup>23</sup>

Виробництво м'яса птиці свійської (у забійній масі), тис. тонн	2016*	2017*	2018**
сільськогосподарськими підприємствами	992,4	1014,1	1084,6
господарствами населення	174,4	170,6	174,3

\* Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

\*\* Дані попередні.

- (102) Отже, основними виробниками м'яса курячого є суб'єкти господарювання (юридичні особи приватного права), у різних організаційно-правових формах, з різним рівнем підпорядкованості та інтеграції, які представляють промислове виробництво. При цьому найбільші учасники ринку є вертикально-інтегрованими аграрними холдингами, які об'єднують в єдиний технологічний процес усі основні ланки виробництва й обороту м'яса курячого. Найбільші учасники ринку наведені [в розділі 7 цього звіту](#).
- (103) З метою можливості здійснення аналізу та обліку даних, порівнюваних із даними статистичних спостережень ДССУ, для цілей цього дослідження суб'єктів господарювання, які здійснюють промислове виробництво м'яса курячого, було узагальнено в групу «сільськогосподарські підприємства», під якими розуміються:
- (104) юридичні особи, їхні відокремлені підрозділи, що займаються сільськогосподарським виробництвом, незалежно від підпорядкування, організаційно-правової форми господарювання та основного виду діяльності. До цієї категорії товаровиробників

<sup>22</sup> За інформацією Центру досліджень соціальних комунікацій НБУВ, [http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com\\_content&view=article&id=1355:torgivlya-domashnoyu-silskogospodarskoyu-produktsiyeu-zaboroniti-chi-dozvoliti&catid=8&Itemid=350](http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1355:torgivlya-domashnoyu-silskogospodarskoyu-produktsiyeu-zaboroniti-chi-dozvoliti&catid=8&Itemid=350)

<sup>23</sup> За даними ДССУ.

належать державні підприємства, господарські товариства, кооперативи, фермерські господарства, приватні та інші підприємства, які займаються виробництвом сільськогосподарської продукції.<sup>24</sup>

- (105) Аналогічно, фізичні особи, які вирощують птахів у своїх домогосподарствах, було узагальнено в групу «**господарства населення**», під якими розуміються:
- (106) домогосподарства, що здійснюють сільськогосподарську діяльність як з метою самозабезпечення продуктами харчування, так і з метою виробництва товарної сільськогосподарської продукції. До цієї категорії виробників віднесено також фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які провадять свою діяльність у галузі сільського господарства.<sup>25</sup>
- (107) При цьому слід зазначити, що під час дослідження встановлено, що м'ясо куряче, вироблене господарствами населення, з точки зору споживача, є взаємозамінним товаром м'ясу курячому, виробленому промисловими підприємствами. Так, споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (108) Разом із тим варто зауважити, що канали та умови збуту курятини, виробленої в домогосподарствах населення та у промисловому сегменті, відрізняються, а вказані сегменти майже не перетинаються ([див. розділ 5](#)).
- (109) Так, на відміну від сільськогосподарських підприємств, метою діяльності яких є отримання прибутку з реалізації м'яса курячого на внутрішньому та зовнішніх ринках, продукти, отримані в результаті забою в господарствах населення, використовуються переважно для власного споживання. Лише незначна їх частина реалізується на агропромисловому ринку, розміщеному в межах одного населеного пункту. Рідше товари власного виробництва реалізуються в обласних центрах, які розташовані найближче до місця розташування господарства. Це пояснюється відсутністю необхідного обладнання, здатного забезпечити зберігання м'яса курячого, та недоцільністю переміщення його на далекі відстані з точки зору транспортних витрат.
- (110) З огляду на зазначене, домогосподарства населення, хоч і є виробниками м'яса курячого, через скорочений цикл реалізації товару не є учасниками всіх ланок обороту товару, які існують на ринку м'яса курячого ([див. розділ 5](#)).

#### **3.4. Функціональне призначення та основні споживачі товару**

- (111) Споживання м'яса курячого, яке реалізується в Україні, здебільшого здійснюється кінцевими споживачами – населенням.
- (112) Метою споживання м'яса курячого населенням України є задоволення фізіологічних потреб людини. Так, м'ясо куряче є харчовим продуктом, який споживається після термічної обробки, як безпосередньо у вигляді філе або часток тушки, так і в якості інгредієнтів складних страв.
- (113) М'ясо куряче також використовується у харчовій промисловості для виробництва напівфабрикатів (котлети, шніцелі, тощо), ковбас та ковбасних виробів тощо.
- (114) Отже, основними споживачами м'яса курячого є: населення, яке придбає м'ясо в обробленому чи необробленому вигляді для власного споживання в якості харчового

<sup>24</sup> Згідно з Методикою проведення розрахунків основних показників обсягів виробництва продукції тваринництва у господарствах усіх категорій, опублікованої на офіційному вебсайті ДССУ за посиланням [http://ukrstat.org/uk/metod\\_polog/metod\\_doc/2008/270/metod.htm](http://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2008/270/metod.htm).

<sup>25</sup> Згідно з Методикою проведення розрахунків основних показників обсягів виробництва продукції тваринництва у господарствах усіх категорій, опублікованої на офіційному вебсайті ДССУ за посиланням [http://ukrstat.org/uk/metod\\_polog/metod\\_doc/2008/270/metod.htm](http://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2008/270/metod.htm).

продукту. Крім того м'ясо куряче реалізується підприємствам харчової промисловості, які використовуються його, як сировину з метою його промислового перероблювання в харчові продукти або напівфабрикати.

#### IV. ВИРОБНИЧИЙ ЦИКЛ

- (115) Прогрес у птахівництві багато в чому залежить від селекційної роботи, спрямованої на створення і вдосконалення наявних порід, ліній і кросів птиці<sup>26</sup>. Велике значення мають також повноцінна і збалансована годівля, впровадження в галузь нових високоефективних та інноваційних технологій, державна підтримка галузі.
- (116) Ланцюг собівартості м'яса курячого формується на етапі виробництва товару та залежить у тому числі від оптимізації виробничого циклу. У свою чергу впровадження сучасних та інноваційних технологій, систем якості продукції дозволяє товару, виробленому на внутрішньому ринку, реалізовуватись на зовнішніх ринках та конкурувати з продукцією іноземних виробників.
- (117) З метою визначення основних тенденцій галузі, основних виробничих процесів, визначення суміжних товарних ринків, визначення основних етапів технологічного процесу, Комітетом під час дослідження було опитано найбільших учасників ринків та встановлено таке.
- (118) Бройлерне господарство<sup>27</sup> із замкнутим циклом виробництва має такі основні цехи: батьківського стада (для виробництва інкубаційних яєць), інкубації, вирощування ремонтного молодняку, вирощування бройлерів, забійний.
- (119) У визначенні виробничої потужності кожного цеху такого господарства вихідним показником є кількість одноразово вирощених бройлерів.

##### 4.1. Постачання та вирощування добового молодняка бройлера

- (120) Батьківське стадо курей<sup>28</sup> розміщують на підприємствах-репродукторах і в окремих випадках – на птахофабриках із замкнутим циклом виробництва. Основна мета при роботі з батьківськими стадами – отримати максимальну кількість ремонтного молодняку<sup>29</sup>, що йде на ремонт промислових стад.
- (121) Батьківські форми (добові курчата<sup>30</sup> або інкубаційні яйця<sup>31</sup>) завозяться з репродукторів або племзаводів. Чисельність поголів'я батьківського стада залежить від потужності птахофабрики, розмірів приміщення, типу використовуваного обладнання, несучості птиці, інкубаційних яєць.
- (122) В Україні придбання добових курчат та інкубаційних яєць переважно здійснюється за зовнішньоекономічними контрактами у суб'єктів господарювання – нерезидентів, серед яких: «CEDROB» S.A. (Республіка Польща), «Gallus Baromfitenyezet es Kelteto» Kft (Республіка Угорщина), «FoodTrading», «MACH DRUBEZ a.s.», Zaklad Wylegu Drobiu Tomasz i Andrzej Sztuder s.c. (Республіка Польща), Cobb Germany Avimex GmbH «Wimex» (Німеччина).

<sup>26</sup> Крос птиці – комплекс поєднаних спеціалізованих ліній сільськогосподарської птиці, одержаних при певних схемах схрещування, що відрізняються якістьними або ознаками і дають гетерозисне (за однією або кількома ознаками) потомство.

<sup>27</sup> Бройлер – молодняк сільськогосподарської птиці, отриманий від схрещування м'ясних ліній птиці, для вирощування на м'ясо.

<sup>28</sup> Батьківське стадо птиці – стадо самців та самок птиці, потомство яких використовують для одержання яєць або м'яса.

<sup>29</sup> Ремонтний молодняк – молодняк сільськогосподарської птиці, який вирощують для заміни дорослого поголів'я.

<sup>30</sup> Добовий молодняк – молодняк птиці, не старший 24 годин після вибірки з інкубатора.

<sup>31</sup> Інкубаційне яйце – яйце птиці, яке відібране для інкубації відповідно до встановлених вимог.

- (123) На кожну партію молодняку постачальник надає спеціальну документацію, до переліку якої входять: графіки вакцинації батьківських стад; сертифікати якості молодняку птиці; батьківські стада та ферми, з яких імпортується молодняк.
- (124) Добовий молодняк постачається з інкубаторно-птахівничої станції в день виведення його з інкубаційного яйця, спеціалізованим транспортом на дільниці з вирощування курчат бройлерів.
- (125) Деякі підприємства мають у своїй структурі майданчики для вирощування батьківського поголів'я курчат-бройлерів та для їх утримання в продуктивний період.
- (126) Вертикально інтегровані компанії частіше за все мають власне виробництво добових курчат та інкубаційних яєць.

#### **4.2. Вирощування птиці**

- (127) Кожна птахофабрика повинна приділяти увагу вирощуванню курчат для заміни дорослого поголів'я птиці. Це так званий ремонтний молодняк, який потребує специфічного режиму утримання. Від умов, в яких буде проходити вирощування молодняка, залежить якість курей-несучок та курей м'ясних порід.
- (128) Вирощування птиці здійснюється з постійним доступом до годівниць та напувалок. Для забезпечення оптимального мікроклімату в приміщеннях пташників використовується автоматизована система вентиляції та обігріву.
- (129) Виробничі потужності з вирощування птиці забезпечені спеціальним обладнанням для підлогового утримання курчат бройлерів, а також сучасними контролерами мікроклімату.
- (130) Організація процесу вирощування полягає в забезпеченні відповідних планових: споживання корму та води, температури, освітлення і тривалості світлового дня, вологості і складу повітря.

#### **4.3. Годування птиці**

- (131) Годування – найважливіший компонент ефективного птахівництва. Правильне годування дозволяє досягти генетичного потенціалу продуктивності й отримати максимальний прибуток.
- (132) Система годівлі птиці передбачає обсяг виробництва та схему відгодівлі бройлерів. Система годівлі птахів складається, в основному, із шести фаз відгодівлі. Кожна фаза має свою поживну цінність, згідно з потребами птахів. Поживність відповідає технології вирощування бройлера і кросу.
- (133) Технологічні процеси виробництва комбікормів починаються з дозування сировини. Сировина надходить на подрібнення, потім на дозування та змішування. Після дозування всіх підготовлених компонентів відповідно до рецепта комбікорму відбувається процес змішування та грануляції.
- (134) До складу комбікорму входять компоненти як рослинного походження (зернова група): пшениця, кукурудза, соєвий жмх, соєвий екструдат, соняшниковий шрот, так мінерально-вітамінна сировина група, зокрема: сіль кухонна, вапняк, монокальцій фосфат. Також у рецептурах використовуються вітаміни, премікси, амінокислоти, ферменти, адсорбенти, медпрепарати.
- (135) Учасники ринку мають як власне виробництво комбікормів, так і закуповують їх в інших суб'єктів господарювання.

#### **4.4. Забій птиці**

- (136) Забій птиці здійснюється власними силами суб'єктів господарювання у забійних комплексах.

- (137) Підприємства в політиці щодо забою птиці та перероблювання м'яса курячого керуються Регламентом Ради (ЄС) № 1099/2009 від 24 вересня 2009 року щодо захисту тварин під час забою.
- (138) Забій птиці та перероблювання м'яса курячого здійснюються на сучасних лініях, протягом якого тушки проходять цілий ряд послідовних технологічних операцій, що здійснюються згідно з технологічними та ветеринарно-санітарними вимогами.
- (139) Зокрема, забій птиці проходить у такій послідовності: навішування на конвеєр; оглушення (знерухомлення); забій; знекровлення; ошпарювання; зняття пір'я; потрошіння; охолодження; перероблювання м'яса птиці.

#### **4.5. Пакування птиці**

- (140) Пакування готової продукції здійснюються на власних виробничих потужностях підприємства (забійному комплексі). Вся продукція пакується згідно з нормативними документами. Продукція випускається в охолодженому та замороженому вигляді.
- (141) Охолоджена продукція пакується в полімерні пакети та полімерні ящики, заморожена продукція пакується в полімерні пакети та гофровану тару. Також окремі види продукції пакуються в полімерні пакети, лотки, вакуумні пакети.

#### **4.6. Заходи ветеринарного нагляду та контролю, ветеринарно-санітарні заходи**

- (142) За інформацією учасників ринку, на всіх етапах виробництва м'яса курячого здійснюється ветеринарний нагляд та контроль, який передбачає: передзабійний огляд, ветеринарно-санітарну експертизу та видачу ветеринарних супровідних документів.
- (143) Зокрема, контрольні дослідження якості дезінфекції, безпечності кормів та води, бактеріологічні дослідження падежу та посліду проводяться державними лабораторіями Держпродспоживслужби.
- (144) Щоквартально проводяться серологічні дослідження на Хворобу Ньюкасла та Грип птиці. Щопівроку проводяться гістологічні дослідження на Грип птиці. Також на підприємствах проводять дослідження за «Програмою контролю сальмонельозу птиці в Україні».
- (145) Ветеринарно-санітарні заходи проводяться згідно з:
- планом протиєпізоотичних заходів, що охоплюють: план проведення діагностичних досліджень з профілактики хвороби птиці; план проведення щеплень; план проведення ветеринарно-санітарних обробок (дезінфекції, дезінсекції, дератизації);
  - схемами вакцинації та технологічної карти вирощування курчат бройлерів;
  - моніторинговими дослідженнями державних установ.
- (146) За інформацією Держпродспоживслужби<sup>32</sup>, протягом 2016 – 2017 років на території України було зафіксовано 9 випадків високопатогенного грипу птиці в Херсонській, Чернівецькій, Одеській, Тернопільській та Миколаївських областях.
- (147) У місцях виявлення захворювань були введені обмеження на переміщення живої птиці.
- (148) У 2018 році високопатогенного грипу птиці на території України виявлено не було.

<sup>32</sup> Додаток 3 до листа Держпродспоживслужби від 26.02.2019 № 602-113-11/1099 (вх. Комітету № 7-01/2550 від 28.02.2019).

#### 4.7. Підтвердження придатності для споживання м'яса курячого людиною

- (149) За інформацією учасників ринку, придатність для споживання людиною м'яса птиці підтверджується державним інспектором за результатами передзабійного та післязабійного огляду птиці, якщо державним інспектором встановлено відсутність причин, через які це м'ясо визнається непридатним для споживання людиною.
- (150) Державний інспектор наносить позначку придатності, дотримуючись вимог наказу Державного комітету ветеринарної медицини України від 02.02.2010 № 46 «Про затвердження Інструкції із застосування позначки придатності та ветеринарних штампів і внесення змін до Інструкції по клеймуванню м'яса», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 7.04.2010 за № 278/17573.
- (151) На кожен партію м'ясопродукції для її реалізації на внутрішньому ринку надається декларація виробника, в якій вказуються документи, які засвідчують безпечність та якість продукції, зокрема:
- експертний висновок згідно із сальмонельозною програмою з державної лабораторії;
  - експертний висновок згідно з обов'язковим мінімальним переліком з державної лабораторії;
  - експлуатаційний дозвіл та номер потужності;
  - експертний висновок на дослідження м'ясопродукції на вміст ГМО;
  - сертифікат систем менеджменту якості та безпечності.
- (152) Система менеджменту підприємств, які діють в Україні, сертифіковані за двома міжнародними стандартами:
- сертифікація системи харчової безпечності ISO 22000:2005;<sup>33</sup>
  - сертифікація системи управління якістю ISO 9001:2015.<sup>34</sup>
- (153) За інформацією, отриманою від найбільших учасників, нормативи та стандарти, яким має відповідати якість м'яса курячого, що виробляється та реалізується підприємствами на території України, встановлені такими нормативно-правовими актами (див. табл. 4).

Таблиця 4

**Перелік основних нормативно-правових актів, які встановлюють вимоги до безпечності та якості м'яса курячого на внутрішньому ринку України**

№	Назва нормативно-правового документа
1	Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»
2	Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» <sup>35</sup>

<sup>33</sup> Перший стандарт серії ISO 22000, ISO 22000:2005 «Системи менеджменту у сфері безпеки продовольства та харчової продукції – Вимоги для будь-яких організацій в ланцюгу постачання» опублікований Міжнародною організацією зі стандартизації ISO (International Organization for Standardization, ISO). Це перший міжнародний стандарт, на підставі якого можливо впровадити та сертифікувати систему менеджменту безпеки харчової продукції. У ньому розглянуті питання інформування, керування системою контролю ризиків для харчової безпеки.

<sup>34</sup> ISO 9001:2015 «Системи управління якістю. Вимоги» - запроваджує систему управління якістю- стратегічне рішення організації, яке може допомогти поліпшити її загальну дієвість та забезпечити міцну основу для ініціатив щодо сталого розвитку. У стандарті використано процесний підхід, елементами якого є цикл «Plan-Do-Check-Act» (PDCA) («Плануй-Виконуй-Перевіряй-Дій») та ризикорієнтоване мислення. Процесний підхід дає змогу організації планувати свої процеси та їхні взаємодії.

<sup>35</sup> Закон прийнятий Верховною Радою України 06.12.2018 та набрав чинності 07.02.2019.

3	ДСТУ 3143:2013 «М'ясо птиці. Загальні технічні умови»
4	ДСТУ OIML R 79:2017 (OIML R 79:2015, IDT) «Вимоги до маркування фасованих товарів»
5	ДСТУ OIML R 87:2017 (OIML R 87:2016, IDT) «Кількість фасованого товару в упаковках»
6	ГСТУ 46.070-2003 «М'ясо механічного обвалювання. Загальні технічні умови»
7	Технічний регламент щодо правил маркування харчових продуктів <sup>36</sup>
8	Власні технічні умови суб'єктів господарювання тощо

- (154) Основні положення вказаних нормативно-правових актів наведені в [розділі 1](#) цього звіту.
- (155) За інформацією, наданою учасниками ринку, м'ясо куряче, призначене до експорту в країни Європейського Союзу, має відповідати вимогам, встановленим такими нормативно-правовими документами:

Таблиця 5

**Перелік основних нормативно-правових актів, які  
встановлюють вимоги до безпечності та якості м'яса курячого на ринках  
Європейського Союзу**

№	№ документа	Назва нормативно-правового документа
1	№ 178/2002	Регламент (ЄС) № 178/2002 Європейського парламенту та Ради ЄС від 28 січня 2002 року. Встановлення загальних принципів і вимог харчового законодавства, створення Європейського органу з безпеки харчових продуктів, встановлення процедури із питань безпечності харчових продуктів
2	№ 852/2004	Регламент (ЄС) № 852/2004 Європейського парламенту та Ради ЄС від 29 квітня 2004 року щодо гігієни харчових продуктів
3	№ 853/2004	Регламент (ЄС) № 853/2004 Європейського парламенту та Ради ЄС від 29 квітня 2004 року, яким встановлюються специфічні гігієнічні правила щодо гігієни харчових продуктів тваринного походження
4	№ 854/2004	Регламент (ЄС) № 854/2004 Європейського парламенту та Ради ЄС від 29 квітня 2004 року про встановлення особливих правил для організації офіційного контролю над продукцією тваринного походження, призначеною для споживання людиною
5	№ 2074/2005	Регламент комісії, який встановлює імплементабельні норми для визначених продуктів відповідно до регламенту (ЄС) № 853/2004 Європейського парламенту і Ради ЄС, і для організації офіційних контрольних перевірок відповідно до регламенту (ЄС) № 854/2004, № 882/2004 Європейського парламенту і Ради ЄС, що частково скасовує Регламент (ЄС) № 852/2004 Європейського парламенту і Ради ЄС та вносить поправки в Регламенти (ЄС) № 853/2004 та № 854/2004

<sup>36</sup> Втратив чинність 06.08.2019 на підставі наказу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 03.05.2019 № 770 «Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 жовтня 2010 року № 487», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.05.2019 за № 522/33493.

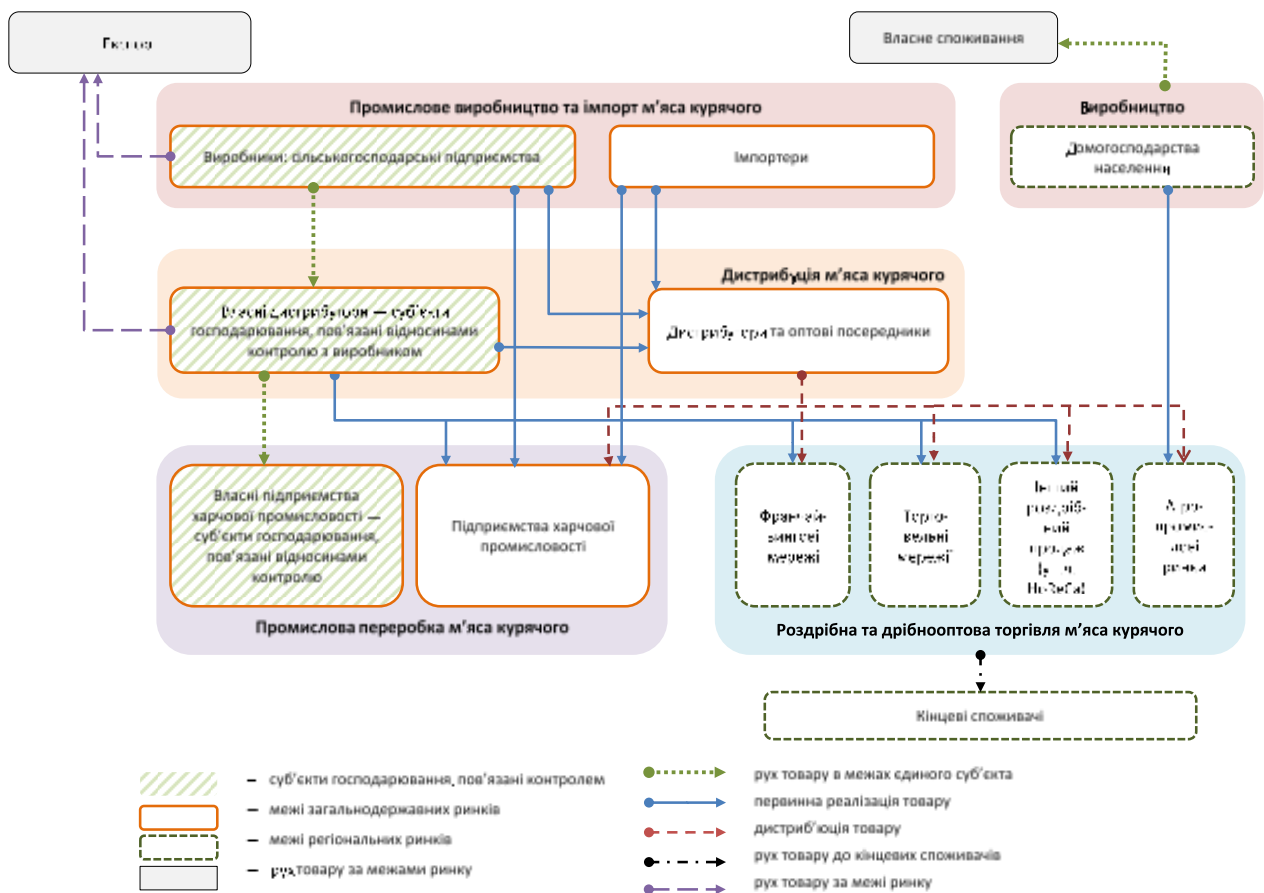
## V. УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРУ

- (156) Для забезпечення можливості придбання м'яса курячого споживачем, запакований та придатний до споживання товар від виробника (птахофабрики) або імпортера надходить різними каналами збуту (прямим, непрямим, комбінованим) до точок роздрібного продажу або підприємств харчової промисловості.
- (157) Результати дослідження засвідчили, що кожен з опитаних виробників реалізує м'ясо куряче власного виробництва як самостійно, так і через офіційних дистриб'юторів та/або оптових посередників, які забезпечують збут продукції. З огляду на зазначене, для ринку характерні змішані канали дистрибуції. Так, частина товару збувається за прямими поставками, а частина – через посередників.
- (158) При цьому реалізація великих партій м'яса курячого (переробним підприємствам та торговельним мережам корпоративного типу<sup>37</sup>) здійснюється переважно за прямими каналами збуту, у той час як реалізація до більш дрібних точок роздрібного продажу здійснюється із залученням посередників.
- (159) Під час дослідження встановлено, що найбільші виробники реалізують вагому частину виробленої продукції через юридичних осіб, пов'язаних із ними відносинами контролю у розмінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції». Разом із тим у такій схемі реалізації, крім юридичної особи, яка фактично реалізує основний обсяг товару за межі групи, реалізація товару може здійснюватися через систему дистрибуції «нижчого рівня» (яка може розгалужуватися до субдистриб'юторів), оптових посередників тощо.
- (160) У свою чергу реалізація продукції контрагентам здійснюється за такими основними каналами збуту:
- переробні підприємства (пов'язані та не пов'язані відносинами контролю);
  - торговельні мережі корпоративного типу;
  - франчайзингові мережі (фірмова, брендвана партнерська роздрібна торгівля);
  - інші роздрібні точки продажу (традиційна торгівля) та HoReCa<sup>38</sup>.
- (161) Отже, до моменту придбання м'яса курячого кінцевими споживачами, цей товар проходить певний шлях від виробника / імпортера до суб'єктів господарювання, які здійснюють дистрибуцію та/або оптову реалізацію, далі від вказаних суб'єктів господарювання до промислових споживачів або точок роздрібного продажу.
- (162) При цьому слід зазначити, що умови реалізації м'яса курячого, виробленого господарствами населення, суттєво відрізняється від умов реалізації сільськогосподарськими підприємствами. Так, з огляду на вимоги Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», вироблений господарствами населення товар реалізується лише на агропромислових ринках. У такому випадку суб'єкти господарювання, які займаються оптовою торгівлею та дистрибуцією, не залучаються, а рух товару до кінцевого споживача значно скорочується.
- (163) Також за змістом діяльності на різних ланках обороту товару можна виділити такі групи суб'єктів господарювання:

<sup>37</sup> Для цілей цього дослідження під торговельними мережами корпоративного типу розуміється сукупність магазинів, що мають централізоване управління та/або здійснюють свою діяльність на умовах договору комерційної концесії<sup>37</sup> (тобто на умовах франчайзингу), притримуються ведення спільної маркетингової політики, зовнішнього та внутрішнього оформлення, працюють в одному або в декількох споріднених форматах торгівлі, що дає можливість одночасно задовольняти потреби споживачів різних сегментів ринку.

<sup>38</sup> Постачання товару для готелів, ресторанів, барів та кафе, а також іншим учасникам готельно-ресторанного бізнесу.

- промислові виробники та імпортери, що здійснюють первинну реалізацію м'яса курячого;
  - суб'єкти господарювання, що здійснюють дистрибуцію м'яса курячого;
  - суб'єкти господарювання, що здійснюють реалізацію м'яса курячого кінцевому споживачу, у тому числі домогосподарства населення.
- (164) Отже, для цілей цього дослідження виокремлено три основні взаємопов'язані між собою товарні ринки, які характеризуються формуванням власного попиту та пропозиції, а саме:
- ринок первинної реалізації м'яса курячого;
  - ринок дистрибуції м'яса курячого;
  - ринок роздрібної реалізації м'яса курячого.
- (165) Схематичне зображення руху м'яса курячого (яке є товаром) до кінцевих споживачів наведено на рисунку 1.



**Рис. 1. Схема руху м'яса курячого до кінцевого споживача**

- (166) Під час проведення дослідження враховувалось, що найбільші претензії споживачів порушуються в питаннях, зокрема, зростання цін на м'ясо куряче в торговельних мережах.
- (167) Оскільки в ланцюгу постачання м'яса курячого до кінцевого споживача (населення) бере участь щонайменше три групи учасників товарних ринків, а саме: вітчизняний виробник / імпортер → дистриб'ютор / суб'єкт господарювання, який здійснює оптову реалізацію → точка роздрібного продажу, кожен із таких учасників може мати безпосередній вплив на формування ціни на м'ясо куряче.
- (168) У рамках вказаного дослідження пріоритетним визначено дослідження ринку первинної реалізації м'яса курячого, оскільки саме учасники цього ринку є

визначальними у встановленні торговельно-збутової політики на національному ринку та у формуванні ціни на товар.

## VI. РИНОК ПЕРВИННОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ М'ЯСА КУРЯЧОГО

### 6.1. Учасники та структура ринку первинної реалізації м'яса курячого

- (169) Ринок первинної реалізації м'яса курячого є першою ланкою обороту товару, яку проходить м'ясо куряче від виробника або імпортера до наступного каналу реалізації.
- (170) Основними учасниками ринку первинної реалізації м'яса курячого (продавцями), **які формують пропозицію м'яса курячого** та здійснюють господарську діяльність із первинної реалізації м'яса курячого, є виробники - сільськогосподарські підприємства та імпортери.
- (171) Крім того, під час дослідження було встановлено, що найбільші виробники м'яса курячого самостійно майже не здійснюють його реалізацію безпосередньо на внутрішній та зовнішній ринок. Усі операції зі збуту продукції (у тому числі експортні) проводяться суб'єктами господарювання, які пов'язані з ними відносинами контролю у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції». Такі суб'єкти господарювання також є учасниками ринку первинної реалізації м'яса курячого та діють у складі єдиного суб'єкта господарювання.
- (172) Детальний опис найбільших учасників ринку первинної реалізації м'яса курячого (продавців) наведено в [розділі 7](#).
- (173) Основними учасниками ринку первинної реалізації м'яса курячого (покупцями), **які формують попит на м'ясо куряче**, є:
- дистриб'ютори (у тому числі субдистриб'ютори, партнери, інші оптові посередники);
  - переробні підприємства (пов'язані та не пов'язані відносинами контролю);
  - торговельні мережі корпоративного типу;
  - франчайзингові мережі (фірмова, брендowana партнерська роздрібна торгівля);
  - інші роздрібні точки продажу (традиційна торгівля) та HoReCa.
- (174) При цьому під час дослідження встановлено, що вказані вище групи покупців не мають попиту на продукцію, вироблену домогосподарствами населення.
- (175) З огляду на зазначене, на ринку первинної реалізації м'яса курячого перелік продавців обмежується лише виробниками та імпортерами. Домогосподарства населення не є учасниками (продавцями) на цьому ринку.

### 6.2. Територіальні (географічні) межі ринку

- (176) Визначення територіальних (географічних) меж ринку первинної реалізації м'яса курячого здійснювалося відповідно до пункту 6.1 розділу 6 Методики шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (177) Під час дослідження було проаналізовано здатність до переміщення ринкового попиту та пропозиції на м'ясо куряче внаслідок впливу цінових та нецінових чинників залежно від специфіки окремих груп виробників (імпортерів) та споживачів (покупців).
- (178) Крім того, враховувався характер формування попиту та пропозиції, пов'язаний із локалізацією розміщення покупців товару, їх специфічними потребами.
- (179) За інформацією, отриманою від учасників ринку, допустимі строки зберігання м'яса курячого (як охолодженого, так і замороженого) дозволяють постачати продукцію в межах всієї України. Так, окремі суб'єкти вважають, що середня відстань доставки

м'ясопродукції охолодженій та замороженій без втрати її споживчих властивостей – 500 км, максимальна – 800 км. Максимальна відстань доставки для охолодженій продукції – 1 500 км (за цей час спливе 2/3 споживчого строку, з урахуванням необхідного часу для реалізації продукції).

(180) Отже, умови зберігання товару дозволяють перевозити його без втрати споживчих властивостей у межах країни.

(181) Тобто, враховуючи, що:

- рівень цін на м'ясо куряче у межах України є однаковим або відрізняється несуттєво;
- якість і споживчі властивості м'яса курячого при належному зберіганні та транспортуванні не змінюються протягом певного часу, а тому переміщення попиту на товарну групу між територіями, які входять до загальнодержавного ринку України, є можливим;
- не існує бар'єрів для транспортування м'яса курячого в межах України;
- імпорт м'яса курячого на територію України протягом періоду дослідження становив 9,7 – 14,4 % у загальному обсязі ринку ([див. пункт 7.6 розділу 7](#)), у той же час реалізація на територію України сільськогосподарськими підприємствами України становила 85,3 – 90 %, тому м'ясо куряче з територій суміжних країн не відіграє суттєвої ролі при формуванні конкуренції на території України,

**для цілей цього дослідження територіальними межами ринку м'яса курячого визначено територію держави, оскільки на цій території умови конкуренції є достатньо однорідними.**

(182) Коректність визначення територіальних (географічних) меж ринку первинної реалізації м'яса курячого перевірено дослідженням відкритості ринку щодо міжрегіональної та/або міжнародної торгівлі ([див. пункт 6.5 розділу 6](#)).

### **6.3. Часові межі ринку**

(183) Відповідно до пункту 7.1 розділу 7 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило - рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

(184) Відповідно до отриманої в процесі дослідження інформації, наявна структура ринку первинної реалізації м'яса курячого за період 2016 – 2018 років була сталою, що підтверджується, зокрема, кількістю виробників товару та їх ринковими частками протягом зазначеного періоду часу ([див. розділ 8](#)).

**(185) Отже, дослідження ринку первинної реалізації м'яса курячого та перевірка дотримання учасниками ринку вимог законодавства про захист економічної конкуренції здійснювались у часових межах: 2016 – 2018 роки.**

### **6.4. Бар'єри вступу на ринок**

(186) За інформацією, отриманою від основних учасників ринків, основними бар'єрами, що перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку, є: адміністративні, екологічні бар'єри та бар'єри, пов'язані з капітальними витратами та обсягами інвестицій, необхідними для вступу на товарний ринок.

(187) Так, основними бар'єрами входу на ринок є високі капіталовкладення, необхідні новим суб'єктам господарювання для побудови птахоферми, забійного комплексу, а також витрати на утилізацію відходів, формування каналів реалізації м'яса птиці тощо.

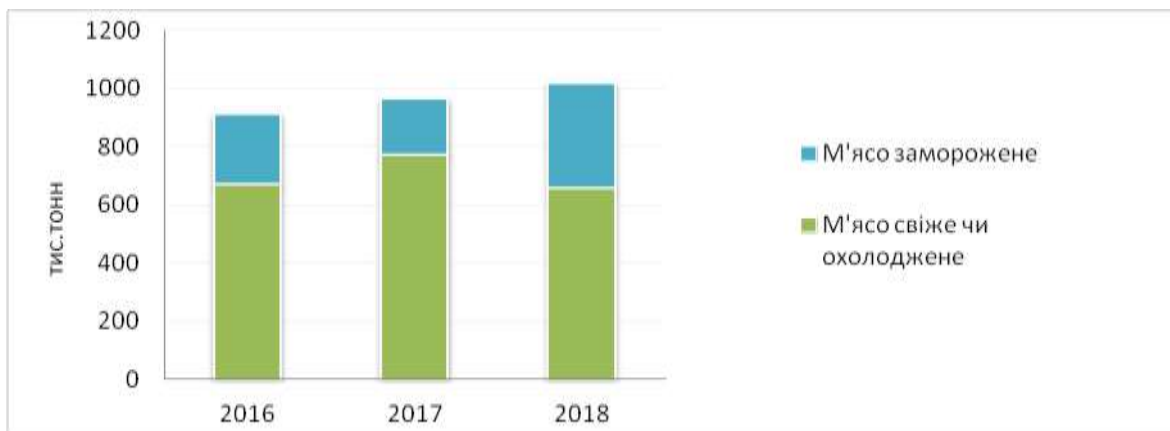
- (188) За інформацією учасників ринку, для входу нового суб'єкта господарювання, який планує здійснювати виробництво м'яса курчати бройлера, потребуються значні інвестиції. Розміри капітальних вкладень є високими, а їх окупність доволі довготривала.
- (189) Також учасники ринку відзначили екологічні бар'єри входу на ринок, які полягають у витратах суб'єкта господарювання, які він має понести на перероблення відходів виробництва. Це пов'язано з тим, що в галузі гостро постало питання екологічної безпеки при неправильній організації виробництва, що може спричинити негативний вплив на навколишнє середовище.
- (190) Основними адміністративними бар'єрами є необхідність отримання операторами ринку експлуатаційного дозволу та проведення державної реєстрації потужностей з виробництва та/або обігу харчових продуктів, на які не вимагається отримання експлуатаційного дозволу.

## 6.5. Обсяг ринку первинної реалізації м'яса курячого

- (191) Визначення обсягу ринку первинної реалізації м'яса курячого визначалось як загальний максимально можливий обсяг надходження товару на ринок відповідно до вимог розділу 8 Методики.

### *Виробництво м'яса курячого*

- (192) За інформацією ДССУ, обсяги виробництва м'яса курячого в Україні за період 2016 – 2018 років становив 2 904,673 тис. тонн<sup>39</sup>, з яких – 915,882 тис. тонн вироблено у 2016 році, 967,155 тис. тонн – у 2017 році та 1 021,636 тис. тонн у 2018 році (див. графік 6).



**Графік 6. Динаміка виробництва м'яса курячого сільськогосподарськими підприємствами\***

*\*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.*

- (193) Отже, виробництво м'яса курячого сільськогосподарськими підприємствами має стійку тенденцію до поступового нарощування обсягів виробництва. При цьому разом зі збільшенням обсягів виробництва протікає загальна тенденція до збільшення питомої ваги замороженого м'яса в загальному обсязі виробництва, яка протягом 2016 – 2018 років збільшилась із 26,75 % до 35,46 %.

<sup>39</sup> Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

За інформацією ДССУ, підготовленою за місячним державним статистичним спостереженням «Показники короткотермінової статистики виробництва промислової продукції за видами» та за річною звітністю в розрізі найменування продукції промисловості за Номенклатурою продукції промисловості (НПП). В електронному додатку до листа ДССУ від 22.02.2019 №15.1-11/36-19 (вх. Комітету від 26.02.2019 № 7-01/2410).

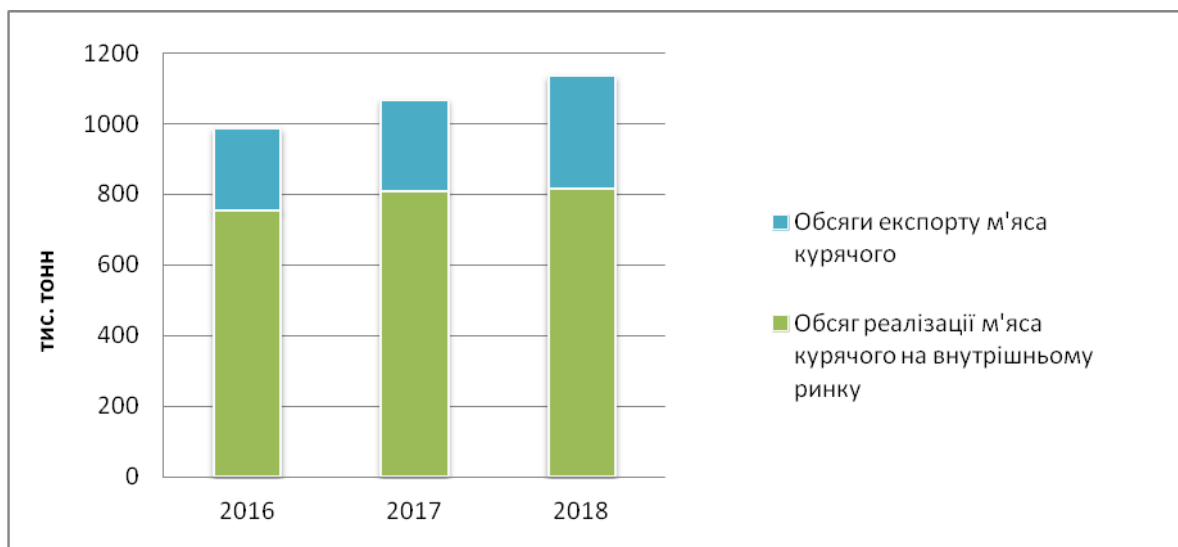
- (194) Разом із тим обсяг виробництва охолодженого м'яса сільськогосподарськими підприємствами поступово зменшується, про що свідчать наведені вище дані. Так, у 2016 році питома вага охолодженого м'яса становила 73,25 %, у 2017 році – 80,04 %, а у 2018 році зменшилась до 64,54% у загальному обсязі виробництва м'яса курячого.
- (195) Наведені вище статистичні дані щодо збільшення виробництва замороженого м'яса корелюються з нарощуванням обсягів експорту м'яса курячого за межі митної території України, яке експортується переважно в замороженому вигляді.

#### **Реалізація м'яса курячого в межах єдиного суб'єкта господарювання**

- (196) Окремо під час дослідження було визначено обсяг товару, який протягом періоду дослідження реалізовано учасниками ринку переробним підприємствам, які пов'язані з ними відносинами контролю у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції»<sup>40</sup>. Такі обсяги не враховувались у загальний обсяг товарного ринку, оскільки його реалізація не здійснювалась за межами єдиного суб'єкта господарювання, а товар не надходив на внутрішній ринок.
- (197) [Інформація визначена суб'єктами господарювання як інформація з обмеженим доступом].

#### **Експорт м'яса курячого**

- (198) За інформацією ДССУ та ДФС, протягом 2016 – 2018 років із території України було експортовано 809,056 тис. тонн м'яса курячого, з яких 231,431 тис. тонн у 2016 році, 259,381 тис. тонн у 2017 році та 318,244 тис. тонн у 2018 році, що становить 25,4 % виробленого протягом досліджуваних часових меж товару (див. графік 7).



**Графік 7. Порівняння обсягів реалізації м'яса курячого на внутрішньому та зовнішньому ринках\***

*\*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.*

<sup>40</sup> Під час дослідження Комітетом опитано найбільших за обсягами виробництва та реалізації м'яса курячого учасників ринку, сукупна частка яких у загальному обсязі виробленого та реалізованого м'яса курячого на території України протягом 2016 – 2018 років становить близько 95 % (при цьому найменші з опитаних за обсягами реалізації учасники ринку займають частки менше 2 %). З опитаних суб'єктів господарювання лише найбільші учасники ринку реалізували м'ясо куряче власним суб'єктам господарювання, пов'язаним з учасниками ринку відносинами контролю. З огляду на зазначене вважається, що інші (не опитані) учасники ринку, які мають частку менше 2 %, не матимуть взагалі або таких значущих обсягів реалізації м'яса курячого переробним підприємствам, пов'язаним відносинами контролю, що істотно не впливатимуть на розрахунок обсягу ринку первинної реалізації м'яса курячого.

- (199) З огляду на вказані вище дані, у 2017 році було експортовано мяса курячого на 12 % більше, ніж у 2016 році, а в 2018 році – на 37,5 % більше, ніж у 2016 році.
- (200) [Інформація з обмеженим доступом].
- (201) [Інформація з обмеженим доступом].

#### **Імпорт м'яса курячого**

- (202) За даними ДФС, загальний обсяг імпортованого курячого м'яса протягом 2016 – 2018 років становив 281,156 тис. тонн, з яких: 69,289 тис. тонн у 2016 році, 99,908 тис. тонн у 2017 році, 111,959 тис. тонн у 2018 році.
- (203) Отже, протягом 2016 – 2018 років обсяги імпорту м'яса курячого поступово збільшувалися. Разом із тим такі обсяги є незначними порівняно із загальним максимально можливим обсягом реалізації мяса курячого в Україні та обсягами експорту сільськогосподарськими підприємствами.

#### **Розрахунок максимально можливого обсягу реалізації м'яса курячого**

- (204) Розрахунок максимально можливого обсягу реалізації товару на загальнодержавному ринку м'яса курячого виробниками (сільськогосподарськими підприємствами) та імпортерами протягом 2016 – 2018 років здійснювався таким способом: від обсягу виробництва товару суб'єктами господарювання, що діють на ринку, віднімається обсяг вивезеного ними товару за межі ринку (експорт), обсяг товару, реалізованого переробним підприємством, пов'язаним із ними відносинами контролю, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», та додавався обсяг ввезеного товару на територію України (імпорт) (див. табл. 6).

**Таблиця 6**

#### **Розрахунок максимально можливого обсягу реалізації мяса курячого виробниками (сільськогосподарськими підприємствами) та імпортерами\***

Рік	Обсяг виробництва в Україні, тис. тонн <sup>41</sup>	Обсяг реалізації власним переробним підприємством, тис. тонн <sup>42</sup>	Обсяг експорту з України, тис. тонн <sup>43</sup>	Обсяг імпорту в Україну, тис. тонн <sup>44</sup>	Максимально можливий обсяг реалізації в Україні, тис. тонн
2016	915,882	[Інформація з обмеженим доступом]	231,431	69,289	710,570
2017	967,155	[Інформація з обмеженим доступом]	259,381	99,908	769,532
2018	1 021,636	[Інформація з обмеженим доступом]	318,244	111,959	776,461
<b>Всього</b>	<b>2 904,673</b>	[Інформація з обмеженим доступом]	<b>809,056</b>	<b>281,156</b>	<b>2 256,563</b>

\*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

<sup>41</sup> За інформацією ДССУ, підготовленою за місячним державним статистичним спостереженням «Показники короткотермінової статистики виробництва промислової продукції за видами» та за річною звітністю в розрізі найменування продукції промисловості за Номенклатурою продукції промисловості (НПП). В електронному додатку до листа ДССУ від 22.02.2019 № 15.1-11/36-19 (вх. Комітету № 7-01/2410 від 26.02.2019).

<sup>42</sup> Конфіденційна інформація.

<sup>43</sup> Визначено розрахунковим методом за даними ДФС, сформованими на підставі відомостей, що містяться в електронних копіях митних декларацій Єдиної автоматизованої інформаційної системи ДФС на 19.02.2019. В електронному додатку до листа від 21.02.2019 № 3893/5/99-99-07-03-01-16 (вх. Комітету № 7-01/2252 від 21.02.2019 ).

<sup>44</sup> Визначено розрахунковим методом за даними ДФС, сформованими на підставі відомостей, що містяться в електронних копіях митних декларацій Єдиної автоматизованої інформаційної системи ДФС на 19.02.2019. В електронному додатку до листа від 21.02.2019 № 3893/5/99-99-07-03-01-16 (вх. Комітету № 7-01/2252 від 21.02.2019).

- (205) Отже, обсяг загальнодержавного ринку первинної реалізації м'яса курячого у 2016 році становив 710,570 тис. тонн, у 2017 році – 769,532 тис. тонн, у 2018 році – 776,461 тис. тонн.
- (206) Коректність визначення територіальних (географічних) меж товарного ринку була перевірена шляхом дослідження відкритості ринку щодо міжрегіональної та/або міжнародної торгівлі за формулою:

$$CBP = \frac{Q_V}{Q_{RT}} * 100\%, \text{ де}$$

$CBP$  – ступінь відкритості ринку;

$Q_V$  – обсяг імпорту в Україну;

$Q_{RT}$  – загальний обсяг реалізації (придбання) товару (товарної групи) на ринку в певних територіальних (географічних) межах.

**Таблиця 7**

**Розрахунок ступеня відкритості ринку щодо міжнародної торгівлі**

Рік	Обсяг імпорту в Україну, тис. тонн <sup>45</sup>	Загальний максимально можливий обсяг реалізації в Україні, тис. тонн	Ступінь відкритості ринку, %
2016	69,289	710,570	9,751
2017	99,908	769,532	12,983
2018	111,959	776,461	14,419
<b>Всього</b>	<b>281,156</b>	<b>2 256,563</b>	<b>12,459</b>

*\*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.*

- (207) Відповідно до пункту 6.3 Методики, для загальнодержавного ринку, якщо ступінь відкритості цього ринку становить менше ніж 40 відсотків, його територіальними (географічними) межами є територія всієї держави.
- (208) Показник ступеня відкритості ринку в досліджуваних часових межах становив 12,459 % та підтверджує, що територіальними (географічними) межами ринку первинної реалізації м'яса курячого є територія держави. Отже, іноземні виробники не мають істотного впливу на загальнодержавний ринок м'яса курячого.

## **VII. НАЙБІЛЬШІ УЧАСНИКИ РИНКУ ПЕРВИННОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ М'ЯСА КУРЯЧОГО ТА ЇХ ЧАСТКИ НА РИНКУ**

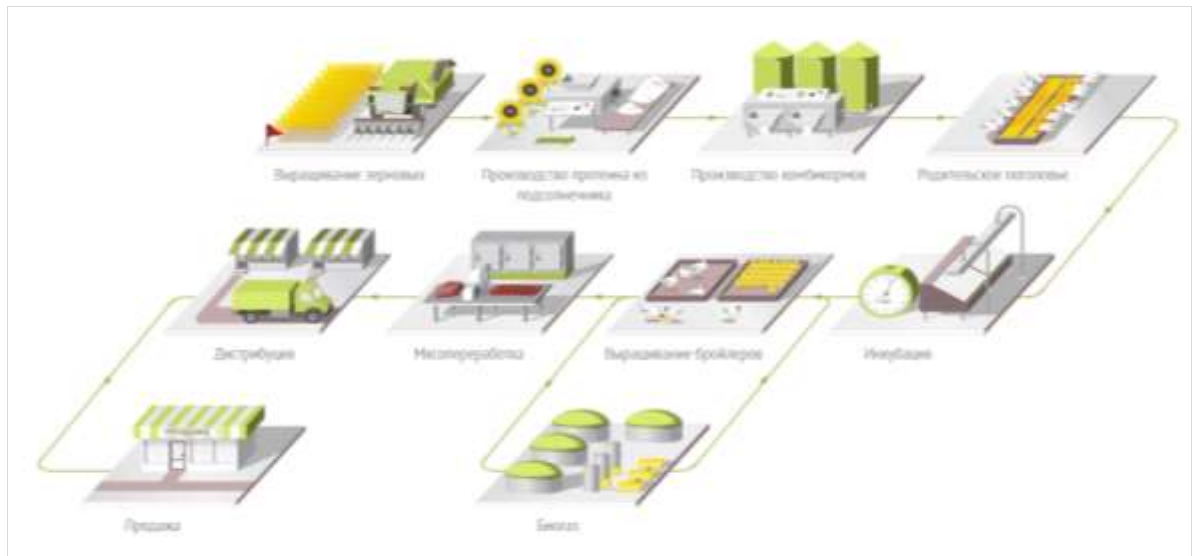
- (209) За даними ДССУ, на 15.02.2019 виробництво м'яса свійської птиці здійснювало 76 суб'єктів господарювання<sup>46</sup>. Під час проведення дослідження Комітетом опитано найбільших за обсягами виробництва та реалізації м'яса курячого учасників ринку, сукупна частка яких у загальному обсязі виробленого та реалізованого м'яса курячого на території України протягом 2016 – 2018 років становить близько 95 %.

<sup>45</sup> Конфіденційна інформація.

<sup>46</sup> Згідно з переліком суб'єктів, які значаться на обліку в ЄДРПОУ з кодом основного виду економічної діяльності за КВЕД-2010 10.12 «Виробництво м'яса свійської птиці». Лист ДССУ від 22.02.2019 № 15.1-11/36-19 (вх. № 7-01/2410 від 26.02.2019).

## 7.1. Група компаній «Миронівський хлібопродукт»

- (210) Група компаній «Миронівський хлібопродукт» є вертикально інтегрованим суб'єктом господарювання, який забезпечує всі етапи виробництва м'яса курячого: від виробництва інкубаційного яйця до розповсюдження та продажу кінцевої продукції, від вирощування зернових до виробництва необхідних для годування птиці комбікормів.
- (211) Своїми головними перевагами порівняно з конкурентами Група компаній «Миронівський хлібопродукт» вважає унікальність бізнес-моделі та інтенсивні капіталовкладення в розвиток та будівництво виробничих об'єктів з високим рівнем ефективності (див. рис. 2).<sup>47</sup>



**Рис. 2. Вертикальна інтеграція господарської діяльності Групи компаній «Миронівський хлібопродукт»<sup>48</sup>**

- (212) Зокрема, серед всіх суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у складі Групи компаній «Миронівський хлібопродукт», на загальнодержавному ринку первинної реалізації м'яса курячого діють такі суб'єкти господарювання<sup>49</sup>:
- товариство з обмеженою відповідальністю «Вінницька птахофабрика» (далі – ТОВ «Вінницька птахофабрика»);
  - приватне акціонерне товариство «Миронівська птахофабрика» (далі – ПрАТ «Миронівська птахофабрика»);
  - приватне акціонерне товариство «Оріль-Лідер» (далі – ПрАТ «Оріль-Лідер»);
  - дочірнє підприємство «Перемога Нова» (далі – ДП «Перемога Нова»);
  - сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Старинська Птахофабрика» (далі – СТОВ «Старинська птахофабрика»);
  - приватне акціонерне товариство «Миронівський хлібопродукт» (далі – ПрАТ «Миронівський хлібопродукт») (здійснює лише реалізацію м'яса курячого).
- (213) Стислий опис вказаних суб'єктів господарювання наведено нижче.

<sup>47</sup> <https://www.mhp.com.ua/ru/operations/integration>.

<sup>48</sup> <https://www.mhp.com.ua/ru/operations/integration>.

<sup>49</sup> <https://www.mhp.com.ua/ru/about/structure>.

### 7.1.1. ТОВ «Вінницька птахофабрика»

- (214) ТОВ «Вінницька птахофабрика» (Вінницька обл., м. Ладижин, вул. Слобода, буд. 141, ідентифікаційний код юридичної особи 35878908) є юридичною особою та однією з птахофабрик Групи компаній «Миронівський хлібопродукт».
- (215) Кінцевим бенефіціарним власником (контролером) ТОВ «Вінницька птахофабрика» є Косюк Юрій Анатолійович. Видами діяльності ТОВ «Вінницька птахофабрика» за КВЕД, зокрема, є: 01.47 – розведення свійської птиці (основний); 10.12 – виробництво м'яса свійської птиці; 46.32 – оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами.
- (216) ТОВ «Вінницька птахофабрика» введено в експлуатацію у 2012 році та вийшло на 100 % промислову потужність у 2014 році.<sup>50</sup> Протягом 2016 – 2018 років ТОВ «Вінницька птахофабрика» впроваджувало декілька проєктів з оптимізації виробничих процесів.<sup>51</sup>
- (217) Згідно з інформацією, розміщеною на інтернет-ресурсах, у 2018 році Вінницька птахофабрика запустила другу лінію виробництва.<sup>52</sup>
- (218) Протягом 2016 – 2018 років ТОВ «Вінницька птахофабрика» виробило близько *[Інформація визначена суб'єктом господарювання як інформація з обмеженим доступом]* м'яса курячого із загального обсягу всього виробленого м'яса сільськогосподарськими підприємствами в Україні *[Інформація визначена суб'єктом господарювання як інформація з обмеженим доступом]*.

### 7.1.2. ПрАТ «Миронівська птахофабрика»

- (219) ПрАТ «Миронівська птахофабрика» (Черкаська обл., Канівський р-н, с. Степанці, вул. Слобода, буд. 25, ідентифікаційний код юридичної особи 30830662) є юридичною особою та однією з птахофабрик Групи компаній «Миронівський хлібопродукт». Являє собою підприємство замкненого циклу: від виробництва добового молодняка до виробництва курчат-бройлерів.
- (220) Кінцевим бенефіціарним власником (контролером) ПрАТ «Миронівська птахофабрика» є Косюк Юрій Анатолійович. Видами діяльності ПрАТ «Миронівська птахофабрика» за КВЕД, зокрема, є: 01.47 – розведення свійської птиці (основний); 10.12 – виробництво м'яса свійської птиці; 46.32 – оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами.
- (221) За інформацією, розміщеною на офіційному вебсайті групи, введення птахофабрики в експлуатацію відбувалось в два етапи. Запуск першої черги розпочався у 2006 році та завершився у 2007 році. Запуск другої черги розпочався у 2008 році та завершився у 2009 році. У 2015 – 2016 роках відбулось розширення птахофабрики за рахунок будівництва нових дільниць із вирощування птиці.<sup>53</sup> Протягом 2016 – 2018 років ПрАТ «Миронівська птахофабрика» впроваджувало декілька проєктів з оптимізації виробничих процесів.<sup>54</sup>
- (222) Протягом 2016 – 2018 років ПрАТ «Миронівська птахофабрика» виробило близько *[Інформація визначена суб'єктом господарювання як інформація з обмеженим доступом]* м'яса курячого із загального обсягу всього виробленого м'яса сільськогосподарськими підприємствами в Україні *[Інформація визначена суб'єктом господарювання як інформація з обмеженим доступом]*.

<sup>50</sup> <https://www.mhp.com.ua/ru/operations/op-vinnitskaja-ptitsefabrika-oao-mkhp>.

<sup>51</sup> Лист ТОВ «Вінницька птахофабрика» від 14.03.2019 № 57/1 (вх. № 8-01/3478 від 21.03.2019 від 21.03.2019).

<sup>52</sup> <https://latifundist.com/novosti/40649-vinnitskaya-ptitsefabrika-mhp-zapustila-vtoruyu-liniyu-proizvodstva>.

<sup>53</sup> <https://www.mhp.com.ua/ru/operations/chao-mironovskaja-ptitsefabrika>.

<sup>54</sup> Лист ПрАТ «Миронівська птахофабрика» від 14.03.2019 № 206 (вх. № 8-01/3301 від 18.03.2019).

### 7.1.3. ПрАТ «Оріль-Лідер»

- (223) ПрАТ «Оріль-Лідер» (Дніпропетровська обл., Петриківський р-н, с. Єлизаветівка, вул. Хмельницького, буд. 1, ідентифікаційний код юридичної особи 24426809) є юридичною особою та підприємством замкнутого циклу, що здійснює виробництво від добового молодняка до м'яса курчат-бройлерів.<sup>55</sup>
- (224) Кінцевим бенефіціарним власником (контролером) ПрАТ «Оріль-лідер» є Косюк Юрій Анатолійович. Видами діяльності ПрАТ «Оріль-лідер» за КВЕД, зокрема, є: 01.47 – розведення свійської птиці (основний); 10.12 – виробництво м'яса свійської птиці; 46.32 – оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами.
- (225) Протягом 2016 – 2018 років ПрАТ «Оріль-лідер» виробило близько *[Інформація визначена суб'єктом господарювання як інформація з обмеженим доступом]* м'яса курячого з загального обсягу всього виробленого м'яса сільськогосподарськими підприємствами в Україні *[Інформація визначена суб'єктом господарювання як інформація з обмеженим доступом]*.

### 7.1.4. ДП «Перемога Нова»

- (226) ДП «Перемога Нова» (Черкаська обл., Черкаський р-н, с. Будище, вул. Лесі Українки, буд. 68, ідентифікаційний код юридичної особи 30541899) є юридичною особою. Підприємство спеціалізується на виробництві інкубаційного яйця, тому м'ясо птиці не є основною продукцією.
- (227) Кінцевим бенефіціарним власником (контролером) ДП «Перемога Нова» є Косюк Юрій Анатолійович. Видами діяльності ДП «Перемога Нова» за КВЕД, зокрема, є: 01.47 – розведення свійської птиці (основний); 10.12 – виробництво м'яса свійської птиці; 46.32 – оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами.
- (228) ДП «Перемога Нова» - перша птахофабрика, яка увійшла до складу Групи компаній «Миронівський хлібопродукт». У вересні 1999 року господарська діяльність на підприємстві почалась із реконструкції та модернізації виробничих приміщень та обладнання птахофабрики. У результаті перебудови були зведені всі наявні виробничі майданчики, встановлені сучасні лінії забою, перероблення, пакування м'яса, сучасний інкубатор.<sup>56</sup>
- (229) Протягом 2016 – 2018 років товариство впроваджувало декілька проєктів з оптимізації виробничих процесів, зокрема оптимізації процесу вакцинації та сортування птиці та посадки молодняка на обмежену площу в пташнику.<sup>57</sup>
- (230) Протягом 2016 – 2018 років ДП «Перемога Нова» виробило менше *[Інформація визначена суб'єктом господарювання як інформація з обмеженим доступом]* м'яса курячого із загального обсягу всього виробленого м'яса сільськогосподарськими підприємствами в Україні *[Інформація визначена суб'єктом господарювання як інформація з обмеженим доступом]*.

### 7.1.5. СТОВ «Старинська птахофабрика»

- (231) СТОВ «Старинська птахофабрика» (Київська обл., Бориспільський р-н, с. Мирне, вул. Центральна, буд. 1, ідентифікаційний код юридичної особи 30925770) є юридичною особою. Кінцевим бенефіціарним власником (контролером) СТОВ «Старинська птахофабрика» є Косюк Юрій Анатолійович. Видами діяльності СТОВ «Старинська птахофабрика» за КВЕД, зокрема, є: 01.47 – розведення свійської

<sup>55</sup> <https://www.mhp.com.ua/ru/operations/chao-orelj-lider>

<sup>56</sup> <https://www.mhp.com.ua/ru/operations/dp-ptitsefabrika-peremoga-nova>.

<sup>57</sup> Лист ДП «Перемога Нова» від 14.03.2019 б/н (вх. № 8-01/3280 від 18.03.2019).

птиці (основний); 10.12 – виробництво м'яса свійської птиці; 46.32 – оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами.

- (232) За інформацією, розміщеною на офіційному вебсайті групи, СТОВ «Старинська птахофабрика» є одним із двох племрепродукторів Групи компаній «Миронівський хлібопродукт» та одним із найбільших підприємств такого типу в Європі. Головне завдання СТОВ «Старинська птахофабрика» – вирощування племінного поголів'я курей з метою отримання якісних інкубаційних яєць.
- (233) СТОВ «Старинська птахофабрика» засновано 11.05.2000. З 2002 року товариство входить до складу Групи «МХП».<sup>58</sup>
- (234) Протягом 2016 – 2018 років СТОВ «Старинська птахофабрика» виробляло близько *[Інформація визначена суб'єктом господарювання як інформація з обмеженим доступом]* м'яса курячого із загального обсягу всього виробленого м'яса сільськогосподарськими підприємствами в Україні *[Інформація визначена суб'єктом господарювання як інформація з обмеженим доступом]*.

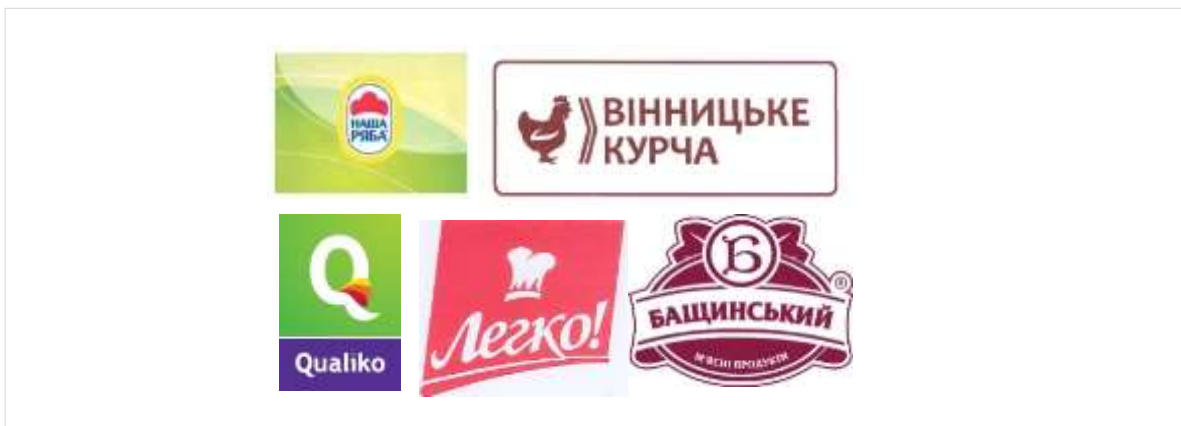
#### 7.1.6. ПрАТ «Миронівський хлібопродукт»

- (235) ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» (Київська обл., Миронівський р-н, м. Миронівка, вул. Елеваторна, буд. 1, ідентифікаційний код юридичної особи 25412361) є юридичною особою. Кінцевим бенефіціарним власником (контролером) ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» є Косюк Юрій Анатолійович.
- (236) Видами діяльності ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» за КВЕД, зокрема, є: 01.47 – розведення свійської птиці; 10.12 – виробництво м'яса свійської птиці; 46.32 – оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами (основний). Згідно з пунктом 1.4 статті 1 Статуту ПрАТ «Миронівський хлібопродукт», затвердженого протоколом позачергових загальних зборів акціонерів ПАТ «МХП» від 24.10.2018 № 3, попереднім найменуванням ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» є публічне акціонерне товариство «Миронівський хлібопродукт» (ПАТ «Миронівський хлібопродукт»).
- (237) ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» не здійснює виробництво м'яса курячого, а здійснює його реалізацію. Через ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» реалізовується 98 – 99 % виробленого м'яса курячого, виробленого суб'єктами господарювання, що входять до складу Групи компаній «Миронівський хлібопродукт», у тому числі на переробні підприємства, пов'язані відносинами контролю.<sup>59</sup>
- (238) Товариство оцінює свої конкурентні переваги в добре організованій логістиці, високій якості продукції, акредитованих фабриках та сучасному обладнанні.
- (239) ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» має комерційне (фірмове) найменування, торговельну марку (знаки для товарів і послуг), інші позначення, які можуть використовуватися лише за згодою товариства.
- (240) Згідно з базою даних «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг»<sup>60</sup> найбільш відомі знаки для товарів і послуг, які є власністю ПрАТ «Миронівський хлібопродукт», наведені на рисунку 3.

<sup>58</sup> <https://www.mhp.com.ua/ru/operations/sooo-starinskaja-ptitsefabrika>.

<sup>59</sup> Лист ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» від 13.06.2019 № 118 (вх. № 8-01/6995 від 18.06.2019)

<sup>60</sup> <http://www.uipv.org/ua/bases2.html>.



**Рис. 3. Зображення знаків для товарів і послуг, які є власністю  
ПрАТ «Миронівський хлібопродукт»**

#### **7.1.7. Частка Групи «МХП» на ринку первинної реалізації м'яса курячого**

- (241) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання – юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності чи фізична особа, що здійснює діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів, іншу господарську діяльність, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою.
- (242) Суб'єктом господарювання визнається у тому числі група суб'єктів господарювання, якщо один або декілька з них здійснюють контроль над іншими.
- (243) З огляду на зазначене група суб'єктів у складі ТОВ «Вінницька птахофабрика», ПрАТ «Миронівська птахофабрика», ПрАТ «Оріль-лідер», ДП «Перемога Нова», СТОВ «Старинська птахофабрика», ПрАТ «Миронівський хлібопродукт», що здійснюють діяльність із виробництва та первинної реалізації м'яса курячого, пов'язані відносинами контролю через фізичну особу Косюка Юрія Анатолійовича, кінцевого бенефіціарного власника (контролера), та утворюють єдиний суб'єкт господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (далі – Група «МХП»).
- (244) **Отже, протягом 2016 – 2018 років учасники Групи «МХП» виробили [Інформація визначена суб'єктами господарювання як інформація з обмеженим доступом] (у 2016 році), [Інформація визначена суб'єктами господарювання як інформація з обмеженим доступом] (у 2017 році) та [Інформація визначена суб'єктами господарювання як інформація з обмеженим доступом] (у 2018 році) м'яса курячого із загального обсягу всього виробленого м'яса сільськогосподарськими підприємствами в Україні. При цьому протягом періоду дослідження Група «МХП» реалізувала [Інформація визначена суб'єктами господарювання як інформація з обмеженим доступом] та експортувала [Інформація визначена суб'єктами господарювання як інформація з обмеженим доступом], що становило [Інформація визначена суб'єктами господарювання як інформація з обмеженим доступом] (у 2016 році), [Інформація визначена суб'єктами господарювання як інформація з обмеженим доступом] (у 2017 році) та [Інформація визначена суб'єктами господарювання як інформація з обмеженим доступом] (у 2018 році) м'яса курячого із загального обсягу експорту м'яса курячого з України на зовнішні ринки у вказані періоди.**
- (245) Частки суб'єктів господарювання, які діють на ринку первинної реалізації м'яса курячого, розраховано за формулою нижче:

$$P_j = \frac{Q_j}{Q_{PT}} * 100\%, \text{ де}$$

$P_j$  – частка на ринку  $j$ -го суб'єкта ( $j=1, 2, \dots, n$ );

$Q_j$  – обсяг м'яса курячого реалізованого  $j$ -м суб'єктом господарювання на внутрішній ринок;

$Q_{PT}$  – обсяг ринку.

- (246) Отже, частка Групи «МХП» на ринку первинної реалізації м'яса курячого розрахована в додатку 1 (конфіденційна інформація) та становить 54,75 % у 2016 році, 46,21 % у 2017 році та 45,16 % у 2018 році.<sup>61</sup>

## 7.2. Група компаній «Комплекс Агромарс»

- (247) «Комплекс Агромарс» - вертикально інтегрований аграрний холдинг, що динамічно розвивається та організаційно пов'язує всі етапи бізнесу від вирощування зернових культур, виготовлення комбікормів, розведення племінної птиці, відгодівлі курчат-бройлерів до забою птиці, перероблення м'яса і його реалізації через власну франчайзингову мережу.<sup>62</sup>
- (248) На загальнодержавному ринку первинної реалізації м'яса курячого діють такі суб'єкти господарювання, які входять до складу Групи компаній «Комплекс Агромарс»:
- товариство з обмеженою відповідальністю «Курганський бройлер» (далі – ТОВ «Курганський бройлер»);
  - товариство з обмеженою відповідальністю «Агромарс ексім» (далі – ТОВ «Агромарс ексім»).
- (249) За інформацією товариства з обмеженою відповідальністю «Комплекс Агромарс»<sup>63</sup> та публічних даних, розміщених на офіційному вебсайті товариства<sup>64</sup>, до структури Групи компаній «Комплекс Агромарс» входять суб'єкти господарювання, пов'язані відносинами контролю у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», які прямо або опосередковано контролюються фізичними особами – Сігалом Євгеном Яковичем та Сігал Мариною Анатоліївною.
- (250) Опис вказаних суб'єктів господарювання наведено нижче.

### 7.2.1. ТОВ «Комплекс Агромарс»

- (251) ТОВ «Комплекс Агромарс» (м. Київ, вул. Пожарського, буд. 3, ідентифікаційний код юридичної особи 30160757) є юридичною особою. Видами діяльності ТОВ «Комплекс Агромарс» за КВЕД, зокрема є: 01.47 - розведення свійської птиці (основний), 10.12 – виробництво м'яса свійської птиці.
- (252) Основним напрямом діяльності ТОВ «Комплекс Агромарс» є виробництво та реалізація курячого м'яса. Підприємство має горизонтально-інтегровану структуру, у

<sup>61</sup> До складу Групи компаній «МХП» також входять суб'єкти господарювання, які мають виробничі потужності для переробки м'яса курячого. Такі суб'єкти господарювання здійснюють відповідну господарську діяльність на суміжних товарних ринках (харчових продуктів, напівфабрикатів) та не є учасниками ринку первинної реалізації м'яса курячого. Разом із тим, оскільки частина виробленого в межах Групи «МХП» м'яса курячого реалізувалась в межах однієї групи суб'єктів господарювання, обсяг цього товару не враховувався до загального обсягу ринку відповідно до вимог пункту 8.2 Методики. В обсяги також не враховувались залишки м'яса курячого, оскільки майже весь товар зберігається в замороженому вигляді та, як свідчить отримана в процесі дослідження інформація, у подальшому реалізується на зовнішні ринки.

<sup>62</sup> <http://kurchata.com/company/vertical-integration/>.

<sup>63</sup> Лист ТОВ «Комплекс Агромарс» від 14.03.2019 № 14/03/19-1 (вх. № 8-01/3375 від 19.03.2019).

<sup>64</sup> <http://kurchata.com/>.

яку, крім виробничих структур із вирощування та забою птиці, входять племінні ферми, інкубаційний цех, завод із виробництва комбікормів, здійснюється вирощування і зберігання продукції рослинництва.

- (253) ТОВ «Комплекс Агромарс» є власником знаків для товарів і послуг. Згідно з базою даних «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг»<sup>65</sup> найвідоміші знаки для товарів і послуг, які є власністю товариства, наведені на рисунку 4.



**Рис. 4. Зображення знаків для товарів і послуг, які є власністю ТОВ «Комплекс Агромарс»**

- (254) Протягом 2016 – 2018 років ТОВ «Комплекс Агромарс» виробило 10 % (у 2016 році) 11 % (у 2017 році) та 10 % (у 2018 році) м'яса курячого із загального обсягу всього виробленого м'яса сільськогосподарськими підприємствами в Україні, а саме: 87,884 тис. тонн у 2016 році, 108,926 тис. тонн у 2017 році та 106,323 тис. тонн у 2018 році.

#### **7.2.2. ТОВ «Курганський бройлер»**

- (255) ТОВ «Курганський бройлер» (Харківська обл., Балаклійський р-н, с. П'ятигірське, вул. Першотравнева, буд. 1, ідентифікаційний код юридичної особи 30773272) є юридичною особою. Кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) ТОВ «Агромарс Ексім» є Сігал Євген Якович та Сігал Марина Анатоліївна. Видами діяльності ТОВ «Курганський бройлер» за КВЕД, зокрема, є: 01.47 – розведення свійської птиці (основний), 10.12 – виробництво м'яса свійської птиці.
- (256) Товариство створено з метою здійснення господарської діяльності, спрямованої на одержання прибутку та наступний його розподіл між учасниками або інше використання в господарській діяльності товариства, задоволення потреб фізичних, юридичних осіб та інших суб'єктів господарювання у продукції, товарах або послугах товариства.
- (257) Протягом 2016 – 2018 років ТОВ «Курганський бройлер» виробило близько 2 % (у 2016 та 2017 роках) та 1 % (у 2018 році) м'яса курячого із загального обсягу всього виробленого м'яса сільськогосподарськими підприємствами в Україні, а саме: 16,634 тис. тонн у 2016 році, 16,706 тис. тонн у 2017 році та 106,323 тис. тонн у 2018 році.

#### **7.2.3. ТОВ «Агромарс Ексім»**

- (258) ТОВ «Агромарс Ексім» (м. Київ, вул. Фрунзе, буд. 98, ідентифікаційний код юридичної особи 36866830) є юридичною особою. Кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) ТОВ «Агромарс Ексім» є Сігал Євген Якович та Сігал Марина Анатоліївна.
- (259) Основним видом діяльності товариства за КВЕД, зокрема, є 46.90 – неспеціалізована оптова торгівля.

<sup>65</sup> <http://www.uipv.org/ua/bases2.html>.

- (260) Під час дослідження ТОВ «Агромарс Ексім» повідомило, що не здійснює виробництва м'яса курячого, а займається лише його реалізацією на зовнішні ринки.

#### 7.2.4. Частка Групи «Комплекс Агромарс» на ринку первинної реалізації м'яса курячого

- (261) Виходячи з диспозиції статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» група суб'єктів господарювання у складі: ТОВ «Комплекс Агромарс», ТОВ «Курганський бройлер» та ТОВ «Агромарс Ексім», що здійснюють діяльність із виробництва та реалізації м'яса курячого, пов'язані відносинами контролю через фізичні особи Сігала Євгена Яковича та Сігал Марину Анатоліївну, кінцевих бенефіціарних власників (контролерів), та утворюють єдиний суб'єкт господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (далі – Група «Агромарс»).
- (262) Отже, протягом 2016 – 2018 років учасники Групи «Комплекс Агромарс» виробили 11,0 % (у 2016 році), 12,4 % (у 2017 році) та 11,4 % (у 2018 році) м'яса курячого із загального обсягу всього виробленого м'яса сільськогосподарськими підприємствами в Україні. При цьому протягом періоду дослідження Група «Агромарс» реалізувала 109,382 тис. тонн м'яса курячого (у 2016 році), 112,818 тис. тонн (у 2017 році), 105,686 тис. тонн (у 2018 році) та експортувала 3,601 тис. тонн м'яса курячого (у 2016 році), 1,116 тис. тонн (у 2017 році) та 0,111 тис. тонн (у 2018 році) м'яса курячого із загального обсягу експорту м'яса курячого з України на зовнішні ринки.
- (263) Частка Групи «Комплекс Агромарс» на ринку первинної реалізації м'яса курячого розрахована в таблиці 10 та становить 14,89 % у 2016 році, 14,52 % у 2017 році та 13,62 % у 2018 році.

#### 7.3. ТОВ «Агро-Овен»

- (264) ТОВ «Агро-Овен» (далі – ТОВ «Агро-Овен») (Дніпропетровська обл., Магдалинівський р-н, смт Магдалинівка, вул. Радянська, буд. 2, ідентифікаційний код юридичної особи 25522107). Кінцевим бенефіціарним власником (контролером) ТОВ «Агро-Овен» є Заворотній Віктор Петрович.
- (265) Основним видом діяльності товариства за КВЕД є 01.47 – розведення свійської птиці.
- (266) ТОВ «Агро-Овен» є власником знаків для товарів і послуг. Згідно з базою даних «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг»<sup>66</sup> найвідоміші знаки для товарів і послуг, які є власністю товариства, наведені на рисунку 5.



**Рис. 5. Зображення знаків для товарів і послуг, які є власністю ТОВ «Агро-Овен»**

- (267) Протягом 2016 – 2018 років ТОВ «Агро-Овен» виробило близько 6 % (у 2016 році), 5 % (у 2017 році) та 4 % (у 2018 році) м'яса курячого із загального обсягу всього виробленого м'яса сільськогосподарськими підприємствами в Україні, а саме:

<sup>66</sup> <http://www.uipv.org/ua/bases2.html>.

45,669 тис. тонн у 2016 році, 46,566 тис. тонн у 2017 році та 45,337 тис. тонн у 2018 році. При цьому протягом періоду дослідження товариством реалізовано 45,493 тис. тонн у 2016 році, 445,977 тис. тонн у 2017 році та 46,439 тис. тонн у 2018 році.

- (268) **Частка ТОВ «Агро-Овен» на ринку первинної реалізації м'яса курячого розрахована в таблиці 10 та становить 6,15 % у 2016 році, 5,63 % у 2017 році та 5,21 % у 2018 році.**

#### **7.4. ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський»**

- (269) Товариство з обмеженою відповідальністю «Птахокомплекс «Дніпровський» (далі – ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський») (Дніпропетровська обл., Нікопольський р-н, с. Першотравневе, вул. Центральна, 15, ідентифікаційний код юридичної особи 36020648) є юридичною особою.
- (270) Кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський» є Рязанов Олександр Сергійович та Рязанова Юлія Сергіївна. Основним видом діяльності товариства за КВЕД є: 01.47 – розведення свійської птиці.
- (271) У 2018 році ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський» були збудовані та введені в експлуатацію три нових пташники загальною кількістю птахомісць 130 410 голів.
- (272) Протягом 2016 – 2018 років ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський» виробляло в середньому 6 % м'яса курячого із загального обсягу всього виробленого м'яса сільськогосподарськими підприємствами в Україні у вказаний період, а саме: 54,591 тис. тонн у 2016 році, 55,685 тис. тонн у 2017 році та 55,957 тис. тонн у 2018 році. При цьому протягом періоду дослідження Товариством реалізовано 55,424 тис. тонн у 2016 році, 55,397 тис. тонн у 2017 році та 55,722 тис. тонн у 2018 році.
- (273) **Частка ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський» на ринку первинної реалізації м'яса курячого розрахована в таблиці 10 та становить 7,66 % у 2016 році, 6,93 % у 2017 році та 6,43 % у 2018 році.**

#### **7.5. ПрАТ «Володимир-Волинська птахофабрика»**

- (274) ПрАТ «Володимир-Волинська птахофабрика» (Волинська обл., Володимир-Волинський р-н, с. Федорівка, ідентифікаційний код юридичної особи 00851376) є юридичною особою. Основним видом діяльності товариства за КВЕД є: 01.47 – розведення свійської птиці.
- (275) За даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань<sup>67</sup>, кінцевими бенефіціарними власниками юридичної особи є: Коваленко Олексій Вікторович, Стічтін Адміністратіскантор Сейфдам, Рудь Олександра Павлівна.
- (276) ПрАТ «Володимир-Волинська птахофабрика» є підприємством із відкритим технологічним циклом та автоматизованим виробництвом.
- (277) У 2018 році товариством було запроваджено новий бренд курячого м'яса (див. рис. 6), вирощеного без застосування антибіотиків. Частина пташників товариства переведені на вирощування курки без використання антибіотиків.<sup>68</sup> На думку товариства, запровадження нового бренда дає змогу посилити свої конкурентні переваги та змінити «традиції ринку».

<sup>67</sup> <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>.

<sup>68</sup> Лист ПрАТ «Володимир-Волинська птахофабрика» від 19.03.2019 № 8-01/3350.



**Рис. 6. Зображення знаків для товарів та послуг, які є власністю та використовуються ПрАТ «Володимир-Волинська птахофабрика»**

- (278) Протягом 2016 – 2018 років ПрАТ «Володимир-Волинська птахофабрика» виробило близько 4 % м'яса курячого із загального обсягу всього виробленого м'яса сільськогосподарськими підприємствами в Україні у вказаний період, а саме: 36,497 тис. тонн у 2016 році, 37,287 тис. тонн у 2017 році та 39,025 тис. тонн у 2018 році. При цьому протягом періоду дослідження товариством реалізовано 35,973 тис. тонн у 2016 році, 36,009 тис. тонн у 2017 році та 35,098 тис. тонн у 2018 році.
- (279) Частка ПрАТ «Володимир-Волинська птахофабрика» на ринку первинної реалізації м'яса курячого розрахована в таблиці 10 та становить 5,00 % у 2016 році, 4,52 % у 2017 році та 4,37 % у 2018 році.

#### **7.6. Імпортери**

- (280) Частка імпортерів на ринку первинної реалізації м'яса курячого розрахована в таблиці 10 та становить 9,75 % у 2016 році, 12,98 % у 2017 році та 14,42 % у 2018 році.

### **VIII. ВИСНОВОК ЩОДО СТАНУ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ ПЕРВИННОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ М'ЯСА КУРЯЧОГО**

#### **8.1. Ринкові частки основних учасників**

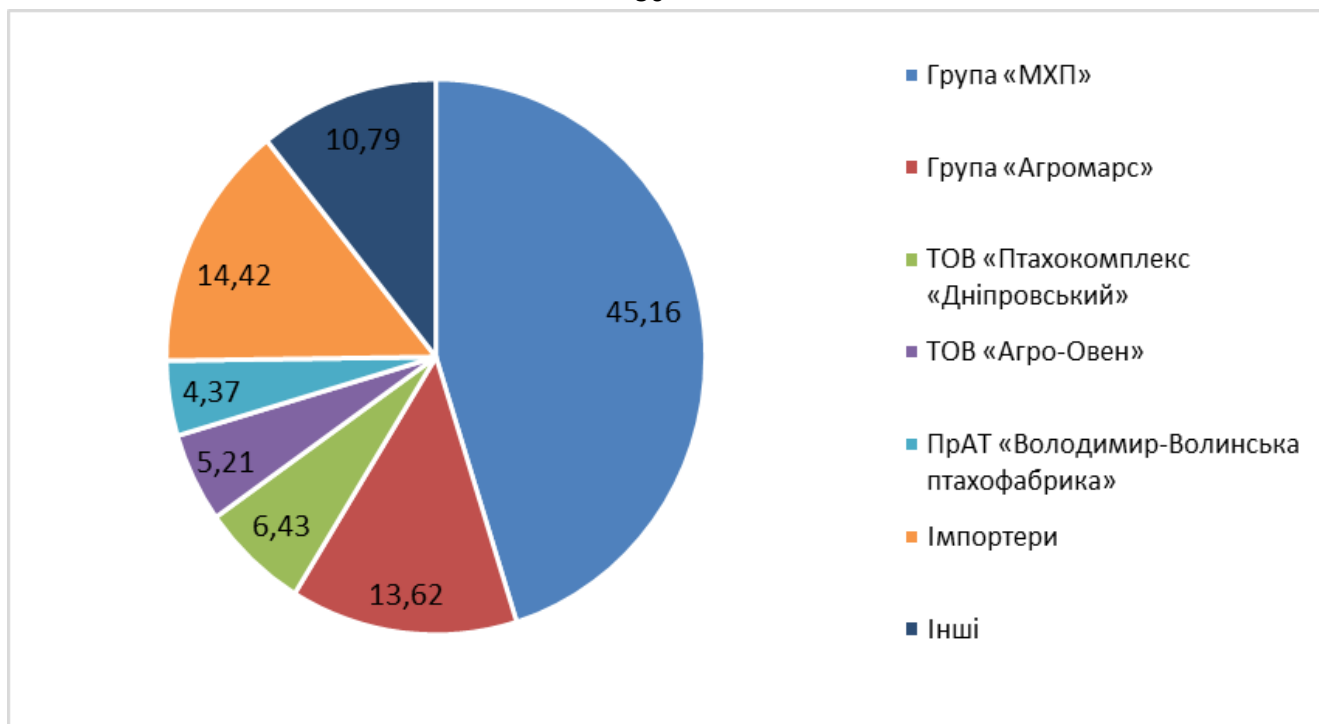
- (281) Отже, за результатами дослідження встановлено, що найбільшим та найпотужнішим учасником ринку є Група «МХП», яка здійснювала діяльність на загальнодержавному ринку первинної реалізації м'яса курячого із частками 54,75 % у 2016 році, 46,21 % у 2017 році та 45,16 % у 2018 році.
- (282) Найбільшими конкурентами Групи «МХП» є Група «Агромарс» та імпортери. Третім за величиною частки на ринку є ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський».
- (283) Частки інших суб'єктів господарювання порівняно із вказаними суб'єктами господарювання є незначними та коливаються в межах 5 % у кожного.
- (284) Зведені дані щодо розрахованих часток суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність на загальнодержавному ринку первинної реалізації м'яса курячого, наведено в таблиці 8.

Таблиця 8

## Частки основних учасників ринку первинної реалізації м'яса курячого

Назва суб'єкта господарювання	2016 рік				2017 рік			
	Виробництво, тис.тонн	Реалізація на внутрішньому ринку, тис. тонн	Експорт, тис. тонн	Частка на ринку, %	Виробництво, тис. тонн	Реалізація на внутрішньому ринку, тис.тонн	Експорт, тис. тонн	Частка на ринку, %
Група «МХП»	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	54,75	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	46,21
Група «Комплекс Агромарс»	104,518	105,781	3,601	14,89	125,633	111,702	1,116	14,52
ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський»	54,591	54,441	0,983	7,66	55,685	53,329	2,068	6,93
ТОВ «Агро-Овен»	45,669	43,690	1,803	6,15	46,566	43,342	2,635	5,63
ПрАТ «Володимир-Волинська птахофабрика»	36,497	35,540	0,433	5,00	37,287	34,768	1,241	4,52
Імпортери	0,000	69,289	0,000	9,75	0,000	99,908	0,000	12,98
Інші*	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	1,80	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	9,21
Всього	915,882	710,570	231,431	100,00	967,155	769,532	259,381	100,00
Назва суб'єкта господарювання	2018 рік				Зміна частки (2017 рік до 2016 року), відсоткових пунктів	Зміна частки (2018 рік до 2017 року), відсоткових пунктів	Зміна частки (2018 рік до 2016 року), відсоткових пунктів	
	Виробництво, тис. тонн	Реалізація на внутрішньому ринку, тис. тонн	Експорт, тис. тонн	Частка на ринку, %				
Група «МХП»	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	45,16	-8,54	-1,05	-9,59	
Група «Агромарс»	116,800	105,757	0,111	13,62	-0,37	-0,90	-1,27	
ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський»	55,957	49,937	5,785	6,43	-0,73	-0,50	-1,23	
ТОВ «Агро-Овен»	45,337	40,426	6,013	5,21	-0,52	-0,42	-0,94	
ПрАТ «Володимир-Волинська птахофабрика»	39,025	33,97	1,128	4,37	-0,48	-0,15	-0,63	
Імпортери	0,000	111,958	0,000	14,42	3,23	1,44	4,67	
Інші*	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	10,79	7,41	1,58	8,99	
Всього	1021,636	776,461	318,244	100,00	0,00	0,00	0,00	

\* Визначено розрахунковим способом.



**Графік 9. Частки основних учасників ринку первинної реалізації м'яса курячого у 2018 році**

- (285) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
  - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (286) Монопольним (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35 відсотків, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції (частина друга статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).
- (287) Враховуючи наведене, Група «МХП» має структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку первинної реалізації м'яса курячого в територіальних межах України за період 2016 – 2018 років із частками 54,75 %, 46,21 % та 45,16 % відповідно.

## **8.2. Розрахунок рівня концентрації ринку**

- (288) Під час дослідження Комітетом визначено рівень ринкової концентрації. Для цього використано Індекс ринкової концентрації Герфіндаля-Гіршмана.
- (289) Індекс Герфіндаля-Гіршмана (ННІ, *Herfindahl-Hirschman Index*) є найбільш узагальнювальним показником, який враховує як численність суб'єктів господарювання, так і їх становище на ринку. Крім того, індекс вказує на те, яке місце, частку на певному ринку займають більш дрібні суб'єкти господарювання.
- (290) Розраховується індекс Герфіндаля-Гіршмана як сума квадратів часток (вказаних у відсотках) кожного суб'єкта господарювання (продавця), які діють на цьому ринку, за формулою нижче:

$$HHI = \sum_{i=1}^n P_i^2$$

де  $P_i$  – частка на ринку  $i$ -го суб'єкта господарювання;

$n$  – кількість суб'єктів господарювання, які діють на цьому ринку.

- (291) Залежно від значення ННІ, виокремлюють три типи ступенів концентрації: висококонцентрований ринок, помірно концентрований ринок та низько концентрований ринок. Вони не є офіційно визначеними параметрами, але слугують орієнтовними показниками рівня концентрації на ринку<sup>69</sup>, а саме:
- $\leq 1000$  – ринок є неконцентрованим;
  - від 1000 до 2000 – ринок є помірно концентрованим;
  - $\geq 2000$  (від 2000 до 10000) – ринок є висококонцентрованим.
- (292) За результатами проведених розрахунків встановлено такі індекси ринкової концентрації Герфіндала-Гіршмана для ринку первинної реалізації м'яса курячого:
- у 2016 році: ННІ = 3439;
  - у 2017 році: ННІ = 2699;
  - у 2018 році: ННІ = 2636.
- (293) **Отже, згідно з індексами ринкової концентрації Герфіндала-Гіршмана, ринок первинної реалізації м'яса курячого протягом 2016 – 2018 років оцінюється як висококонцентрований (монополізований), з низьким рівнем інтенсивної конкуренції.**

### 8.3. Прогноз динаміки рівня концентрації ринку на 2019 рік

- (294) За інформацією, розміщеною на офіційному вебсайті Групи «МХП»<sup>70</sup>, група вбачає такий прогноз розвитку на 2019 рік:
- збільшення обсягів виробництва курятини приблизно на 100 тис. тонн внаслідок капітальних вкладень у розширення «Вінницької птахофабрики» (другої черги) в Україні та приблизно на 80 тис. тонн завдяки нещодавно придбаній компанії «Perutnina Ptuj» у Словенії;
- збільшення експортних продажів курятини в усіх регіонах, що, як очікується, призведе до експорту близько 320 тис. тонн курятини;
- поступовий запуск біогазового проєкту альтернативної енергії потужністю 12 МВт на «Вінницькій птахофабриці» (відбувся наприкінці 2018 року).
- (295) З метою прогнозування зміни рівня концентрації ринку, Комітетом розраховано прогнозні значення обсягу ринку первинної реалізації м'яса курячого у 2019 році, шляхом усереднення даних, отриманих у результаті застосування прогнозів на основі лінійного тренду приросту, середнього значення приросту за попередні роки та тенденції зміни приросту на основі приростів за попередні роки, які використовувались при розрахунках обсягу ринку у 2016 – 2018 роках (див. пункт 6.5 розділу VI).
- (296) Загальні прогнозовані обсяги виробництва та експорту м'яса курячого були скореговані з урахуванням прогнозних даних Групи «МХП» на 2019 рік, які полягають у збільшенні загального обсягу виробництва м'яса курячого на 100 тис.

<sup>69</sup> Рекомендаційні роз'яснення від 27.12.2016 № 49-рр щодо порядку застосування частини першої статті 25 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

<sup>70</sup> <https://www.mhp.com.ua/library/file/press-release-12m-2018-ukr-fin.pdf>.

тонн та експорту до 320 тис. тонн. При цьому припускались сталі обсяги виробництва та реалізації м'яса курячого іншими учасниками ринку (див. табл. 9).

Таблиця 9

**Прогнозні значення обсягу ринку первинної реалізації м'яса курячого у 2019 році\*\* (конфіденційна інформація)**

Рік	Виробництво, тис. тонн	Експорт, тис. тонн	Власна переробка, тис. тонн <sup>71</sup>	Імпорт, тис. тонн	Обсяг ринку первинної реалізації, тис. тонн
2016	915,882	231,431	[Інформація з обмеженим доступом]	69,289	713,003
2017	967,155	259,381	[Інформація з обмеженим доступом]	99,908	771,912
2018	1021,636	318,244	[Інформація з обмеженим доступом]	111,959	778,892
2019*	1146,608	347,288	[Інформація з обмеженим доступом]	134,097	896,00*

\* Прогнозні значення.

\*\*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

- (297) Згідно з проведеним аналізом, у 2019 році **прогнозується** збільшення виробництва м'яса курячого на 124,9 тис. тонн із досить стабільним нарощуванням експорту згідно з результатами проведеного прогнозу.

Таблиця 10

**Прогнозні значення виробництва та реалізації м'яса курячого Групою «МХП» протягом 2019 року\*\*\* (конфіденційна інформація)**

Рік	Виробництво, тис.тонн	Сукупний обсяг реалізації, тис. тонн	Власна переробка, тис. тонн <sup>72</sup>	Реалізація на внутрішньому ринку, тис. тонн	Експорт, тис. тонн	Частка на ринку первинної реалізації м'яса курячого, %
2016	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	54,75
2017	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	46,21
2018	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	45,16
2019	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	[Інформація з обмеженим доступом]	47,00**

\* Розраховано згідно з інформацією Групи «МХП».

\*\* Прогнозні значення.

\*\*\*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

- (298) Отже, враховуючи зазначені вище розрахунки, збільшення обсягів виробництва м'яса курячого Групою «МХП», з урахуванням порівняно незначного збільшення обсягів експорту товару прогнозовано призведе до підвищення частки Групи «МХП» на

<sup>71</sup> Конфіденційна інформація.

<sup>72</sup> Конфіденційна інформація.

загальнодержавному ринку первинної реалізації м'яса курячого до 47,0 % та посилення ринкової концентрації.

## **IX. УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРУ НА НИЖНЬОСУМІЖНІ РИНКИ**

### **9.1 Загальні умови реалізації товару учасниками ринку**

- (299) Згідно з інформацією, отриманою від учасників ринку, дистрибуція готової продукції здійснюється, як правило, за рахунок виробника (продавця). Доставка продукції здійснюється автомобільним транспортом як виробників, так і силами третіх осіб.
- (300) Ринку характерні змішані канали дистрибуції. Так, частина товару збувається за прямими поставками, а частина – через посередників.
- (301) При цьому більшість учасників ринку реалізують товар як самостійно, так і через офіційних дистриб'юторів та/або оптових посередників, які забезпечують збут продукції до точок роздрібного продажу та підприємствам харчової промисловості.
- (302) Отже, нижньосуміжними ринками до ринку первинної реалізації є ринок дистрибуції та ринок роздрібної реалізації м'яса курячого.
- (303) Аналіз правочинів, на підставі яких виробники та пов'язані з ними відносинами контролю суб'єкти господарювання здійснюють реалізацію м'яса курячого своїм контрагентам (покупцям), засвідчив таке.
- (304) Основним та найпоширенішим видом правочину, на підставі якого учасники ринку оформлюють правовідносини з купівлі-продажу м'яса курячого, є договори поставки.
- (305) Також учасники ринку укладають договори комісії та договори купівлі-продажу товару.
- (306) Окремі учасники ринку укладають дистриб'юторські угоди зі своїми дистриб'юторами та франчайзингові договори (за наявності франчайзингової мережі).

#### **9.1.1 Договори поставки товару**

- (307) Найбільш поширеним серед зазначених договорів є договір поставки, яким визначено, що Постачальник бере на себе зобов'язання здійснити поставку товару та передати його у власність Покупця, а Покупець зобов'язується прийняти та своєчасно оплатити поставлений Постачальником товар.
- (308) Предметом такого договору є м'ясо птиці, що поставляється в кількості, асортименті і цінах, зазначених у видаткових (товарно-транспортних) накладних, що формуються на кожну окрему партію товару.
- (309) Кількість та асортимент товару, адреси та дата поставки кожної партії, що поставляється згідно із цим договором, погоджуються сторонами в замовленнях та визначаються у видаткових (товарно-транспортних) накладних, що оформлюються на кожну окрему партію товару.
- (310) Деякими такими договорами передбачена можливість передання постачальнику замовлення за допомогою технології EDI (Electronic Data Interchange – електронний документообіг), а також надсилання листом за допомогою засобів поштового, факсимільного зв'язку, електронною поштою чи іншим способом. На кожне замовлення покупця постачальник надсилає покупцю підтвердження отриманого замовлення.
- (311) Поставка партій товару здійснюється автотранспортом на умовах DDP Incoterms 2010 (якщо інше не передбачено угодою сторін).
- (312) Передання товару і його приймання за найменуванням, кількістю, якістю і ціною проводиться на підставі видаткової та товарно-транспортної накладної. Разом із

товаром покупцю передаються відповідні документи, що включають якість товару, його безпечність та походження, фітосанітарний стан та ветеринарно-санітарний стан.

- (313) Вартість товару за цими договорами визначається з урахуванням податку на додану вартість на підставі прайс-листів Постачальника та вказується у видаткових (товарно-транспортних) накладних, що оформлюються на кожну окрему партію товару.
- (314) Крім того, у цьому договорі зазначаються умови приймання – передання зворотної тари, яка використовується для зберігання та перевезення товару, а також пакування товару.
- (315) Як правило, такі договори укладаються строком на 1 календарний рік з умовою, що в разі відсутності письмової заяви кожної зі сторін про його розірвання напередодні закінчення строку дії такого договору, він вважатиметься пролонгованим на один календарний рік. Кількість таких пролонгацій за умовами окремих договорів може бути необмеженою.

### **9.1.2. Дистриб'юторські угоди**

- (316) Предметом дистриб'юторської угоди є призначення контрагента своїм Дистриб'ютором, з правом діяти як Дистриб'ютор по відношенню до товару Постачальника в асортименті, визначеному в додатку. Умови продажу товару Дистриб'ютору та асортимент товару визначаються в договорі поставки, укладеному між сторонами. Така угода діє разом із договором поставки, який укладається між Постачальником та Дистриб'ютором (Покупцем) на поставку товару, та є невід'ємною частиною цього договору.
- (317) Продаж товару Постачальником Дистриб'ютору здійснюється на підставі Договору поставки товару, який укладається сторонами окремо. У разі припинення (закінчення, дострокового розірвання тощо) з будь-яких причин дії договору поставки товару, підписаного сторонами, ця угода автоматично припиняє дію з дня припинення Договору поставки товару.
- (318) При виконанні, Дистриб'ютором своїх зобов'язань за цією угодою, Постачальник надає Дистриб'ютору знижку від вартості товару, вказаної в прайс-листах Постачальника.

### **9.1.3. Франчайзингові договори**

- (319) Франчайзинговий договір укладається, як правило, строком на 3 роки.
- (320) Відповідно до франчайзингового договору франчайзер надає франчайзі при продажу останньому виключно товарів франчайзера або продукцію, виготовлену з товарів франчайзера, за винагороду, зазначену в договорі, невиключну ліцензію на користування вищевказаними знаками, що виконане відповідно до наданої документації (свідоцтв) на використання на території України.
- (321) Надана франчайзі ліцензія використовується на території таким чином:
  - відкриття закладів під торговельним знаком;
  - реалізація у закладах товарів франчайзера або продукції, виготовленої з товарів франчайзера, а також іншої продукції, зазначеної в договорі;
  - використання торговельного знака в рекламі, погодженій з франчайзером;
  - використання торговельного знака та знаків на касових чеках, бірках, елементах оформлення тощо;
  - використання торговельного знака в діловодстві франчайзі.
- (322) Ціна договору складається з таких платежів:
  - початкового внеску (разової плати);
  - плати за користування Об'єктами права інтелектуальної власності (роялті).

- (323) Відповідно до умов такого договору, товари постачаються франчайзером франчайзі відповідно до умов договору поставки. Та цей договір достроково припиняє свій строк дії у разі закінчення строку дії Ліцензійного договору та або договору поставки.

#### **9.1.4. Договори купівлі-продажу**

- (324) Предметом договорів купівлі-продажу є м'ясо та м'ясопродукти. Строком дії такого договору є один календарний рік, в окремих випадках шляхом укладання додаткової угоди до договору купівлі-продажу строк дії договору купівлі-продажу продовжується на наступний календарний рік.
- (325) Умовами доставки та приймання-передання товару за договором купівлі-продажу передбачено, що товар доставляється Покупцем за власний рахунок на умовах Інкотермс 2010, зі складу Продавця. Приймання-передання товару здійснюється уповноваженими представниками сторін на складі Продавця, шляхом підписання акта приймання-передання Товару, який є невід'ємною частиною цього договору.

#### **9.1.5. Договори комісії**

- (326) Відповідно до договору комісії комісіонер зобов'язується за дорученням комітента за комісійну плату вчиняти за рахунок комітента від свого імені правочини щодо продажу товарів Комітента, а саме, м'ясо птиці за ціною, не нижче узгодженої сторонами в додатках до такого договору, та на умовах, визначених сторонами у цьому договорі.
- (327) За належне виконання Комісіонером його безпосередніх обов'язків за договором комісії Комітент зобов'язується сплатити Комісіонеру комісійну плату у визначеному та погодженому сторонами розмірі від вартості реалізованого товару згідно з наданим звітом Комісіонера у визначений строк з моменту підписання Звіту комісіонера.
- (328) Комітент передає Комісіонеру на комісію відповідно до договору комісії кожен партію товару за актом приймання-передання товару на комісію, в якому зазначаються асортимент, кількість та мінімальна ціна продажу для третіх осіб – покупців.
- (329) Строком дії таких договорів є, як правило, один календарний рік.

### **9.2. Аналіз умов реалізації товару Групою «МХП»**

- (330) *[Службова інформація, яка використовується в процесі розслідування справи].*
- (331) Під час проведення дослідження Комітетом встановлено, що *[Службова інформація, яка використовується в процесі розслідування справи].*
- (332) *[Службова інформація, яка використовується в процесі розслідування справи].*
- (333) *[Службова інформація, яка використовується в процесі розслідування справи].*
- (334) *[Службова інформація, яка використовується в процесі розслідування справи].*
- (335) Враховуючи викладене, керуючись статтею 16 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 36 та 37 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 20<sup>2</sup> та 21 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (зі змінами), розпорядженням державного уповноваженого від 27 червня 2019 року № 01/206-р розпочато розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції за ознаками вчинення групою суб'єктів господарювання у складі:

- (336) ТОВ «Вінницька птахофабрика», ПрАТ «Миронівська птахофабрика», ПрАТ «Оріль-лідер», ДП «Перемога Нова», ТОВ «Старинська птахофабрика», ПрАТ «Миронівський хлібопродукт», порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку первинної реалізації м'яса курячого, що призвело або може призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (337) **На момент завершення дослідження в Комітеті проводиться розслідування справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції № 126-26.13/75-19**, а матеріали справи є службовою інформацією, яка не підлягає розголошенню до винесення рішення у справі.
- (338) Після винесення рішення у справі № 126-26.13/75-19, прихована інформація буде розкрита у встановленому Законом порядку, оскільки на той момент втратить статус службової інформації, крім певної частини інформації, яка обмежена в доступі як конфіденційна інформація.

## **Х. ЦІНОВИЙ АНАЛІЗ**

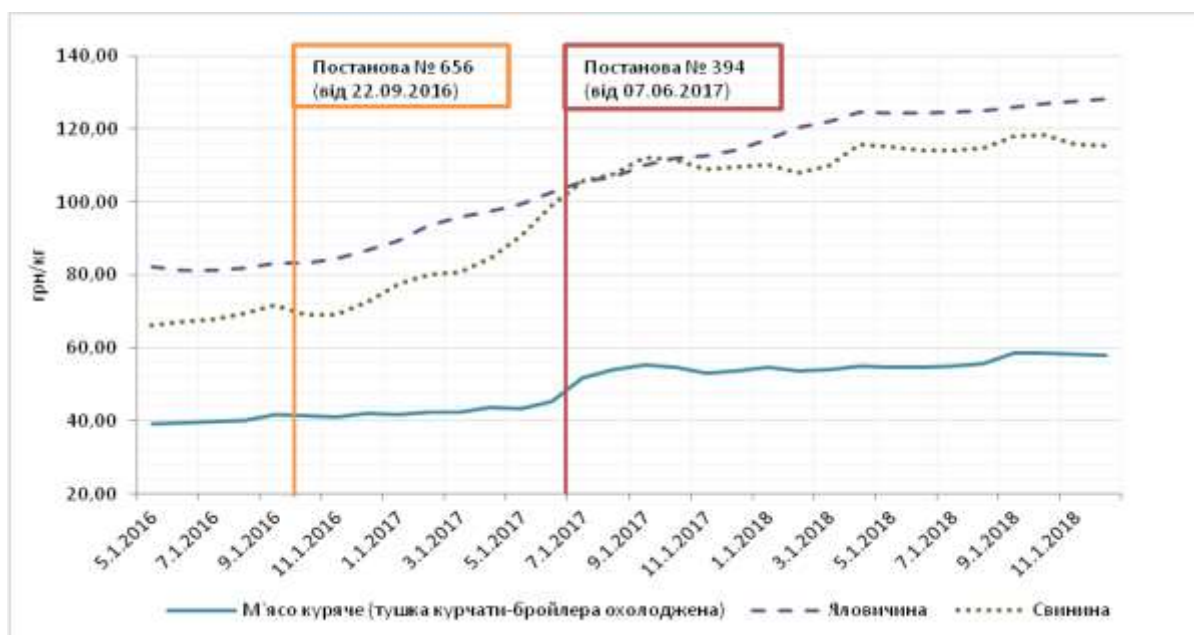
### **10.1. Державне регулювання цін**

- (339) До 01 липня 2017 року ринок м'яса курячого підлягав державному регулюванню шляхом здійснення державного регулювання цін органами влади та органами місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 року № 1548 «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)» (далі – **Постанова № 1548**).
- (340) Пунктом 12 додатка до вказаної Постанови (у редакції від 01 грудня 2016 року) визначались повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій щодо регулювання, які полягали, зокрема, у встановленні:
- граничних торговельних (постачальницько-збутових) надбавок до оптової ціни виробника (митної вартості) на яловичину, свинину і м'ясо птиці не вище 15 відсотків без урахування витрат з їх транспортування у міжміському сполученні;
  - оптово-відпускних цін на яловичину, свинину, м'ясо птиці шляхом декларування їх зміни.
- (341) Порядок декларування зміни оптово-відпускних цін на продовольчі товари було встановлено постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 року № 1222 (втратила чинність 01 липня 2017 року).
- (342) Механізм формування виробниками економічно обґрунтованих цін на окремі продовольчі товари, щодо яких запроваджено державне регулювання, визначався Порядком формування цін на продовольчі товари, щодо яких запроваджено державне регулювання цін, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2008 року № 373 (втратила чинність 01 липня 2017 року).
- (343) 29 вересня 2016 року набрала чинність постанова Кабінету Міністрів України № 656 (далі – **Постанова № 656**), якою було запроваджено **Пілотний проект щодо тимчасового обмеження застосування постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 року № 1548 та постанови Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 року № 1222** (втратила чинність 01 липня 2017 року).

- (344) Вказаним пілотним проектом, з 01 жовтня 2016 року тимчасово обмежувалось встановлення граничних торговельних (постачальницько-збутових) надбавок до оптової ціни виробника (митної вартості), а також декларування оптово-відпускних цін на окремі харчові продукти, серед яких - яловичина, свинина і м'ясо птиці.
- (345) У рамках пілотного проекту протягом 3 місяців діяв моніторинг цін для відстеження інфляційних коливань на ключові продовольчі товари.
- (346) 28 лютого 2017 року Міністерство економічного розвитку та торгівлі України опублікувало результати моніторингу цін на ключові продовольчі товари (**аналіз регуляторного впливу**), результати проведення пілотного проекту та проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 р. № 1548 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України».<sup>73</sup>
- (347) Зокрема, у вказаному вище аналізі регуляторного впливу зазначено, що «за IV квартал 2016 року при більш високій загальній інфляції (кумулятивно 5,6% проти 1,4% в 2015 році) ціни на продукти харчування зростали меншим темпом (4,5% проти 5,4% в 2015 році). Також характер зміни цін по 17 груп товарів, де було призупинено регулювання, не відрізнявся від 2015 року. Так, кількість груп товарів, що зростали на 3%-10%, складає по 7 в 2016 і 2015 році, кількість груп товарів, що зростали на 10% і більше відсотків – по 5».
- (348) За інформацією Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, результат моніторингу запровадження пілотного проекту довів, що призупинення державного цінового регулювання істотно не вплинуло на динаміку цін на ринку та споживчі настрої громадян.
- (349) Згідно з пояснювальною запискою до проекту Постанови, «зазначений проект має значно спростити процедуру зміни цін, залежно від цінових коливань ринку, що дозволить виробникам швидше реагувати на зміни кон'юнктури. Більше того, ринкове регулювання цін сприятиме розвитку конкуренції та в середньостроковій перспективі уповільнити зростання цін на продукти харчування. Реалізація проекту постанови сприятиме зниженню рівня корупції».
- (350) 01 липня 2017 року пілотний проект втратив чинність шляхом скасування Постанови № 656 у зв'язку з набранням чинності постановою Кабінету Міністрів України від 7 червня 2017 року № 394 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 р. № 1548 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» (далі – **Постанова № 394**).
- (351) Цією ж Постановою було внесено зміни в додаток до Постанови № 1548, у зв'язку з чим скасовано державне регулювання цін на яловичину, свинину і м'ясо птиці.
- (352) Отже, з 01 жовтня 2016 року державне регулювання цін на окремі продовольчі товари (в тому числі яловичину, свинину і м'ясо птиці) було тимчасово зупинено, і протягом трьох місяців (жовтень – грудень 2016 року) проводився моніторинг цін на окремі товари й послуги, під час якого суб'єкти господарювання формували ціни в режимі вільного ціноутворення, залежно від попиту та пропозицій на відповідному споживчому ринку. Моніторинг показав, що тимчасове зупинення державного регулювання істотно не вплинуло на динаміку цін на ринку.
- (353) **З 01 липня 2017 року цінове регулювання на окремі продовольчі товари (зокрема, яловичину, свинину і м'ясо птиці) повністю скасовано.**

<sup>73</sup><http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=722acd62-5815-409e-9500-90ce2676040d&title=ProektPostanoviKabinetuMinistrivUkrainiproVnesenniaZminUDodatokDoPostanoviKabinetuMinistrivUkrainiVid25-Grudnia1996-R-1548-TaViznanniaTakimi-SchoVtratileChinnist-DeiakikhPostanovKabinetuMinistrivUkraini>

- (354) Проте, під час дослідження встановлено, що ціни на всі види м'яса протягом 2016 – 2017 років поступово зростали. При цьому ціни на м'ясо куряче після набрання чинності Постановою № 394 стрімко зросли (див. графік 10):



Графік 10. Порівняння цін на м'ясо різних видів<sup>74</sup>

## 10.2. Аналіз цін на м'ясо куряче

- (355) З метою виявлення об'єктивних факторів, які впливали на зростання цін на м'ясо куряче в липні 2017 року, аналізу дій учасників ринків на відповідність законодавству про захист економічної конкуренції, Комітетом проаналізовано ціни на м'ясо куряче, які встановлювались на різних ланках обороту товару протягом періоду дослідження.

### 10.2.1. Підходи до проведення аналізу

- (356) З метою визначення основних факторів, які мають вплив на формування кінцевої ціни на м'ясо куряче для споживача, Комітетом опитано:

торговельні мережі щодо роздрібних та оптово-відпускних ціни постачальників на товар;

основних виробників м'яса курячого щодо оптово-відпускних цін на товар.

- (357) При цьому для цілей цього аналізу Комітетом було використано сукупність таких підходів:

враховуючи широкий асортимент м'яса курячого, яке відрізняється як видом оброблення, так і температурним режимом у товщі м'язів птиці, для збору однорідних та зіставних даних у рамках цього дослідження «репрезентативним товаром» обрано «тушку курячу охолоджену».

Комітетом опитано торговельні мережі корпоративного типу, які мають **щонайменше одну торгову точку** в кожному регіоні України, а саме: ТОВ «АШАН УКРАЇНА ГІПЕРМАРКЕТ», ТОВ «ЕКО», ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА», ТОВ «СІЛЬПО-ФУД», ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»;

торговельні мережі надавали роздрібні та оптово-відпускні ціни постачальників, які встановлювались на тушку курячу охолоджену в торгових точках, розташованих у територіальних межах **м. Києва, Дніпропетровської, Одеської, Львівської, Житомирської, Чернівецької та Донецької областей.**

<sup>74</sup> За даними ДССУ.

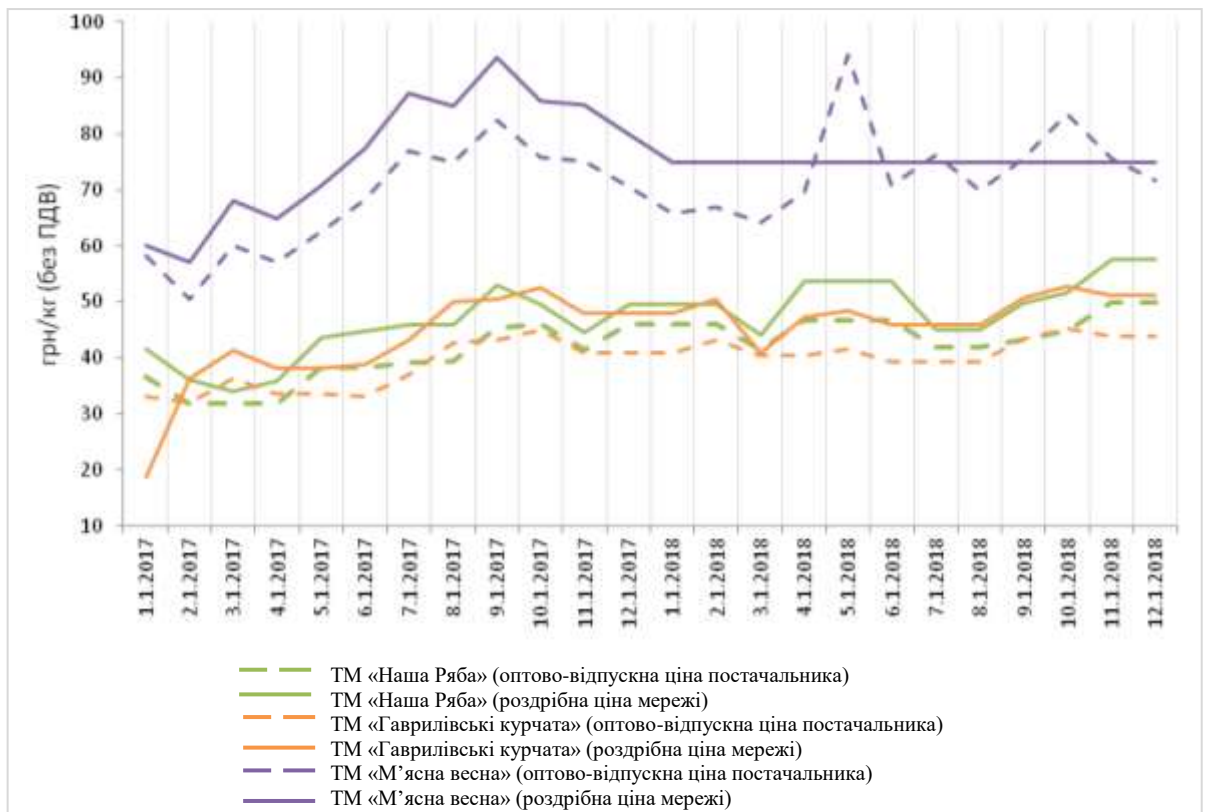
- (358) При цьому при визначенні переліку репрезентативних областей Комітет виходив із того, що отримані дані із зазначених областей дозволять отримати достатньо рівномірну картину ринку (з точки зору територіального розташування), а також є різними за рівнем валового регіонального продукту<sup>75</sup> на одну особу за даними ДССУ.
- (359) З метою формування ланцюга вартості товару конкретного виробника, торговельні мережі надавали дані щодо щомісячних закупівельних (оптово-відпускних цін постачальника) та роздрібні ціни реалізації м'яса курячого (**тушки охолодженої**), яке реалізувалось Торговельною мережею під торговельними марками:
- **НАША РЯБА** (Торговельна марка 1);
  - **Гаврилівські курчата** (Торговельна марка 2);
  - у разі, якщо в Торговельній мережі (або в окремій області) не реалізувалось м'ясо куряче під вказаними торговельними марками, зазначались відповідні дані щодо інших двох, найбільших за обсягами реалізації м'яса курячого в області, торговельних марок.

### 10.2.2. Роздрібні ціни на м'ясо куряче

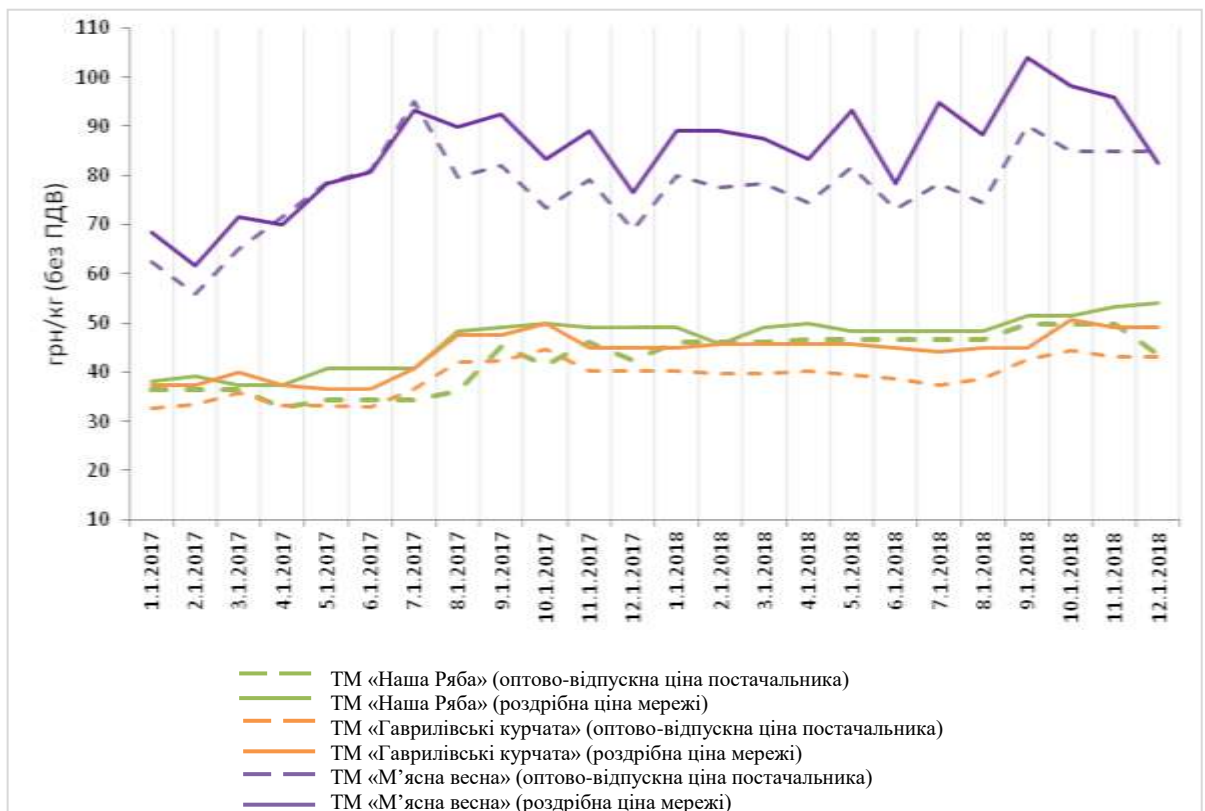
- (360) За результатами цінового аналізу встановлено, що протягом 2016 року та в першій половині 2017 року ціни на м'ясо куряче були стабільними. Разом із тим (за даними ДССУ), у липні 2017 року відбулося підвищення споживчих цін на м'ясо куряче (тушку охолоджену) у середньому на 24 % (порівняно із січнем 2017 року) та продовжували зростати до кінця 2017 року до 32 %.
- (361) Згідно з наданою торговельними мережами інформацією, закупівельна ціна на м'ясо курятини впродовж липня – вересня 2017 року зросла в середньому на 25 % (до початку року). Основними факторами, які призвели до підвищення роздрібних цін на м'ясо куряче, стало збільшення оптово-відпускних цін на товар виробниками та постачальниками м'яса.
- (362) Причиною такого зростання цін представники торговельних мереж вбачають стрімке зростання попиту споживачів, які перейшли від придбання червоного м'яса (свинини та яловичини) до більш доступного продукту.
- (363) При цьому, на їх думку, ціна на червоне м'ясо зросла через спалах АЧС<sup>76</sup> по всій території України, у результаті чого значна кількість виробників була змушена скоротити поголів'я тварин.
- (364) З метою визначення підтвердження або спростування вказаної інформації, Комітетом проаналізовано роздрібні ціни торговельних мереж на м'ясо куряче та м'ясо свинини (див. графіки 11, 12). Репрезентативним товаром для аналізу цін на м'ясо свинини обрано «лопатку свинячу охолоджену».
- (365) На графіках нижче наведено роздрібні ціни окремих опитаних торговельних мереж та оптові-відпускні ціни їх постачальників.

<sup>75</sup> Валовий регіональний продукт – узагальнювальний показник на регіональному рівні, який характеризує рівень розвитку економіки регіону.

<sup>76</sup> Африканська чума свиней (АЧС, *Pestis Africana suum*) – це заразне захворювання, деякі ознаки якого можуть розвиватися доволі швидко, але не завжди є специфічними для встановлення остаточного діагнозу. Збудник АЧС — ДНК-умісний вірус сферичної форми, що належить до родини *Asfviridae*. (<http://storage.pigua.info/uploads/ASF-reference-book.pdf>).



**Графік 11. Ціни [Торговельної мережі] на тушку курячу охолоджену та свинячу лопатку охолоджену**

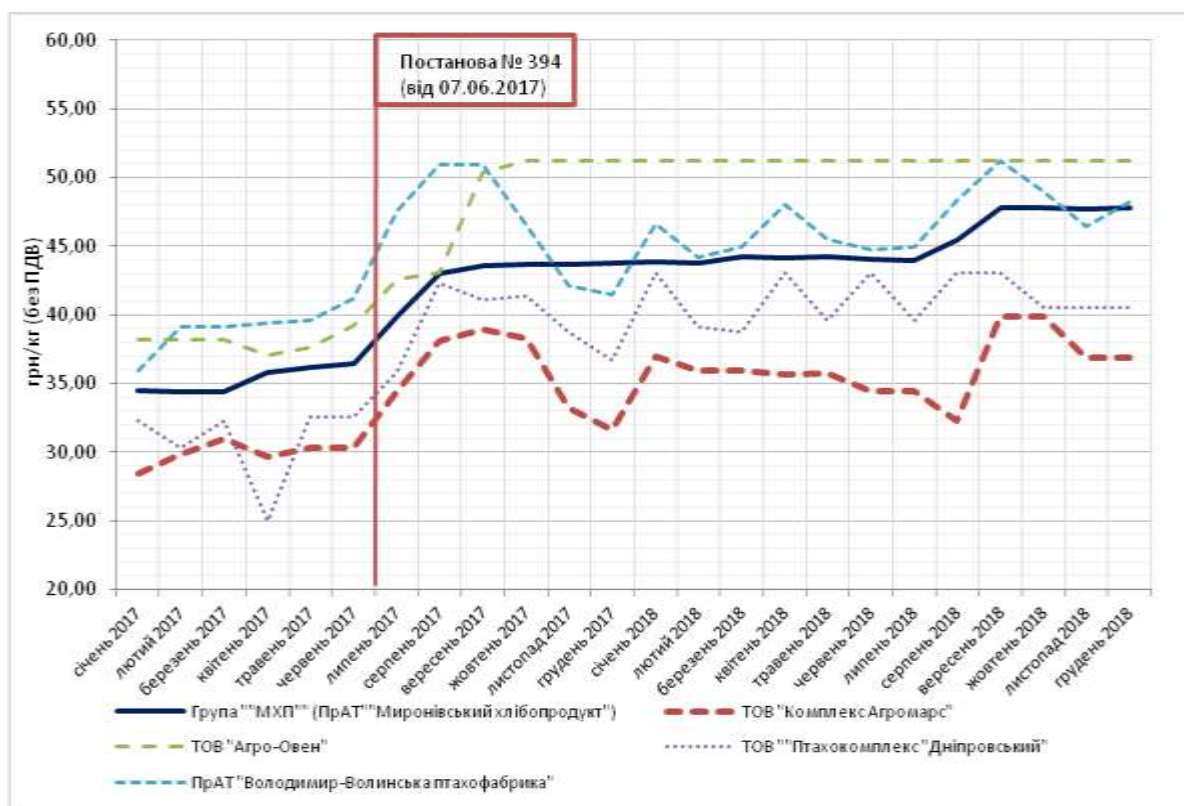


**Графік 12. Ціни [Торговельної мережі] на тушку курячу охолоджену та свинячу лопатку охолоджену**

- (366) Із зазначених вище даних вбачається, що з початку 2017 року відбувалося поступове підвищення оптово-відпускних та роздрібних цін на м'ясо свинини, а з липня 2017 року – і на м'ясо куряче.
- (367) Із графіків вище також вбачається помітна кореляція оптово-відпускних цін виробників та роздрібних цін мереж, що свідчить про те, що саме постачальники товару створюють тенденцію до формування роздрібних цін на м'ясо куряче.
- (368) При цьому слід зазначити, що в усіх наведених вище випадках постачальниками м'яса курячого до торговельних мереж виступали учасники ринку первинної реалізації м'яса курячого, зокрема: ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» (Група «МХП»), ТОВ «Комплекс Агромарс» (Група «Комплекс Агромарс») та ТОВ «Агро-Овен», що виключає вплив інших учасників ринку (посередників) на формування кінцевої ціни для споживача.

### 10.2.3. Оптово-відпускні ціни на м'ясо куряче

- (369) За результатами аналізу оптово-відпускних цін виробників встановлено, що *[Інформація визначена суб'єктами господарювання як інформація з обмеженим доступом]*.
- (370) З метою наявності чи відсутності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, що полягають у встановленні цін чи інших умов придбання або реалізації товарів (пункт 1 частини другої статті 6 Закону) та/або вчинення схожих дій на ринку товару (частина третя статті 6 Закону) учасниками ринку первинної реалізації м'яса курячого, Комітетом проаналізовано їх оптово-відпускні ціни на м'ясо куряче до торговельних мереж корпоративного типу (див. графік 13).



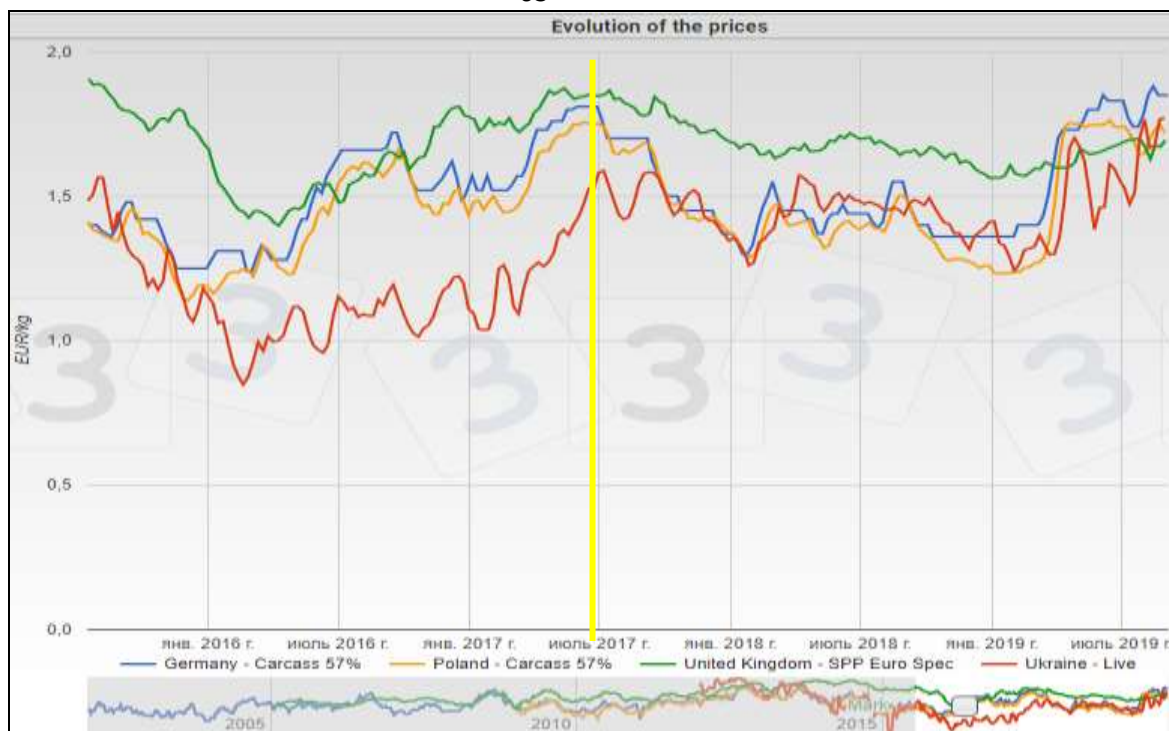
**Графік 13. Оптово-відпускні ціни учасників ринку первинної реалізації м'яса курячого для торговельних мереж корпоративного типу**

- (371) За результатами аналізу встановлено, що незважаючи на схоже підвищення оптово-відпускних цін на м'ясо куряче в червні – серпні 2017 року, з графіка вище не вбачається кореляції між рядами оптово-відпускних цін основних учасників ринку первинної реалізації м'яса курячого, що свідчить про відсутність ознак порушення

законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, передбачених статтею 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

#### **10.2.4. Вплив ринків інших видів м'яса на ціни**

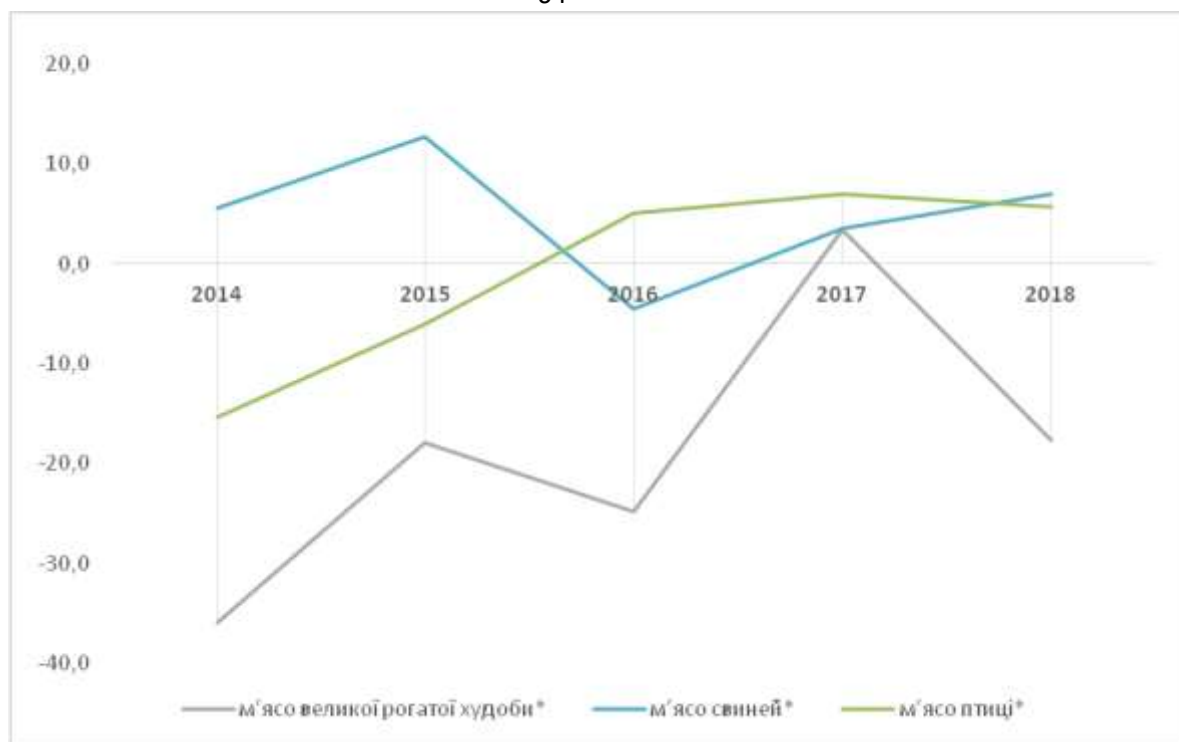
- (372) З метою виявлення об'єктивних факторів, які мали вплив на цінову ситуацію на ринку м'яса курячого, оцінки впливу кон'юнктури суміжних ринків м'яса на досліджуваний товарний ринок, Комітетом розпочато аналіз ринків свинини та яловичини.
- (373) За даними ДССУ, середні споживчі ціни на свинину протягом 2017 року коливались від 77,59 грн/кг у січні до 112,25 грн/кг у вересні (приріст: 44,67 %). Середня ціна за один кілограм свинини у 2017 році становила 94,92 грн. При цьому підвищення роздрібних (споживчих) цін на м'ясо свинини відбулося у зв'язку з підвищенням оптово-відпускних цін постачальників.
- (374) Результати проведеного цінового аналізу засвідчили, що цінова політика підприємств на м'ясо свинини формується та встановлюється на основі ринкової ціни на свинину в живій вазі.
- (375) Так, зміна цін на свинину в роздрібній мережі переважно відповідає динаміці закупівельних цін на ринку живих свиней забійних кондицій.
- (376) При цьому слід зазначити, що на відміну від виробників м'яса курячого, які вирощують птицю та мають власні лінії забою, виробництво та забій свиней частіше за все здійснюють різні суб'єкти господарювання. У цьому випадку ринок живих тварин (свиней) та ринок м'яса свинини є хоч і взаємопов'язаними, але різними товарними ринками, яким властиве формування власного попиту та пропозиції.
- (377) Під час аналізу встановлено, що закупівельні ціни на свиней у живій вазі в Україні у 2016 році – першому півріччі 2017 року були значно нижче закупівельних цін у країнах Європейського Союзу (далі – країни ЄС), зокрема в Польщі (сусідня країна), Федеративній Республіці Німеччина (найбільша кількість поголів'я свиней у країнах ЄС).
- (378) Разом із тим у липні 2017 року ціни на свиней у живій вазі досягли найвищої позначки, зрівнялись із цінами в країнах ЄС та залишалися на такому рівні протягом 2018 – 2019 років (див. рис. 7).



**Рис. 7. Динаміка цін на свинину в живій вазі в країнах ЄС, євро за кг<sup>77</sup>**

- (379) Слід також зазначити, що порівняно з 2016 роком, виробництво м'яса свиней сільськогосподарськими підприємствами у 2017 році стало прибутковим. Так, за даними ДССУ, рівень рентабельності виробництва свинини за 2017 рік становив 3,5 % та збільшився у 2018 році до 6,9 %, у той час як протягом 2016 року цей показник становив 4,5 % для галузі.
- (380) Схожа ситуація, але з меншою тенденцією до збільшення споживчих цін спостерігалась на ринку м'яса яловичини. Так, за даними ДССУ, середні споживчі ціни на яловичину протягом 2017 року коливались від 89,46 грн/кг у січні до 114,3 грн/кг у грудні (приріст: 28 %). Середня ціна за один кілограм яловичини у 2017 році становила 101,88 грн.
- (381) Порівняно з 2016 роком рівень рентабельності виробництва м'яса ВРХ у 2017 році зріс до 3,4 % (див. графік 14).

<sup>77</sup> [https://www.pig333.com/markets\\_and\\_prices/](https://www.pig333.com/markets_and_prices/)



**Графік 14. Рівень рентабельності виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах<sup>78</sup>**

\* Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

\*\* Реалізація худоби та птиці на м'ясо без урахування їх передання на переробку на власних виробничих потужностях.

- (382) З огляду на зазначені вище дані, протягом 2017 року найбільш динамічне зростання цін спостерігалось на ринку м'яса свинини.
- (383) Збільшення цін на м'ясо свинини з липня 2017 року може пояснюватися збільшенням цін на свинину в живій вазі, що відбулося в тому числі як наслідок орієнтування на ціни в країнах ЄС та намагання виробників збільшити рентабельність товару.
- (384) Крім того, сукупність таких факторів, як істотне скорочення поголів'я тварин (як ВРХ, так і свиней) у всіх категоріях господарств, у тому числі свиней через пікову кількість спалахів АЧС, а також негативна рентабельність виробництва в галузі протягом 2017 року, могли негативно впливати на кон'юнктуру ринків м'яса свинини та яловичини.
- (385) Разом із тим, на відміну від ситуації на описаних вище ринках, ефективність виробництва та реалізації м'яса курячого сільськогосподарськими підприємствами протягом всього періоду дослідження оцінювалась позитивно та перевищувала рентабельність виробництва м'яса свинини та яловичини.
- (386) Крім того, як вже зазначалось, лише галузь птахівництва ілюструє досить стабільне нарощування поголів'я птиці. Протягом періоду дослідження та, зокрема, у 2017 році, не було зафіксовано таких спалахів хвороб птиці, які б за своїми наслідками були порівнювані з АЧС, крім поодиноких випадків високопатогенного грипу птиці ([див. пункт 4.6 розділу IV](#)).
- (387) За даними ФАО<sup>79</sup>, середня міжнародна ціна на м'ясо всіх категорій збільшилась майже на 9 % у 2017 році порівняно з 2016 роком. Зокрема, на м'ясо свинини – на

<sup>78</sup> За даними ДССУ <http://www.ukrstat.gov.ua/>

<sup>79</sup> <http://www.fao.org/3/i9286en/I9286EN.pdf>

9,8 %, на м'ясо птиці – на 8,4 % та на м'ясо ВРХ на 6,3 %. Отже, підвищення цін на м'ясо куряче в Україні в середньому на 32 % у 2017 році не пояснюється також загальними тенденціями на світовому ринку.

- (388) Окремо слід звернути увагу на непорівнювані суми державних коштів, виділені в рамках державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам. Так, у 2017 році всі галузі тваринництва разом (у тому числі свинарі та виробники ВРХ) отримали вдвічі меншу суму державних коштів (бюджетних дотацій), ніж галузь птахівництва ([див. розділ 11](#)).<sup>80</sup>
- (389) Отже, збільшення цін на курятину у 2017 році може пояснюватися в тому числі намаганням учасниками ринку м'яса курячого орієнтуватися на кон'юнктуру ринків м'яса свинини та м'яса яловичини.
- (390) Разом із тим різний конкурентний стан товарних ринків свідчить про те, що ринок м'яса курячого (висококонцентрований) та ринки м'яса свинини та м'яса яловичини (низькоконцентровані) **за рівнем ринкової концентрації не є порівнюваними.**
- (391) Крім того, істотна різниця в стані вказаних ринків свідчить про те, що фактори, які впливають на встановлення цін на ринках м'яса свинини та м'яса яловичини, властиві лише цим ринкам (через перелічені вище відмінності галузей тваринництва та птахівництва) та не можуть оцінюватися як об'єктивні для ринку м'яса курячого. **Навпаки, збільшення поголів'я птахів, позитивні тенденції рентабельності виробництва м'яса курячого, значні суми державних коштів, виділені основним учасникам ринку (виробникам) у рамках державної підтримки, є передумовою стабілізації або зменшення цін на товар.**

#### 10.2.5. Оптово-відпускні ціни на м'ясо куряче Групи «МХП»

- (392) Наявність на ринку суб'єкта господарювання, який має ринкову владу, свідчить про можливість такого суб'єкта використовувати власну економічну силу для того, щоб впливати з вигодою для себе, на ціну, якість товару, шляхом, зокрема, зловживання монопольним (домінуючим становищем на ринку).
- (393) Інтегральним показником, який свідчить про наявність ринкової влади в певного суб'єкта господарювання, є його діяльність у сфері ціноутворення, зокрема, можливість встановлення монопольно високих або монопольно низьких цін, дискримінаційних цін, які негативно впливають на умови конкуренції на ринку.
- (394) Відповідно до Закону України «Про ціни і ціноутворення» державна цінова політика є складовою частиною державної економічної та соціальної політики і спрямована на забезпечення:
- розвитку національної економіки та підприємницької діяльності;
  - протидії зловживанню монопольним (домінуючим) становищем у сфері ціноутворення.
- (395) Відповідно до пункту 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку, визнається зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку.
- (396) *[Службова інформація, яка використовується в процесі розслідування справи].*
- (397) *[Службова інформація, яка використовується в процесі розслідування справи].*
- (398) *[Службова інформація, яка використовується в процесі розслідування справи].*

<sup>80</sup> <https://agropolit.com/news/6445-u-2018-rotsi-derjava-gotova-pidtrimati-ukrayinskih-svinariv>

- (399) *[Службова інформація, яка використовується в процесі розслідування справи]*.
- (400) *[Службова інформація, яка використовується в процесі розслідування справи]*.
- (401) Враховуючи наведене, дії Групи «МХП» *[Службова інформація, яка використовується в процесі розслідування справи]* наразі є предметом розслідування справи № 126-26.13/118-19, відкритої за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку первинної реалізації м'яса курячого шляхом встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку, на підставі розпорядження державного уповноваженого від 17.10.2019 № 01/350-р.
- (402) **На момент завершення дослідження у Комітеті проводиться розслідування вказаної вище справи**, а матеріали справи є службовою інформацією, яка не підлягає розголошенню до винесення рішення у справі.
- (403) Після винесення рішення у справі № 126-26.13/75-19 прихована інформація буде розкрита у встановленому Законом порядку, оскільки на той момент втратить статус службової інформації, крім певної частини інформації, яка обмежена в доступі як конфіденційна.

## **XI. ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ГАЛУЗІ**

### **11.1. Загальні засади**

- (404) Основи державної політики в бюджетній, кредитній, ціновій, регуляторній та інших сферах державного управління щодо стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції та розвитку аграрного ринку, а також забезпечення продовольчої безпеки населення визначено Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України».
- (405) Враховуючи досить тривалі часові межі дослідження, протягом 2016 – 2018 відбувалися певні зміни у видах державної підтримки галузі та порядку її отримання.
- (406) Так, до 01.01.2017 Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України», зокрема, передбачались такі види державної підтримки:
- фінансова підтримка суб'єктів господарювання агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів, визначено у статті 13 Закону;
  - бюджетна тваринницька дотація, передбачена у статті 15 Закону;
  - інші види державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, визначені у статті 17<sup>2</sup> Закону.

#### **11.1.1. Фінансова підтримка суб'єктів господарювання агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів**

- (407) Відповідно до підпунктів 13.1.1, 13.1.2 пункту 13.1 статті 13 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України», здешевлення кредитів здійснюється в режимі кредитної субсидії та полягає у субсидуванні частини плати (процентів) за використання кредитів, наданих банками в національній та іноземній валюті.
- (408) Компенсація лізингових платежів полягає в частковому відшкодуванні сплачених суб'єктами господарювання агропромислового комплексу лізингових платежів за

придбані техніку та/або обладнання для агропромислового комплексу на умовах фінансового лізингу.

#### **11.1.2. Бюджетна тваринницька дотація**

- (409) Відповідно до статті 15 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» бюджетна дотація надається з метою підтримки рівня платоспроможного попиту українських споживачів продукції тваринництва та запобігання виникненню збитковості українських виробників такої продукції.
- (410) Об'єктами бюджетної дотації є: велика рогата худоба; свині; вівці; коні; птиця свійська; кролі; молоко незбиране екстра, вищого, першого та другого гатунків (не піддане будь-якій обробці, переробці чи пакуванню для потреб подальшого продажу); вовна стрижена; кокони тутового шовкопряда; мед натуральний.
- (411) Бюджетна дотація виплачується Аграрним фондом у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Розмір бюджетної дотації та порядок її надання встановлюються Кабінетом Міністрів України. Розподіл бюджетних коштів, спрямованих на дотацію для сільськогосподарських підприємств, здійснюється на рівні областей, міст Києва та Севастополя.

#### **11.1.3. Інші види державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників**

- (412) Статтею 17<sup>2</sup> Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» передбачено також інші види державної підтримки сільськогосподарських виробників, в залежності від виду та обсягу продукції, яку вони виробляють.
- (413) Зокрема, відповідно до пункту 17<sup>2.3</sup> сільськогосподарським товаровиробникам відшкодовується в обсязі до 50 відсотків вартість будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів для утримання великої рогатої худоби, свиней, птиці (в тому числі водоплавної та індиків), доїльних залів та утворених на кооперативних засадах м'ясопереробних підприємств, а також в обсязі до 30 відсотків відшкодовується вартість закупівлі техніки та обладнання для сільськогосподарського виробництва, будівництва та реконструкції підсобних підприємств з переробки та зберігання сільськогосподарської продукції.
- (414) При ввезенні на митну територію України безпосередньо сільськогосподарськими товаровиробниками виключно для власних потреб техніки та обладнання для сільськогосподарського виробництва (тракторів, комбайнів, сільськогосподарських машин, вантажних автомобілів, причепів, обладнання для тваринництва і птахівництва, забою худоби та птиці, виробництва продуктів харчування, зберігання і подальшої переробки зерна, овочів, фруктів, м'яса, молока, відходів виробництва, для виробництва біопалива та інших альтернативних видів енергії), аналоги яких не виробляються в Україні, з цих товарів не справляється ввізне мито (застосовується нульова ставка ввізного мита згідно із Законом України «Про Митний тариф України»).

#### **11.1.4. Додаткова фінансова підтримка сімейних господарств**

- (415) З 15.08.2018 Закон України «Про державну підтримку сільського господарства» доповнено статтею 13<sup>1</sup>, якою запроваджено додаткову фінансову підтримку сімейних фермерських господарств.<sup>81</sup>
- (416) Сімейним фермерським господарствам, які зареєстровані платниками єдиного податку четвертої групи згідно із главою 1 розділу XIV Податкового кодексу України,

<sup>81</sup> У зв'язку з набранням чинності Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських господарств».

надається додаткова фінансова підтримка через механізм доплати на користь застрахованих осіб - членів/голови сімейного фермерського господарства єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

- (417) Така фінансова підтримка надається за рахунок коштів, передбачених у Державному бюджеті України, в тому числі за рахунок коштів, які спрямовуються на державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників відповідно до пункту 42 розділу VI Бюджетного кодексу.

### **11.2. Спеціальний режим оподаткування сільськогосподарських підприємств**

- (418) Крім визначених вище видів державної підтримки, до 01.01.2017 Податковим кодексом України для сільськогосподарських підприємств (резидентів) передбачалась можливість обрати спеціальний режим оподаткування.
- (419) Зокрема, виходячи з пункту 209.6 Податкового кодексу України (у редакціях до 01.01.2017), сільськогосподарським вважалось підприємство, основною діяльністю якого є постачання вироблених (наданих) ним сільськогосподарських товарів (послуг) на власних або орендованих основних фондах, а також на давальницьких умовах, в якому питома вага вартості сільськогосподарських товарів/послуг становить не менш як 75 відсотків вартості всіх товарів/послуг, поставлених протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів сукупно.
- (420) Спеціальним режимом оподаткування передбачалось, що сума ПДВ, нарахована сільськогосподарським підприємством на вартість поставлених ним сільськогосподарських товарів/послуг, не підлягає сплаті до бюджету та повністю залишається в розпорядженні такого сільськогосподарського підприємства для відшкодування суми податку, сплаченої (нарахованої) постачальнику на вартість виробничих факторів, за рахунок яких сформовано податковий кредит, а за наявності залишку такої суми податку – для інших виробничих цілей.
- (421) Зазначені суми ПДВ акумулювалися сільськогосподарськими підприємствами на спеціальних рахунках, відкритих в установах банків у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.<sup>82</sup>
- (422) **Згідно з підпунктом 4 пункту 2 розділу XIX «Прикінцеві положення» Податкового кодексу України стаття 209 Кодексу з 01.01.2017 втратила чинність, тобто спецрежим оподаткування сільськогосподарськими товаровиробниками було скасовано.**<sup>83</sup>

### **11.3. Запровадження бюджетних дотацій**

- (423) Разом із тим одночасно зі скасуванням статті 209 Податкового кодексу України, 01.01.2017 набув чинності Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році».
- (424) Вказаним законом внесено ряд змін до Податкового кодексу України в частині врегулювання питань, пов'язаних із скасуванням спецрежиму, а також доповнено Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» розділом V<sup>1</sup>, яким запроваджено бюджетну дотацію для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції.
- (425) Так, відповідно до статті 16<sup>1</sup> вказаного вище Закону, сільськогосподарський товаровиробник, основною діяльністю якого є постачання сільськогосподарських

<sup>82</sup> <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1052>

<sup>83</sup> Лист Державної фіскальної служби України від 03.01.2017 № 8/7/99-99-15-03-02-17 «Про скасування спеціального режиму оподаткування діяльності у сфері сільського та лісового господарства, а також рибальства» <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/listi-dps/70807.html>

товарів, вироблених ним на власних або орендованих основних засобах, причому питома вага вартості сільськогосподарських товарів становить не менше 75 відсотків вартості всіх товарів, поставлених ним протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів сукупно (далі – сільськогосподарський товаровиробник), який здійснює види діяльності, визначені пунктом 16<sup>1</sup>.3 цієї статті, має право на **бюджетну дотацію для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції** (далі - бюджетна дотація) після його внесення контролюючим органом до Реєстру отримувачів бюджетної дотації.

- (426) Відповідно до пунктів 16<sup>1</sup>.3.10, 16<sup>1</sup>.3.14 статті 16<sup>1</sup> Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України», право на отримання бюджетної дотації мають сільськогосподарські товаровиробники, які здійснюють, зокрема, такі види діяльності:

розведення свійської птиці 01.47 КВЕД у частині:

- розведення та вирощування свійської птиці (курей, індиків, качок, гусей, цесарок);
- одержування яєць свійської птиці;
- діяльності інкубаторних станцій з вирощування свійської птиці;

виробництво м'яса свійської птиці 10.12 КВЕД у частині:

- забою, оброблення та фасування м'яса свійської птиці;
- виробництва свіжого, охолодженого або замороженого м'яса (тушки та окремі частини тушок).

- (427) За бюджетною програмою центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, на підставі даних Реєстру отримувачів бюджетної дотації та інформації центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову та митну політику, органи, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, в автоматичному режимі здійснюють розподіл такої дотації між отримувачами.
- (428) З 01 січня 2018 року розподіл бюджетної дотації здійснюється в сумі не більше ніж 150 мільйонів гривень на одного сільськогосподарського товаровиробника на рік з урахуванням пов'язаних з таким товаровиробником осіб у значенні підпункту 14.1.159 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу країни.
- (429) Порядок розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 83 (далі – **Порядок № 83**).
- (430) Відповідно до пункту 5 Порядку № 83, бюджетна дотація виплачується товаровиробникам щомісяця з урахуванням вартості реалізованої продукції та вимог пункту 4 цього Порядку пропорційно частці сплаченої до бюджету суми податку на додану вартість за визначеними видами діяльності в загальній сумі сплати податку на додану вартість за умови, що такі товаровиробники не мають податкового боргу з податку на додану вартість на наступний день після граничного строку сплати такого податку за звітний період, за який надається бюджетна дотація.
- (431) Сума коштів для кожного отримувача визначається ДФС щомісяця протягом трьох робочих днів після граничного строку сплати податку на додану вартість відповідно до Реєстру отримувачів бюджетної дотації та поданої податкової звітності з податку на додану вартість на підставі повідомлення Державної казначейської служби України (далі – **Казначейство**) про суму перерахованих коштів (пункт 9 Порядку № 83).

- (432) На підставі отриманого від ДФС Реєстру Казначейство в автоматичному режимі перераховує відповідним отримувачам суми бюджетної дотації з небюджетного рахунка Мінагрополітики (пункт 13 Порядку № 83).

#### 11.4. Щодо дії Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»

- (433) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», державна допомога суб'єктам господарювання (далі – **державна допомога**) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (434) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- підтримка надається суб'єкту господарювання;
  - фінансування державної підтримки здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
  - підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
  - підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (435) Згідно з пунктом 6 частини першої статті 1 Закону надавачі державної допомоги – органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю, а також юридичні особи, що діють від їх імені, уповноважені розпоряджатися ресурсами держави чи місцевими ресурсами і ініціюють та/або надають державну допомогу.
- (436) Відповідно до пункту 16 частини першої статті 1 Закону ресурси держави – рухоме і нерухоме майно, кошти державного бюджету, інші кошти, що є об'єктом права державної власності, земля та інші природні ресурси, що є об'єктами права власності Українського народу, бюджети фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, щодо яких здійснюється державний нагляд або якими управляють чи розпоряджаються органи влади.
- (437) Згідно з частиною першою статті 8 Закону Уповноваженим органом з питань державної допомоги є Комітет, до повноважень якого у сфері державної допомоги належить, зокрема, отримання та розгляд повідомлень про нову державну допомогу від надавачів такої допомоги, визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції.
- (438) **Частиною другою статті 3 Закону передбачено, що дія цього Закону не поширюється, зокрема, на підтримку у сфері сільського господарства та рибальства.**
- (439) Разом із тим під час застосування цієї норми виникало питання щодо видів діяльності, які охоплюються терміном «сільськогосподарське виробництво».
- (440) 04.01.2018 Комітетом надано «Роз'яснення з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги» № 1-рр/дд<sup>84</sup> (далі – **Роз'яснення**), у яких зазначено, що дія Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» не поширюється на підтримку у сфері сільськогосподарського виробництва та рибальства, яка надається виробникам сільськогосподарської продукції, перелік груп якої зазначено в додатку до цих роз'яснень.

<sup>84</sup> <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=138961&schema=main>

- (441) Зокрема, у додатку до Роз'яснень вказано групу «02. М'ясо та їстівні субпродукти» УКТЗЕД згідно із Законом України «Про Митний тариф України», яка включає в себе, зокрема, м'ясо курей свійських (*Gallus domesticus*), свіжі, охолоджені або морожені (код товару 0207), що є товаром у вказаному дослідженні.
- (442) **Отже, дія Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» не поширюється у разі надання державної допомоги суб'єктам господарювання, які здійснюють виробництво м'яса курячого.**

## 11.5. Аналіз впливу отриманої державної підтримки на стан конкуренції на ринку

### 11.5.1. Суми державних коштів, виділені у 2017 році<sup>85</sup>

- (443) За даними Мінагрополітики<sup>86</sup>, Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» (зі змінами) Мінагрополітики передбачались видатки обсягом 5 596,4 млн грн.
- (444) На 29.12.2017 виконавцям бюджетних програм згідно з річним розписом асигнувань загального фонду Державного бюджету України спрямовано 5294,4 млн грн, з них за бюджетною програмою 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» - 1021,4 млн грн, з яких перераховано:
- 923,0 млн грн на небюджетний рахунок, відкритий у Казначействі, для автоматичної виплати дотацій у рамках держпідтримки сільгосптоваровиробників відповідно до Порядку розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 83;
- 98,4 млн грн на реєстраційний рахунок для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва (постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 130).
- (445) Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» Мінагрополітики передбачені видатки спеціального фонду обсягом 4 693,5 млн гривень (із власними надходженнями установ і організацій), з них на підтримку розвитку підприємств АПК – 3 350,1 млн грн (71 % загального обсягу).
- (446) На 29.12.2017 спрямовано всього 3 191,3 млн грн, з яких:
- 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» - 3 112,6 млн грн, в тому числі:
- 3 077,0 млн грн – на небюджетний рахунок, відкритий в Державній казначейській службі України, для автоматичної виплати дотацій відповідно до Порядку розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 83;
  - 35,6 млн грн – на реєстраційний рахунок Мінагрополітики для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва сільськогосподарським товаровиробникам відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 130.

<sup>85</sup> Під «бюджетною дотацією» у цьому пункті розуміються кошти, передбачені Мінагрополітики в [державному бюджеті](#) за програмою 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників», які спрямовані за напрямом «Бюджетна дотація сільськогосподарським товаровиробникам для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції».

<sup>86</sup> <https://minagro.gov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/finansuvannya-z-derzhavnogo-byudzhetu/stan-finsuvannya-apk-u-2017-roci>.

- (447) Відповідно до п. 9 Порядку розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2017 № 83, на 29.12.2017 Мінагрополітики перераховано всього **4 000,0 млн грн** (100 % запланованих) на небюджетний рахунок, відкритий у Казначействі, для автоматичної виплати дотацій у рамках держпідтримки сільгосптоваровиробників, з них 923,0 млн грн – за рахунок коштів загального фонду, 3 077,0 млн грн – за рахунок відповідних надходжень до спеціального фонду.
- (448) На вказану дату Казначейством забезпечено перерахування з небюджетного рахунку Мінагрополітики бюджетної дотації на загальну суму майже 3 999,9 тис грн, у тому числі на підставі податкових декларацій із податку на додану вартість за лютий – 79,8 млн грн, березень – 241,8 млн грн, квітень – 473,5 млн грн, травень – 528,8 млн грн, червень – 590,7 млн грн, липень – 400,3 млн грн, серпень – 477,6 млн грн, вересень – 635,1 млн грн та жовтень – 572,3 млн грн, залишок коштів на небюджетному рахунку становить 33,0 тис. гривень.
- (449) Крім того, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 130 на часткову компенсацію вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва за рахунок коштів загального фонду сільськогосподарським товаровиробникам - отримувачам часткової компенсації вартості техніки та обладнання з реєстраційного рахунку Мінагрополітики спрямовано 134 056,3 тис грн, залишок коштів на реєстраційному рахунку відсутній.
- (450) **З метою оцінки впливу отриманої державної підтримки протягом 2017 року на стан конкуренції на ринку, Комітетом було опитано основних учасників ринку щодо отриманих державних коштів за програмами (напрямами) фінансової (державної) підтримки у вказаний період.**
- (451) Аналіз отриманої від суб'єктів господарювання інформації засвідчив, що майже всі основні учасники ринку первинної реалізації м'яса курячого отримували державні кошти в рамках державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників.
- (452) При цьому найбільші суми коштів отримувались у 2017 році за бюджетною програмою: **2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» у вигляді бюджетних дотацій** (див. табл. 11).

Таблиця 11

**Суми сплачених коштів суб'єктам господарювання – учасникам ринку  
первинної реалізації м'яса курячого у 2017 році<sup>87</sup>**

<b>Бюджетна програма</b>	<b>2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників»</b>	<b>2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва»</b>	
<b>Назва суб'єкта господарювання</b>	Бюджетна дотація для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції	Часткова компенсація вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва	Часткове відшкодування вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів, доїльних залів, підприємств з переробки сільськогосподарської продукції
<b>Група «МХП», всього:</b>	<b>1 386 410 тис. грн</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
ПрАТ «Миронівський хлібопродукт»	-	-	-
ТОВ «Вінницька птахофабрика»	582 967 тис. грн	-	-
ПрАТ «Миронівська птахофабрика»	439 307 тис. грн	-	-
ПрАТ «Оріль-Лідер»	150 933 тис. грн	-	-
ДП «Перемога Нова»	47 793 тис. грн	-	-
СТОВ «Старинська птахофабрика»	165 410 тис. грн	-	-
<b>Група «Комплекс «Агромарс», всього:</b>	<b>20 594 тис. грн</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
ТОВ «Комплекс Агромарс»	17 579 тис. грн		
ТОВ «Курганський бройлер»	3 015 тис. грн	-	-
ТОВ «Агромарс Ексім»	-	-	-
<b>ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський»</b>	<b>55 171 тис. грн</b>	<b>35 тис. грн</b>	<b>-</b>
<b>ТОВ «Агро-Овен»<sup>88</sup></b>	<b>70 308 тис. грн</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>ПрАТ «Володимир-Волинська птахофабрика»</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
			<b>Частка на ринку первинної реалізації м'яса курячого у 2017 році</b>
			<b>46,21 %</b> (-8,54 відсоткових пунктів у порівнянні з 2016 роком)
			<b>14,52 %</b> (-0,37 відсоткових пунктів у порівнянні з 2016 роком)
			<b>6,93 %</b> (-0,73 відсоткових пунктів у порівнянні з 2016 роком)
			<b>5,63 %</b> (-0,52 відсоткових пунктів у порівнянні з 2016 роком)
			<b>4,52 %</b> (-0,48 відсоткових пунктів у порівнянні з 2016 роком)

(453) За результатами розрахунків встановлено, що загальна сума отриманих основними учасниками ринку первинної реалізації м'яса курячого державних коштів (бюджетних дотацій) протягом 2017 року становила 1 532 483 тис. грн, 90 % з яких отримала Група «МХП».

<sup>87</sup> За інформацією, наданою учасниками ринку первинної реалізації м'яса курячого.

<sup>88</sup> <http://sfs.gov.ua/diyalnist/-rezalt/293962.html>

### 11.5.2. Суми державних коштів, виділені у 2018 році<sup>89</sup>

- (454) За даними Мінагрополітики<sup>90</sup>, Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» (із змінами) Мінагрополітики передбачались видатки обсягом 10 715 072,2 млн грн, з них за програмами підтримки розвитку АПК – 4 232,0 млн грн, у тому числі:
- 2801030 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів» – 266,0 млн грн;
  - 2801230 «Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств» – 210,0 млн грн;
  - 2801350 «Державна підтримка розвитку, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними» – 400,0 млн грн;
  - 2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва» – 2 401,0 млн грн;
  - 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» – 955,0 млн грн.
- (455) На 21.12.2018 виконавцям бюджетних програм згідно з річним розписом асигнувань загального фонду Державного бюджету України спрямовано 9 948,4 млн грн, з них за основними програмами підтримки розвитку АПК – 3 505 793,0 тис. грн, зокрема за бюджетними програмами:
- 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» (часткова компенсація вартості техніки та обладнання) – 695 000,0 тис. грн.
- (456) На 21.12.2018 відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 130 на часткову компенсацію вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва за рахунок коштів загального фонду сільськогосподарським товаровиробникам – отримувачам часткової компенсації вартості техніки та обладнання з реєстраційного рахунку Мінагрополітики спрямовано 695 000,0 тис. грн.
- (457) На 21.12.2018 залишок коштів на реєстраційному рахунку – 312 281,4 тис. грн.
- (458) **З метою оцінки впливу отриманої державної підтримки протягом 2018 року на стан конкуренції на ринку, Комітетом було опитано основних учасників ринку щодо отриманих державних коштів за програмами (напрямами) фінансової (державної) підтримки у вказаний період.**
- (459) При цьому, на відміну від 2017 року, у 2018 році найбільші суми коштів отримувались за бюджетною програмою: **2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва»** (див. табл.12).

<sup>89</sup> Під «бюджетною дотацією» у цьому пункті розуміються кошти, передбачені Мінагрополітики у [державному бюджеті](#) за програмою 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників», які спрямовані за напрямом «Бюджетна дотація сільськогосподарським товаровиробникам для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції».

<sup>90</sup><https://minagro.gov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/finansuvannya-z-derzhavnogo-byudzhetu/stan-finsuvannya-apk-u-2018-roci>

**Суми сплачених коштів суб'єктам господарювання – учасникам ринку первинної реалізації м'яса курячого у 2018 році<sup>91</sup>**

Бюджетна програма	2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників»	2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва»	
Назва суб'єкта господарювання	Бюджетна дотація для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції	Часткова компенсація вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва	Часткове відшкодування вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів, доїльних залів, підприємств із переробки сільськогосподарської продукції
<b>Група «МХП», всього:</b>	-	-	<b>960 666 тис. грн</b>
ПрАТ «Миронівський хлібопродукт»	-	-	-
ТОВ «Вінницька птахофабрика»	-	64 000 тис. грн	925 980 тис. грн
ПрАТ «Миронівська птахофабрика»	-	-	-
ПрАТ «Оріль-Лідер»	-	-	-
ДП «Перемога Нова»	-	-	34 686 тис. грн
СТОВ «Старинська птахофабрика»	-	-	-
<b>Група «Комплекс «Агромарс», всього:</b>	-	-	-
ТОВ «Комплекс Агромарс»	-	-	-
ТОВ «Курганський бройлер»	-	-	-
ТОВ «Агромарс Ексім»	-	-	-
<b>ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський»</b>	-	250 тис. грн	12 631 тис. грн
<b>ТОВ «Агро-Овен»</b>	-	-	-
<b>ПрАТ «Володимир-Волинська птахофабрика»</b>	-	-	-

(460) За результатами розрахунків встановлено, що загальна сума отриманих основними учасниками ринку первинної реалізації м'яса курячого державних коштів (за бюджетною програмою 2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва») протягом 2018 року становила 973 297 тис. грн, 99 % з яких отримала Група «МХП».

<sup>91</sup> За інформацією, наданою учасниками ринку первинної реалізації м'яса курячого.

### 11.5.3. Оцінка впливу державної підтримки Групи «МХП»

- (461) З метою оцінки впливу державної підтримки на діяльність Групи «МХП» Комітетом проаналізовано зміну обсягів виробництва та реалізації м'яса курячого протягом 2017 – 2018 років (див. графік 16).



**Графік 16. Співвідношення обсягів реалізації м'яса курячого Групою «МХП» на внутрішній та зовнішній ринки**

- (462) Аналіз наведених даних свідчить, що в період 2017 – 2018 років Група «МХП» збільшила обсяги виробництва м'яса курячого лише на 7 %. Разом із тим порівняно з 2016 роком обсяги експорту товару збільшилися на 24 %, а обсяги реалізації товару на внутрішньому ринку скоротилися на 11 %.
- (463) Зазначене свідчить про експорто-орієнтованість Групи «МХП», що пояснює зменшення частки суб'єкта господарювання на внутрішньому ринку України протягом 2016 – 2018 років з 54,6 % до 45,0 % (у натуральному виразі).
- (464) Разом із тим слід зазначити, що у грошовому виразі обсяг продажів Групи «МХП» на внутрішньому ринку збільшується.
- (465) Так, виходячи із середньої ціни реалізації м'яса курячого Групи «МХП» на внутрішньому ринку обсяги реалізації товару протягом 2016 – 2018 років становили:
- 11 596 млн грн (без ПДВ) у 2016 році при середній ціні 29,81 грн (без ПДВ) за 1 кг товару<sup>92</sup>;
  - 12 990 млн грн (без ПДВ) у 2017 році при середній ціні 36,53 грн (без ПДВ) за 1 кг товару<sup>93</sup>;
  - 13 975 млн грн (без ПДВ) у 2018 році при середній ціні 39,86 грн (без ПДВ) за 1 кг товару<sup>94</sup>.
- (466) З огляду на зазначені вище дані, надана Групі «МХП» державна підтримка не призвела до суттєвої зміни частки Групи «МХП» на загальнодержавному ринку первинної реалізації м'яса курячого протягом досліджуваного періоду, оскільки отримана в процесі дослідження інформація свідчить про поступове зменшення ринкової влади Групи «МХП» на ринку. Інші, основні учасники ринку, також істотно не змінили свої ринкові позиції.

<sup>92</sup> <https://www.mhp.com.ua/library/file/mhp-sa-fs-2016-consolidated-ukr.pdf>

<sup>93</sup> <https://www.mhp.com.ua/library/file/press-release-12m-2017-ukr.pdf>

<sup>94</sup> <https://www.mhp.com.ua/library/file/press-release-12m-2018-ukr-fin.pdf>

- (467) Разом із тим, за наявною в загальному доступі інформацією, Група «МХП» покращує свої фінансові показники та укріплює позиції на світовому ринку за рахунок збільшення цін на м'ясо куряче на внутрішньому ринку та обсягів експорту до країн ЄС та Близького Сходу, а також придбання у 2018 році компанії «Perutnina Ptuj» у Словенії.

**ВИСНОВКИ**

- (468) На сьогодні в Україні простежується активний розвиток галузі птахівництва, про що свідчить загальна тенденція до нарощування обсягів поголів'я птиці в Україні та збільшення споживчого попиту на м'ясо птиці.
- (469) За даними USDA, витрати виробництва в Україні залишаються одними з найнижчих у світі й можуть стати навіть більш ефективними, ніж виробництво м'яса птиці в Аргентині, Таїланді, та порівнюватися з Бразилією.
- (470) Обсяги виробництва м'яса курячого національними виробниками з кожним роком зростають, а потужність найбільшого учасника ринку може задовольнити річні потреби всього населення України. Разом із тим експортоорієнтована політика галузі призводить до збільшення надходження імпортного м'яса, яке заміщає попит споживачів (у тому числі переробних підприємств).
- (471) Під час проведення дослідження Комітетом встановлено загальну структуру ринку, виокремлено товарні ринки, які характеризуються формуванням власного попиту та пропозиції залежно від стадій обороту.
- При цьому найбільш детально досліджувався ринок первинної реалізації м'яса курячого, оскільки саме учасники цього ринку є визначальними у встановленні торговельно-збутової політики на національному ринку та у формуванні ціни на товар.
- (472) Найбільшим та найпотужнішим учасником загальнодержавного ринку первинної реалізації м'яса курячого є Група «МХП», яка має структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища із частками 54,75 % у 2016 році, 46,21 % у 2017 році та 45,16 % у 2018 році.
- (473) Результати дослідження засвідчили про умови для існування ринкової влади, а саме:
- наявність високої концентрації ринку;
- наявність бар'єрів доступу на ринок, які важко подолати протягом тривалого періоду часу.
- (474) У свою чергу ринкова влада Групи «МХП» на ринку первинної реалізації м'яса курячого в територіальних межах України за період 2016 – 2018 років, виявлена під час цього дослідження, проявляється в:
- істотній чисельній перевазі частки Групи «МХП» над частками найближчих конкурентів на досліджуваному ринку протягом довготривалого періоду часу;
- наявності контролю з боку Групи «МХП» над вертикально суміжними ринками (нижньосуміжний ринок дистрибуції м'яса курячого);
- наявність у Групи «МХП» найбільших пільг у вигляді державної підтримки, наданих органами державної влади.
- (475) Під час дослідження Комітетом виявлено дії ПрАТ «Миронівський хлібопродукт», як учасника Групи «МХП», що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачені частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», як такі, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку. На момент завершення дослідження у Комітеті проводиться розслідування справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції № 126-26.13/75-19, відкритої за вказаними ознаками.

- (476) Зі значущих подій, які відбулися на ринку протягом досліджуваного періоду, слід зазначити запуск другої черги Вінницької птахофабрики у 2018 році, що, за прогнозами Групи «МХП», призведе до збільшення обсягів виробництва курятини приблизно на 100 тис. тонн, а також експортних продажів курятини.

У 2018 році на ринок вийшов новий бренд м'яса курячого «Епікур»<sup>95</sup>, який, за оцінками Групи «МХП», посилить конкуренцію на ринку.

Разом із тим прогнозні значення обсягу ринку первинної реалізації м'яса курячого у 2019 році та прогнозні частки суб'єктів господарювання на ньому свідчать про підвищення частки Групи «МХП» на загальнодержавному ринку первинної реалізації м'яса курячого до 47 % та посилення ринкової концентрації.

- (477) Протягом 2016 – 2018 років на ринку відбулася низка законодавчих змін, які мали істотний вплив на галузь. 18.05.2017 Верховною Радою прийнято Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин». Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» викладено в новій редакції.

- (478) З 01 липня 2017 року скасовано державне регулювання цін на м'ясо куряче. Скасуванню державного регулювання передували моніторинг цін для відстеження інфляційних коливань на ключові продовольчі товари, який показав, що тимчасове зупинення державного регулювання істотно не вплинуло на динаміку цін на ринку.

Разом з тим під час дослідження встановлено, що ціни на м'ясо куряче після набрання чинності Постановою № 394 стрімко зросли.

З огляду на зазначене, Комітетом окрему увагу приділено аналізу цін на м'ясо куряче. Результати аналізу не виявили ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, передбачених статтею 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

- (479) З метою виявлення об'єктивних факторів, які мали вплив на цінову ситуацію на ринку, оцінки впливу кон'юнктури суміжних ринків м'яса, Комітетом паралельно проведено аналіз ринків м'яса свинини та яловичини.

Аналіз отриманих даних засвідчив, що збільшенню цін на м'ясо свинини та яловичини передувало істотне скорочення поголів'я тварин, пікова кількість спалахів АЧС (для свинини у 2017 році), негативна рентабельність виробництва продукції, а також непорівнювані суми державних коштів, виділені в рамках державної підтримки галузі сільськогосподарським товаровиробникам.

Істотна різниця в стані товарних ринків свідчить про те, що фактори, які впливають на встановлення ціни на ринках м'яса свинини та м'яса яловичини, властиві лише цим ринкам та не можуть оцінюватися як об'єктивні для ринку м'яса курячого.

Разом із тим, на відміну від галузі тваринництва, галузь птахівництва ілюструє збільшення поголів'я тварин, позитивні тенденції рентабельності виробництва м'яса курячого. У сукупності зі значними сумами коштів, виділеними основним виробникам м'яса курячого, наведені вище факти є передумовою для стабілізації або зменшення цін на товар.

- (480) *[Службова інформація, яка використовується в процесі розслідування справи].*

- (481) За виявленими ознаками Комітетом відкрито справу № 126-26.13/118-19, яка на момент завершення дослідження розслідується.

<sup>95</sup> <https://epikur.ua/>.

- (482) Протягом періоду дослідження значних змін також зазнала державна підтримка галузі. Так, з 01 січня 2017 року скасовано спецрежим оподаткування сільськогосподарськими товаровиробниками.

Разом із тим цього ж дня набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році», яким запроваджено бюджетну дотацію для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції.

- (483) У 2017 році основні учасники ринку первинної реалізації м'яса курячого отримували найбільші суми коштів за бюджетною програмою: 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» у вигляді бюджетних дотацій. Загальна сума отриманих ними державних коштів (бюджетних дотацій) протягом 2017 року становила 1 532 483 тис. грн, 90 % з яких отримала Група «МХП».
- (484) У 2018 році вказані суб'єкти господарювання не отримували коштів за цією програмою. На відміну від 2017 року, у 2018 році найбільші суми коштів отримувались за бюджетною програмою 2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва».
- (485) При цьому із 973 297 тис. грн, які отримали найбільші учасники ринку первинної реалізації м'яса курячого в рамках вказаної програми, 99 % коштів отримала Група «МХП».
- (486) Разом із тим надана Групі «МХП» державна підтримка не призвела до суттєвої зміни частки Групи «МХП» на загальнодержавному ринку первинної реалізації м'яса курячого протягом досліджуваного періоду, оскільки отримана в процесі дослідження інформація свідчить про поступове зменшення ринкової влади Групи «МХП» на ринку.
- (487) Крім того, під час дослідження Комітетом розроблено підходи до оцінки ринку м'яса курячого з урахуванням різних ланок обігу товару.
- (488) Вказані підходи можуть використовуватися під час дослідження ринків агропромислового комплексу, в яких на рівні сегменту промислового виробництва беруть участь домогосподарства населення, їх аналізу та оцінки концентрацій суб'єктів господарювання.

*[Інформація з обмеженим доступом]*